

MARTINSKÝ Evanjelik

2018/5-6

ROČNÍK 25

Do svojho vlastného prišiel, a Jeho vlastní ho neprijali. Ale tým, čo ho prijali, dal moc stať sa dieťkami Božími, tým, čo veria v Jeho meno, ktorí boli splodení nie z krvi, ani z telesnej žiadosti, ani z vôle muža, ale z Boha. A to Slovo stalo sa telom, prebývalo medzi nami, a my hľadeli sme na Jeho slávu ako na slávu Jednorodného od Otca, (bolo) plné milosti a pravdy.

J 1, 11 - 14

1. adventná nedeľa 2018

RADOSTNÉ VIANOCE, POŽEHNANÝ NOVÝ ROK 2019
VÁM VOSPOLOK VINŠUJÚ
EVANJELICKÝ A. V. CIRKEVNÝ ZBOR,
BIBLICKÁ ŠKOLA A EVANJELICKÁ SPOJENÁ ŠKOLA V MARTINE
POKOJ VÁM!

Doba spásy

ZLATICA ORAVCOVÁ

Advent je svätých tajov doba
 Advent je doba čakania,
 Keď odchádza a mizne zloba –
 Advent je doba pokánia.

Na oltári už svieca svieti,
 Úprimná túžba vieru vznieti –
 Lásky je plný duše dvor.

Nie kupovanie, predávanie,
 Nie na ulici zhon a ruch.
 Z nebeskej ríše sláva vanie –
 A volá si nás Kristov Duch.

Nie beznádejnosť, slzy tupé –
 Táto púť šťastím značená!
 V čistých sa vodách srdce kúpe –
 Boh život dal mu do vena.

Advent je svätých tajov cesta,
 Advent je tichý Boží čas.
 Do nebeského volá mesta –
 Pán Ježiš ide, spasí nás!

VIANOČNÉ PRÍMERIE

Z Izajovho pňa vyženie mládnik a z jeho koreňov vyrastie výhonok. Spočinie na ňom Duch Hospodinov, duch múdrosti a rozumnosti, duch rady a sily, duch známosti a bázne Hospodinovej. V bázni pred Hospodinom bude mať svoju záľubu. Nebude súdiť podľa toho, čo mu oči vidia, a nebude rozhodovať podľa toho, čo mu uši počujú,

ale v spravodlivosti bude súdiť slabých a správne vynášať výrok biednym zeme. Biť bude zem palicou svojich úst a bezbožníka usmrtí dychom svojich perí. Spravodlivosť bude pásom na jeho drieku a pravda bude opaskom na jeho bedrách. Vlk bude hosťom u baránka a leopard bude ležať s kozlaťom. Teta, leviča a kŕmny dobytok budú spolu a malý chlapec ich poženie. Krava s medveďom sa budú pásť, ich mladé budú spolu ležať a lev bude žrať slamu ako dobytok. Dojča sa bude hrať nad dierou kobry a batola vystrie ruku nad brloh zmiže. Nebudú zle robiť ani škodiť nikde na mojom svätom vrchu, lebo zem bude plná poznania Hospodina, ako vody pokrývajú more.

Iz 11, 1 – 9

Milí bratia a sestry,

25. decembra 1914 – na Božie narodenie – v zákopovej vojne, v ťažkých podmienkach na západnom fronte neďaleko belgického mesta Ypry, začal jeden nemecký vojak menom Nikolaus Spring spievať známu vianočnú pieseň Tichá noc, svätá noc. V mrazivom ráne sa pieseň niesla až k britským zákopom. O krátku chvíľu sa britskí vojaci pridali k spevu vo svojom rodnom jazyku. Priestor medzi zákopmi sa v okamihu premenil na oltárny priestor, na posvätné miesto. Britskí aj nemeckí vojaci si vyšli naproti, padali si do náručia, vymieňali si darčeky, čokoládu a cigarety. Existuje aj dobová fotografia zobrazujúca futbalový zápas medzi Nemeckom a Anglickom, ktorý si v ten deň vojaci zahráli na zamrznutom blate. Pamätný deň vošiel do dejín pod názvom Vianočné prímerie.

Vianoce sú obdobím, v ktorom prežívame pokoj, pohodu, mier a radosť. Hodnoty, ktoré sa stali pre nás samozrejmosťou. Dokonca ich už nevnímame ako nebeský dar. A sú to pritom hodnoty v ľudských rukách také krehké a zraniteľné. O tom sa smieme presvedčať na každom kroku. Ani tohtoročné Vianoce nesmú byť len našou súkromnou radosťou, ale na pozadí ťažkých vojnových chvíľ, ktoré sme si pri stom výročí ukončenia Veľkej vojny len nedávno pripomínali, a mnohých ďalších utrpení a bolesti tohto sveta. A majú byť aj nádejou na jeho uzdravenie a pomoc. Ako kresťania nesmieme zostať len štatistami, pozorovateľmi, ktorí len skonštatujú, aké je to zlé, ale máme prinášať riešenie a nádej.

Náš biblický text, ktorý nesie názov Mesiášska ríša pokoja, bol vyrieknutý v atmosfére vojny s Asýrskou ríšou. Mal ustráchanému izraelskému národu ukázať, že mocní a slávni tohto sveta nemajú posledné slovo. Pre nás chce byť smerovníkom, majákom pre zblúdilé rozhodnutia hriechnych ľudských duší, ktoré sa taktó zaslepené a pomýlené nevedia rozhodnúť správne.

Ako veľmi potrebujeme vyjsť zo zákopov nášho bezpečia a pohody a nechať sa touto piesňou o mesiášskej ríši pokoja osloviť a premôcť, aby sa kus z toho nebeského kráľovstva prelomil aj do nášho sveta, do našich srdc, do našich vzťahov, rodín, politiky a národov! Kiež sú aj tohtoročné Vianoce vianočným prímerím medzi strateným človekom a láskavým Bohom, medzi tebou, milý brat, milá sestra, a tvojim vykupiteľom Pánom Ježišom Kristom.

S LÁSKOU MILAN KUBÍK,
VÁŠ ZBOROVÝ FARÁR

Podobenstvá sú jedinečným Ježišovým darom človečenstvu –
výnimočným vianočným čítaním a výborným základom
kresťanskej novoročnej nádeje

Umelec podobenstiev

SAMUEL ŠTEFAN OSUSKÝ

ÚVOD

Ježiš aby znázornil vysoké Božie pravdy okrem obrazných výrazov v rečiach, paradoxov, gradácie, paralelizmu, klimaxov atď. ako pravý umelec zanechal aj mnoho alegórií a tridsať nádherných podobenstiev, ktoré mnohí, medzi nimi i ja, vysoko oceňujú. U teológov známe sú pod menom paraboly. Možno ich označiť nielen za náboženské, ale aj za uznávané literárne skvosty. U Ježiša tvoria asi tretinu Jeho hlbokých rečí. Nie bez príčiny nazvali ich „malou Bibliou“. Papini ich nazýva obrazným komentárom Ježišovho učenia. Tomáš Akvinský povedal: „Osvecujú rozum, dotýkajú sa srdca a hýbu vôľou plniť prikázané.“ Willam ich nazval „Bibliou negramotných“.

Babylonci vo svojom náboženstve chceli mať odraz, ozvenu neba na zemi, Ježiš v prekrásnych podobenstvách nebeské – duchovné zobrazoval pozemským. Použil v nich život ľudí, zvierat, rastlín i neživých vecí. Ako dobrý psychológ vedel, že nielen dieťa, ale aj dospelý v istej miere ostáva dieťaťom až do smrti. Keď mu aj rozumu pribúda, pribúda aj kritickosti. A hoci detská obrazotvornosť ubúda, jednako sa rád k nej vracia, práve pomocou obrazotvornosti sa ľahšie chápe. Hovoriť v obrazných podobenstvách bývalo zvykom aj u vzdelaných Židov, najmä v časoch, keď sa pre politický útlak nemohli vyjadrovať otvorene. Orientálci vôbec radi hovorili v podobenstvách.

Podobenstvá nielen zobrazujú, objasňujú, približujú, čo je odľahčené, vysoké, duchovné, ale vyzývajú aj premýšľať, zrovnávať a správne chápať. Kto im nechce rozumieť a zatvrdí sa, tomu ostávajú rébusom. Sám Ježiš nadväzujúc na Izaiáša povedal: aby očami hľadeli, a predsa nevideli, ušami počuli, ale nerozumeli (Iz 6, 9 – 10). Orientálci svojou obrazotvornosťou zmysel podobenstiev ešte pretvorili, prifarbili, a tak sa im stávali záhadou. Na to sa myslí aj v udalosti, keď učeníci pristúpili k Ježišovi a riekli: „Prečo im hovoríš v podobenstvách?“ Odpovedal im: „Pretože vám je dané znať tajomstvá kráľovstva nebeského, ale im nie je to dané.“ (Mt 13, 10 – 11). Učeníkov učili názorne, kým nevercom zakryli pravdu. Ježiš ich použil neraz nielen na znázornenie, ale aj na zakrytie pravdy aj preto, lebo čas nebol ešte zrelý.

Z ktorejkoľvek strany na podobenstvá nazeráme, či zmyslom znázornenia a či záhadnosťou, sú cennými perliami Ježišovej básnickej krásnej duše práve tak, ako v celom Jeho účinkovaní pohodené – rozličné obrazné výrazy, pripodobnenia, ako sú napr. dobrý a zlý strom, pastier, vinny kmeň, stavitelia atď. Na nejednom mieste počujeme krásne paradoxy, napr. blahoslavenstvá, inde gradácie až klimaxy, ako v Reči na vrchu, pri výkladoch prikázaní, paralelizmy v oslavnej modlitbe po návrate apoštolov a sedemdesiatich. Vynikne v nich Ježišova umeleckosť, keď ich porovnáme napr. s Pavlovým slohom. Sú obraznejšie, malebnejšie ako Pavlove často ťažké vety. Ježiš dokázal sa byť pravým synom obrazotvorného orientu, hoci dospelý, práve v podobenstvách ostal dieťaťom. Jeho krásne podobenstvá by sme mohli nazvať Bibliou detí. Tie ich rady počúvajú,

aj sa ich rady učia. V obrazotvornosti šiel tak ďaleko, že aj Boha zobrazoval. Veď Ho pripodobnil k otcovi, kráľovi, hospodárovi, hoci Hospodina zobraziť u Židov bolo prísne zakázané.

Nedivme sa, že používal podobenstvá. Jeho bystrý pohľad do ľudskej duše videl hlbšie, než si myslíme. Videl a skúsil ešte aj pri svojich učeníkoch, nielen pri pospolitých zástupoch, že aj pri všetkej jednoduchosti a malebnosti podobenstiev neraz im nerozumeli alebo rozumeli. Spomeňme napríklad podobenstvá o rozsievачovi, o kúkoli atď., ktoré musel vysvetľovať (Mt 13, 34 – 43; Mk 4, 10 – 20). Keď si všimneme, v ktorom čase ich používa, zistíme, že v celom svojom pôsobení, aj v pospolitej Galilei, aj v rabínskom a farizejskom Judsku a v Jeruzaleme.

Najviac podobenstiev sa začína stereotypným: podobné je kráľovstvo nebeské tomu a tomu. To znamená, že popri znázorňovaní jednotlivých cností a necností života najviac mu išlo o objasnenie nesprávne chápaného a očakávaného pojmu Božieho kráľovstva.

K POVAHE EVANJELÍ

Syn môj, zapamätaj si: Pre ľahší prehľad niektorí delia podobenstvá do skupín. Rozoznávajú päť skupín s predmetmi: Božie kráľovstvo, zákon lásky, práca v Božom kráľovstve, prekážka v bohatstve a bdelosť s vytrvalosťou. Iní ich delia na galilejské a judské. My však budeme postupovať chronologicky, aj tak vybadáme isté zoskupenie. Najstarším je podobenstvo:

b1. O rozsievачovi (Mk 4, 1 – 20; Mt 13, 1 – 23; L 8, 4 – 15 a 10, 23, 24)

Pekne znázorňuje, že na kráľovstvo Božie je nie dost nečinne čakať, nielen modliť sa „príď kráľovstvo Tvoje,“ ale na jeho poli treba aj pracovať, ako pracuje rozsievач. Neslobodno však myslieť, že práca je jediným činiteľom pri vzraste a úrode. Druhým činiteľom je pôda. Prvé semeno nevzrástlo, druhé nevyrástlo, tretie nedozrelo, len štvrté dalo úrodu rozmanitú 30-, 60- až 100-násobnú. Sú ešte aj ďalší činitelia, preto nespoliehaj sa len na prácu, len na pôdu, ale hľad' ďalej.

Čítaj, syn môj, druhé podobenstvo, tiež vtedy povedané:

b2. O rastúcom zrne (Mk 4, 26 – 29)

Rosievач v noci spí, zrno rastie, ani sám nevie ako, lebo zem sama prináša úrodu. Zlý je výklad, keď sa zem sama chápe absolútne. Nie každá zem, nie v každom počasí, lebo je tu ešte ďalší činiteľ: zrno.

K týmto dvom pripojili ešte aj tretie podobenstvo, keď chcel znázorniť pomer vzrastu a zrna:

b3. O horčičnom zrne (Mk 4, 30 – 34; Mt 13, 31 – 32; L 13, 18 – 19)

V Palestíne horčičné zrno bolo najmenšie a vzrast jeho bol najväčší. Hľa, už vonkajší vzrast ukazuje, že aj keď sa malé, ale dobré zrno zaseje, podľa svojej podstaty aj vonkajší vzrast ukáže, čo je. Jeho jeden druh s čiernymi strukmi narástol do výšky až 3 – 4 m, jeho stonka zdrevenela, preto hovorí v podobenstve o strome, v ktorom aj vták hniezdi.

Tak aj v Božom kráľovstve nechce divokú romantiku začať s veľkými činmi, ale s malými ľuďmi, len nech sú zdravé, dobré a pravé. Aj Ježiš začal s malým, aj s malými ľuďmi. Nielen veľký, vonkajší vzrast treba mať na zreteli, nielen činy, lebo aj tie závisia od ďalšieho činiteľa; treba pamätať aj na neviditeľnú, vnútornú moc a silu. Túto vnútornú moc a silu znázornil podobenstvom:

b4. O kvase (Mt 13, 33; L 13, 20 – 21)

Možno, že v zástupe videl aj ženy, a preto aj z ich života čerpal látku. Kvas nakvasuje a cesto rastie. Akou silou? Malý kvások sa pri tom zdanlivo stráca v množstve cesta, ale nakvasí všetko. Malý kvások a všetko, až tri štvrtky múky.

Prečo spomína Ježiš práve tri štvrtky?

Preto, syn môj, lebo tri štvrtky boli obvyklé množstvo pre jednu rodinu na týždeň a na konci týždňa nastáva deň odpočinku, šabbat. Aj kvas Božej moci, Božieho slova alegoricky povedané nakvasí všetky tri miery ľudskej bytosti: duch, dušu i telo, nakvasí trojrozmernosť jestvovania, dĺžku, výšku i šírku, nakvasí nielen na týždeň, nielen na čas, ale až príde večný šabbat.

Ale pozor, syn môj, Nová zmluva v ústach Ježišových nás upozorňuje, že kvas môže byť aj zlý. Diabolský, herodesovský, farizejský, sadukajský, pred ktorým práve Ježiš varoval.

V zástupoch videl nielen roľníkov, domáce gazdiné, ale aj obchodníkov, špekulantov, ba aj rybárov. Aby Mu aj oni rozumeli, povedal dve krátke podobenstvá:

b5. O poklade a perle (Mt 13, 44 – 46)

Kráľovstvo nebeské je ako skrytý poklad v zemi, za ktorý človek dá všetko, aby ho získal. Nájde ho niekedy aj bez hľadania, ale sú perly, ktoré treba hľadať, ak ich chceme mať, hovorí Fabianke.

Pri všetkom úsilí, práci, hľadaní stavajú sa do cesty mnohé prekážky a príde nečakaný výsledok. Na to Ježiš poukazuje v podobenstvách:

b6. O kúkoli medzi pšenickou (Mt 13, 24 – 30 a 34 – 43)

Vrátiac sa k obrazu z roľníctva zo skúsenosti doložil, že často medzi pšenickou býva kúkol. Sejeme pšenicu, rastie kúkol. Kde sa vzal? Nepriateľ diabol ho nasial. Niektorí exegeti namietajú, že v pôvode je nie reč o kúkoli, ale o osihe. Na tom však nezáleží, čo sa zjaví, pleva či burina, slovom nie to, čo sme čakali.

Nakoľko podobenstvá hovoril v blízkosti Genezaretského jazera, nemohol obísť ani rybárov, a preto použil obraz:

b7. O sieti (Mt 13, 47 – 50)

Rybári spúšťajú sieť do mora a tie nezhrňajú len užitočné ryby. V sieti sa nájde všeličo, a preto nielen sieť, ale aj ryby po love treba prebrať. Čo je plané, vyhodíť. Ako roľník kúkol spáli, tak rybár neúžitočné ryby zahodí. Rovnako bude aj na konci sveta pri poslednom súde.

PODOBENSTVÁ O ZÁKONE LÁSKY

Po podobenstvách o Božom kráľovstve nasledujú podobenstvá o Ježišom najvyššom zákone – zákone lásky. Tie tvoria druhú skupinu Jeho podobenstiev. Z tejto skupiny chronologicky spomíname prvé, povedané na jeseň roku 31, keď vznikla otázka medzi učeníkmi, koľkokrát máme odpúšťať previnenie. Ježiš siahol k Božej láske, k Božiemu milosrdenstvu a odpúšťanie znázornil podobenstvom:

c1. O nemilosrdnom sluhovi (Mt 18, 21 – 35)

Kráľovstvo nebeské je podobné kráľovi, ktorý účtuje so správcami svojho majetku, ktorí sú mu dlžní. Keď mu dlžník nemal ako zaplatiť a prosil ho, aby mu dlh odpustil, kráľ

pohnutý láskou a milosrdenstvom, odpustil mu dlh. Tento dlžník mal svojho spoludlžníka, ktorý mu dlhoval bagateľ oproti tomu, čo bol on dlžený kráľovi. Nemal však súcit k svojmu blížnemu. Dal ho uväzniť, dokiaľ dlh nezaplatí. Sluhovia tohto nemilosrdníka oznámili kráľovi a ten ho odovzdal mučiteľom. Tak aj Otec nebeský urobí nám, ak neodpustíme svojim bratom.

Je možné, že Ježiš sa pri tomto podobenstve rozpomenul na paralelu v knihe Sirachovej (28, 1 – 6).

Nie bezcitnosť, ale milosrdenstvo treba preukazovať, kde si to žiada život. Zobrazuje to známe krásne podobenstvo:

c2. O milosrdnom Samaritánovi (L 10, 25 – 37)

Toto podobenstvo Ježiš povedal tzv. zákonníkovi lásky, ktorý vedel, že Boha i blížneho treba milovať, a predsa sa spýtal, kto mu je blížny. Je veľmi časové, lebo raz rod, druhý raz náboženstvo, tretí raz národ, štvrtý raz trieda atď. prekáža láske. Týmto podobenstvom Ježiš chce rúcať hradby, ktoré oddeľujú človeka od človeka. Zákonník a Ježiš práve v tom sa rozchádzajú, kto je človeku blížny. Nepriateľstvo Samaritánov a Židov bolo známe, ale Ježiš ich zblízuje, ba ide ešte ďalej, káže milovať práve nepriateľa – aj nepriateľa je blížnym.

Otec, prečo zvolil Ježiš cestujúceho práve z Jeruzalema do Jericha, a prečo kňaza a levítu? – prerušil ma syn.

Preto, lebo cesta z Jeruzalema do Jericha vzdialeného od Jeruzalema na 7 km bývala veľmi nebezpečná. Bola kľukatá, strmá i zrázna, medzi holými skaliskami s jaskyňami, v ktorých sa skrývali aj lotri, ktorí pútnikov a cestujúcich do Jeruzalema a z Jeruzalema často napádali. A čo sa týka kňaza a levítu, nemyslím, že ich Ježiš preto spomenul, aby ich úmyselne očiernil pred zrakmi zástupov. Nie, Jericho bolo mesto kňazov a levítov, ktorí po týždňovej službe v jeruzalemskom chráme sa tadiaľ vracali do domova, lebo pre toľké tisíce kňazov a levítov v Jeruzaleme nebolo dosť miesta. Je pravda, nepomohli dobitému, hoci poznali zákon o láske, neplnili ho tak, ako Boh prikázal.

To, že sa Samaritán z milosrdenstva zmiloval, neobišiel ho ako oni, bojzlivci o seba na nebezpečnej ceste, a že naliať do rán raneného víno a olej, to podľa Izaiáša urobil ako lekár (Iz 1, 6). Kto bol blížny ranenému? Nepovedal, že Samaritán, ale ten, čo mu preukázal milosrdenstvo. Chod' a rob podobne! Láska vyžaduje nielen pasívne odpúšťať, ale aj činne pomáhať.

Taká je láska Boha Otca nebeského, ktorý hľadá, zachraňuje neživé, živočíchy i ľudí. To znázorňujú tri podobenstvá, ktoré spolu súvisia:

c3. O stratenej ovci (Mt 18, 12 – 14; L 15, 1 – 7)

Tiež na jeseň, 31. roku, povedal podobenstvo o stratenej ovci, keď farizeji a zákonníci reptali, že Ježiš prijíma hriešnikov a jedáva s nimi. Jeho nepovažovali za nečistého, ale vyčítali Mu, že sa stýka a jedáva s nečistými, čo ich Zákon prísne zakazoval. Zákon chránil čistého, ale reptajúci nemysleli na to. Naopak. Chceli Ho znečistiť. Keď Ho aj oni povolávali za hosťa, aby Ho prichytili v reči alebo v skutku.

Ne je zveličovaním, keď odpovedal, že väčšia je radosť Boha nad jedným nečistým hriešnikom, ktorý činí pokánie, ako nad 99 spravodlivými, ktorí nepotrebujú pokánie? Nie, lebo všetci sme ako stratené ovce, treba nás hľadať, veď človek hľadá aj menšie bytosti, než je človek. Hľadá stratenú ovcu.

Na túto myšlienku nadviazal v Perei začiatkom 32. roku, keď povedal podobenstvo:

c4. O stratenej minci (L 15, 8 – 10)

V predošlom podobenstve Ježiš zachraňoval živé, tu zachraňuje neživé. Žena, ktorá stratila mincu, podľa nášho prekladu, zažala sviecu. To, že ju stratila a hľadala v tme, je v skutočnosti možné najmä v Palestíne, kde nemali obloky na ulicu, ale len menšie na dvor, preto miestnosti boli tmavé. Avšak je nepravdepodobné, že zažala sviecu, lebo vtedy sviec nebolo. Zažala akiste primitívny kahanec, aké bývali vtedy. Hodnota strateného groša objektívne nebola veľká, ale taká, akú mu ona pripisovala. A to bolo smerodajné pri hľadaní. Darmo repcú nepriatelia pred Ježišom. Aj najnepatrnejšia vec má pred Ním veľkú hodnotu.

Stratený groš mal obraz cisára, ale tento mŕtvy obraz predsa mal hodnotu. Ako by ju nemal človek, ktorý je živým obrazom Boha? O tom hovorí tiež vtedy povedané podobenstvo

c5. O márotnatnom synovi (L 15, 11 – 32)

Toto podobenstvo patri medzi najumeleckejšie a najrealistickejšie. V ňom spomínaný človek je Boh, ktorý má dvoch synov. V individualistickom ponímaní v rodine, v kolektivistickom v rozličných spoločenských zväzkoch, v národe, spoločenstve, v ľudstve atď. Aj Boh mal vtedy dvoch: pohanov a Židov. Žid bol starší, pohan mladší. Mladší si pýtal podiel, ktorý mu patril, ale až po otcovej smrti. U Židov starší dedil dve čiastky, mladší jednu. Otec mladšiemu vydal jeho podiel a ten odišiel do ďalekej krajiny a premrhal ho. Keď sa mu začalo zle vodiť, pásol svine a jedol s nimi, čo pre Žida bolo veľmi nečisté. Núdza ho dohnala k vonkajšiemu i vnútornému obratu. Vonkajší nastal po vnútornom a prejavil sa v jeho kajúcnom návrate k otcovi. Otec ho prijal. Sluhom rozkázal, aby mu dali prsteň, aby ho obuli a pohostili, lebo bol mŕtvy v hriechu, ale teraz ožil.

Nad toľkou láskou otca sa prítomní farizeji pozastavili a pohoršili. Keď to Ježiš zbadal, pridal druhý diel podobenstva.

Pri hostení sa totiž vrátil starší syn z poľa, ktorý pracoval na otcovskom. Zostal vonku a nechcel vstúpiť. Nahnevalo ho, že svedomite pracoval, zakiaľ mladší všetko premrhal, a predsa mu otec pripravil nezvyčajnú hostinu. Otec mu však povedal: „Dieťa moje, ty si vždy so mnou a všetko, čo mám, je tvoje.“ Áno, bolo to jeho, lebo jeho podiel ostal len v správe otca, kým mladšiemu otec podiel vydal.

Či nahnevany starší syn napokon vošiel dnu, či sa uspokojil, nevieme. Ježiš touto druhou polovicou podobenstva mieril na prítomných farizejov a zákonníkov. Im bol zverený väčší diel a z neho sa mali naučiť, že nielen Boh sa zmiluje nad jedným hriešnikom, keď sa zmiloval nad nimi a vyvolil si ich, ale i oni sa majú zmilovať a milosrdnými byť voči kajúcemu hriešnikovi, mladšiemu bratovi, pohanom.

Ježiš hľadá stratených, márotnatníkov, hriešnikov, jednotlivcov i stratené celky. Inak by mal pravdu Ragaz, že tak by Ježiš hlásal svätú sebeckosť, ktorá sa stará o seba, a nie aj o všetkých okolo seba.

ČASŤ KAPITOLY Z KNIHY
SAMUEL ŠTEFAN OSUSKÝ
GALÉRIA POSTAV NOVEJ ZMLUVY :
HISTORICKO-PSYCHOLOGICKÁ TRILOGIA.
LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ : TRANOSCIOUS 2010, 832 s.

P. S. Vo vianočnej stati sme predstavili dvanásť Ježišových podobenstiev. Jeho ďalších osemnásť podobenstiev s výkladom Samuela Štefana Osuského predstavíme v nasledujúcej edícii Martinského evanjelika. Budú to podobenstvá o Božom kráľovstve (šesť podobenstiev), o bohatstve, lakomstve a skúposti (štyri podobenstvá) a o Božích daroch (osem podobenstiev).

Lajčiakove Evanjeliá

Keď som pracoval na scenári výstavy Biblia v dejinách Slovenska, ktorá sa uskutočnila pri príležitosti prvého vydania slovenskej ekumenickej Novej zmluvy v roku 1995 v historickej budove Matice slovenskej (s odkazom na moysesovsko-kuzmánovský ekumenizmus), prvým mojim krokom bola bibliografia biblických prekladov do slovenčiny.

Pri koncipovaní scenára bolo treba prekonať aj rad sporných náhľadov. Podľa niektorých historikov sa dejiny slovenských biblických prekladov datujú od prekladu „kamaldulskej Biblie“ z 18. storočia, ktorá sa našla na rímskokatolíckej fare v Cíferi, podľa iných prvotným bol preklad kanonika Juraja Palkoviča do bernolákovského jazyka. V diskusiách sa podarilo ozrejmiť náhľad, podľa ktorého slovenské biblické preklady možno spoľahlivo datovať od snáh Kataríny Sidónie, rod. Révaiovej, ktorá sa na Blatnickom hrade v Turci v 80. rokoch 17. storočia podujala zorganizovať skupinu slovenských evanjelických bibliot, ktorí pracovali na biblickom preklade: superintendent Martin Tarnóci, jazykovedec a teológ Tobiáš Masník a Daniel Krman ml., tiež jazykovedec a teológ.

Aj keď pokus na Blatnickom hrade predčasne stroskotal, slovenské biblické iniciatívy sa v ďalšom období rodili pomerne často. Na scénu vystúpil Matej Bel s prekladom Novej zmluvy (1709), nasledovali „hallské Biblie“, po nich Biblia prešporská, neskôr sa vynoril prešporský Ustav milovníkov Biblie (1809) s radom biblických vydání. O všetko toto by bola výstava v roku 1995 ochudobnená, ak by nebola akceptovaná dôvodne formulovaná mienka, ktorá sa operala o slovacitu uvedených iniciatív: menovaní bibliisti boli Slováci, jazyk biblických vydání, ktoré sa podarilo pripraviť a

vydať, sa považoval a považuje za vtedajší – dobový spisovný jazyk Slovákov.

Okolo prípravy výstavy a jej realizácie sa vynáral celý rad zaujímavostí. Keď sa hľadala odpoveď na otázku, ktoré bolo prvým biblickým knižným vydaním v súčasnej slovenčine, prišla (možno pre mnohých) prekvapujúca odpoveď. Bol to preklad Žalmov, ktoré na vydanie pripravil Dr. Ján Lajčiak, bocský evanjelický farár, znalec semitských jazykov. Vyšiel v roku 1904 v Budapešti. Usiloval som sa prispieť k znalostiam o jeho príprave poukazovaním na úsilie Jur. Janošku o liturgickosť – básnicnosť Lajčiakovho prekladu, ktorý sa mu videl byť príliš vecný. Mal v úmysle do „básnickej redakcie“ pozvať Hviezdoslava, milovníka Žalmov. Janoškov zámer sa však nevydaril. Lajčiakov žalmický preklad zostal Lajčiakovým, prísne vecným.

Lajčiakov preklad Žalmov sa od tých čias sporadicky spomínal v dejinách bibliistiky na Slovensku, v biblických štúdiách i v životopisných Lajčiakových portrétoch. Ostatné roky však preklad Žalmov pozvali, aby zreteľnejšie účinkoval na slovenskej biblickej scéne, tentoraz ruka v ruke s Lajčiakovým prekladom Evanjelií, ktorý objavoval spisovateľ Anton Baláz v dislokovanej časti Ústredného archívu Evanjelickej a. v. cirkvi na Palárikovej ulici v Bratislave vďaka pomoci archívárky Zory Bakošovej. Bolo to približne v polovici marca roku 2011, teda pred niekoľkými rokmi. Keď v ňom vtedy listoval, prišlo rozhodnutie: Len ich sádzať a vydať!

Balázova vízia nadobudla reálnu podobu pri príležitosti storočnice Lajčiakovho úmrtia. Postaral sa o to vydavateľ Spolok Martina Rázusa, zastúpený čestným predsedom Jánom Jurášom, ktorý v role zodpovedného redaktora a editora pozval

k spolupráci autorov štúdií Františka Ábela, Antona Baláza a Rastislava Stančeka a úpravou poveril Petra Ďuríka, známeho grafika slovenskej krásnej knihy.

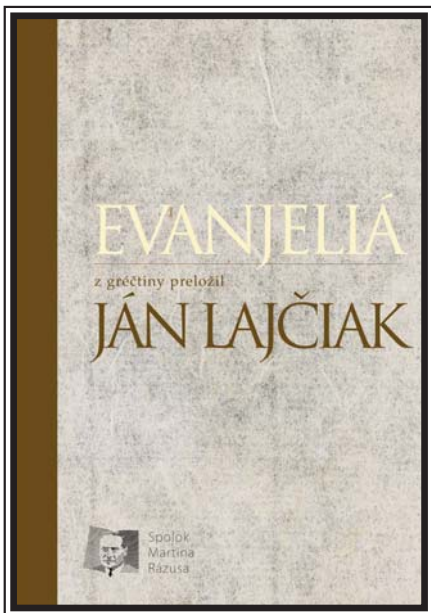
Kniha predstavuje krásne digitálne vydanie. Rešpektuje formát i patinu zachovaného prekladu. Evanjeliá v nej možno čítať prostredníctvom veľmi dobre čitateľného Lajčiakovho rukopisu. Sú jedinečné, na čítanie lahodné. Na miestach, ktoré neznejú presne tak, ako oficiálny – „platný“ evanjelický preklad Biblie, sa nevdojak – paralelne s Lajčiakom – rozozvučia slová, ktoré dobre – možno aj spamäti poznáme a porovnávame ich s Lajčiakovou koncepciou prekladu i jeho štylistickým hľadáním. Milovníci Novej zmluvy, biblisti a kresťania vôbec nájdu v práve vydané a takto čítanej knihe výnimočný duchovný zdroj a mnohé nové poznatky – a to vo veľkoformátovej knihe, pripomínajúcej staré biblické vydania s úctyhodným rozsahom 480 strán.

Dr. Ján Lajčiak svoj preklad pravdepodobne nedokončil. Posledné zachované verše jeho prekladu sú z Evanjelia Jánovho: „Keď príde Potešiteľ, ktorého vám ja pošlem od Otca, ducha pravdy, ktorý od Otca pochádza, ten svedčiť bude o mne. Ale i vy svedčíte, lebo od počiatku so mnou ste.“

Teším sa z tejto knihy Evanjelií, ktorá bola privítaná v októbri 2018 v Bratislave a súběžne i v Liptovskom Mikuláši. Čítam ju s nadšením. V duchu zalietam k boeskej Lajčiakovej fare, nazerám do nej a vidím Jána Lajčiaka, ako s vášňou hľadá pravé slovo i syntax pre každý evanjeliový verš.

Áno, zájsť opäť na Bocu, kráčať proti ostrým lúčom slnečným ako kedysi, pozdraviť faru a začítať sa do vianočného evanjelia. To by bola chvíľa!

S nadšením pozdravujem tieto Evanjeliá, ktoré prekvapili slovenskú verejnosť. Ba pozdravujem vlastne tri knihy Spolku Martina Rázusa, ktoré vyšli v októbri 2018. Popri Lajčiakových Evanjeliách pozdravujem i Rázusovu básnickú zbierku Hoj, zem drahá, ktorá vyšla v treťom vydaní pri

storočnici Republiky Česko-Slovensko a pri tejto príležitosti vydanú Slávu šlachetným – piaty zborník v rade, tentoraz vydanú na slávu slovenských výnimočných diplomatov. Obdivujem pritom organizátora i editora všetkých troch týchto výnimočných edičných podujatí, Jána Juráša. Bol to pre jedinca bez vydavateľského zázemia výkon – maratón. Ba vlastne tri maratóny. Ján Juráš zakaždým dobehol do cieľa so čťou – s krásnou slovenskou knihou. Zlomil vlastne slovenské edičné „rekordy“. Za taký rekord označil Alexander Lilge, emeritný generálny riaditeľ slávnej martinskej Neografie, martinskú realiu: 28. októbra 2018, v tom istom dni, vyšli v Martine dve knihy o Martine. Bolo a je to čosi nevšedné, dve knihy o jednom meste. No v Spolku Martina Rázusa vyšli naraz až tri knihy, knihy skrz-naskrz liptovské, a predsa knihy celoslovenského významu!

Ako sa netešíť, priatelia?

MILOŠ KOVAČKA

Vianočná zvesť v Lukášovom evanjeliu v preklade Jána Lajčiaka

- L 1, 13 I riekol jemu anjel: Neboj sa, Zachariáš! Lebo vyslyšaná je prosba tvoja, i porodi ti manželka tvoja Alžbeta syna a nazveš meno jeho Ján.
- L 1, 14 I budeš mať radosť a plesania a mnohí sa z narodenia jeho tešiť budú,
- L 1, 15 lebo bude veľký pred Pánom, a vína a nápoja tuhého piť nebude a Duchom Svätým naplnený bude hneď od života matky svojej
- L 1, 16 a mnohých zo synov izraelských obráti k Pánu Bohu ich.
- L 1, 17 A on príde pred obličajom Jeho v duchu a v moci Eliášovej, aby obrátil srdcia otcov k dieťkam a neveriacich k zmyšľaniu spravodlivých, aby pripravili ľud hotový.
- L 1, 18 I riekol Zachariáš anjelovi: Po čom poznám toto? Lebo ja som starec a moja manželka je pokročilá vo dňoch svojich.
- L 1, 19 A odpovedajúc anjel riekol jemu: Ja som Gabriel, ktorý stojím pred obličajom Hospodinovým, a poslaný som, aby som hovoril k tebe a túto dobrú zvesť tebe priniesol.
- L 1, 20 A aj! Budeš mlčať a nebudeš môcť hovoriť až do toho dňa, ktorého sa toto stane, za to, že si neuveril rečiam mojim, ktoré sa splnia do času svojho.
- L 1, 21 I čakal ľud Zachariáša, i divili sa nad tým, že sa tak dlho bavil v chráme.
- L 1, 22 Vyjdúc ale nemohol hovoriť k nim, i poznali, že vidinu videl v chráme; a on pokyvoval im a zostal nemý.
- L 1, 23 I stalo sa, keď sa naplnili dni služby jeho, že odišiel do domu svojho.
- L 1, 24 Po týchto dňoch ale počala manželka jeho a ukrývala sa za päť mesiacov rieknuc:
- L 1, 25 že takto mi učinil Pán v dňoch, v ktorých pozrel, aby odňal hanbu moju medzi ľuďmi.
- L 1, 26 Ale v mesiaci šiestom poslaný bol anjel Gabriel od Boha do mesta galilejského, ktorého meno (bolo) Nazareth,
- L 1, 27 k panne zasnúbenej mužovi, ktorému meno (bolo) Jozef, z domu Dávidovho, a meno panny (bolo) Mária.
- L 1, 28 I vojdúc k nej anjel riekol: Buď pozdravená, ty omilostená! Pán je s tebou!
- L 1, 29 Ona ale naľakala sa reči tej a rozvažovala, aký by to bol pozdrav tento.
- L 1, 30 I riekol jej anjel: neboj sa, Mária, lebo si našla milosť u Boha.
- L 1, 31 A aj! Počneš v živote a porodiš syna a nazveš meno Jeho Ježiš.

- L 1, 32 Ten bude veľiký a synom Najvyššieho sa menovať bude, a dá Jemu Pán Boh trón Dávida otca Jeho
- L 1, 33 a bude kralovať nad domom Jákobovým naveky a kráľovstvu Jeho nebude konca.
- L 1, 34 Riekla ale Mária k anjelovi: Ako to bude, keď muža nepoznám!
- L 1, 35 A odpovedajúc anjel riekol jej: Duch Svätý vstúpi na teba a moc Najvyššieho zastieni teba, preto i to sväté, čo zplodené bude, Synom Božím sa nazývať bude.
- L 1, 36 A aj! Alžbeta pokrvná tvoja, i ona počala syna v starobe svojej, a toto je šiesty mesiac jej, ktorá sa menovala neplodnou,
- L 1, 37 lebo niet nemožného u Boha vôbec nič.
- L 1, 38 Ale Mária riekla: Aj! služobnica Pánova! Nech sa mi stane podľa slova tvojho! I odišiel od nej anjel.
- L 1, 39 I povstanúc Mária v dňoch tých odcestoval(a) náhle do hornatého kraja, do mesta Judského
- L 1, 40 a vošla do domu Zachariášovho a pozdravila Alžbetu.
- L 1, 41 I stalo sa, keď slyšala pozdrav Máriin Alžbeta, že poskočilo dieťaťko v živote jej. I naplnená bola Duchom Svätým Alžbeta
- L 1, 42 a zavolala hlasom veľikým a riekla: Požehnaná si ty medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho!
- L 1, 43 A odkiaľ ja to mám, že prišla matka Pána môjho ku mne?
- L 1, 44 Lebo hľa! ako sa dostal hlas pozdravu tvojho do uší mojich, poskočilo v plesaní dieťaťko v živote mojom.
- L 1, 45 A blažená je, ktorá uverila, lebo sa splnia tie veci, ktoré jej od Pána povedané boli.
- L 1, 46 I riekla Mária: Zvelebuje duša moja Pána
- L 1, 47 a plesá duch môj v Bohu, Spasiteľovi mojom,
- L 1, 48 že vzhliadol na poníženie služobnice svojej; lebo hľa! odtetraz blaženou ma menujú všetky pokolenia,
- L 1, 49 lebo učinil mi veľiké veci Všemohúci a sväté je meno Jeho
- L 1, 50 a milosť Jeho bude od pokolenia do pokolenia nad tými, ktorí sa Ho boja.
- L 1, 51 Dokázal moc ramenom svojím, rozptýlil pyšných v zmýšľaní srdca ich;
- L 1, 52 zrazil mocipánov z trónov a povýšil nízkych;
- L 1, 53 lačných naplnil dobrými vecami a bohatých pustil prázdnych.
- L 1, 54 Zaujal sa za Izraela, služobníka Svojho, rozpomínajúc sa na milosrdenstvo,
- L 1, 55 ako hovoril otcom našim, Abrahámovi a semenu jeho naveky.
- L 1, 56 I zostala Mária u nej asi tri mesiace a navrátila sa do domu svojho.

Spievanie Božej dobrej správy: tri piesne od Jaroslava Vajdu

Každé Vianoce si pripomínam, že prvými evanjelistami, tými, ktorí prví priniesli dobrú správu o tom, že Boh sa stal človekom, boli nebeskí poslovia. Anjel Pánov povedal pastierom na poliach pri Betleheme tú najtúžasnejšiu správu: „Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu, lebo narodil sa vám dnes v Dávidovom meste Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán. A toto vám bude znamením: nájdete nemluvniatko, obvinuté plienkami, ležať v jasliah. A hneď s anjelom sa zjavilo množstvo rytierstva nebeského, ktorí chválili Boha a volali: Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!“ (L 2, 10 – 14)

Nemôžeme si byť istí, či bola táto prvá veľká „Sláva“ spievaná. Ale s istotou vieme, že sa spievala v priebehu vekov – a to nielen v koledách, choráloch či v piesňach pre spevokoly. Stala sa podstatnou časťou liturgie služieb Božích. Vyjadruje sa ňou naša radosť, že Božia milosť je stále nad nami. Vzdať Pánu Bohu slávu a chválu Jeho svätému menu je základnou časťou bohoslužieb a jedinou správnou odpoveďou na túto zvesť, že sme od Neho prijali dar odpustenia a pokoj, ktorý prevyšuje každý rozum. Zdá sa, že je to úplne prirodzené a primerané, že Pána Boha chválime a vzdávame Mu vďaka piesňami, spirituálmi alebo koledami. Hudba je sila, ktorá hýbe našimi emóciami. A keď sa spojí so slovami viery, prebúda nášho ducha. Preto spolu s počúvaním Slova bolo spievanie piesní a chvál súčasťou kresťanských bohoslužieb už od počiatku.

Vždy sa mi páčili a inšpirovali ma kresťanské piesne a hudba môjho detstva. Najmä na Vianoce. Neustále si uvedomujem toto bohaté dedičstvo hudby a poézie, ktoré nám a svetu naokolo prináša radosť, útechu a pokoj. Evanjelium, hovorené či spievané, je jedinečným potvrdením, že Pán Boh je s nami. Naša pieseň je odpoveďou na vyznanie a vďakyvzdaním za dobrú zvesť, ktorú nám Pán Boh dal – každému jednému z nás osobitne, ale aj celej cirkvi.

Tri z mojich obľúbených piesní napísal môj veľmi dobrý známy: Jaroslav Vajda. Bol pozoruhodným básnikom, ktorého dodnes považujú za jedného z najvýznamnejších autorov duchovných piesní v Amerike druhej polovice 20. storočia. Je zaujímavé, že „Jary“, ako ho volali jeho priatelia a známi, začal s tvorbou duchovných piesní, vhodných na služby Božie, až keď mal okolo 49 rokov. Písal duchovné piesne o krste, zjavení, piesne pôstne i vianočné. Prispel aj duchovnými piesňami príležitostnými. Do svojej smrti v roku 2008 zložil alebo preložil viac ako 225 duchovných piesní, ktoré boli publikované vo viac ako 50 spevníkoch a tlačенých zbierkach piesní.

Jaroslav Vajda – „Jary“ – sa narodil v meste Lorain v štáte Ohio (USA) v roku 1919. Bol synom slovenského evanjelického farára. Ako chlapca ho trápila akútna bronchitída, ale vyrastal s veľkou láskou k hudbe (ako 12-ročný hral na husliach v mládežníckom orchestri v Chicagu) a literatúre, najmä od slovenských autorov. Dostala sa mu do rúk kópia prítomného diela od Pavla Országha Hviezdoslava – *Krvavé sonety*, ktoré boli vytlačené v Prahe v r. 1919. Keď vypukla 2. svetová vojna, bol 21-ročný Jaroslav študentom teológie na Concordia Seminary v St. Louis v štáte Missouri. V tom čase dokončil svoj prvý anglický preklad Krvavých sonetov. Vydalo ich v r. 1950 vydavateľstvo Obrana v meste Scranton v Pensylvánii pod názvom *Bloody Sonnets*. V r. 1972 publikoval Tatran v Bratislave upravené vydanie pod názvom *A Song of Blood*.

Jaroslav Vajda slúžil po skončení teologickej fakulty ako farár v zboroch v amerických štátoch Pensylvánia, Indiana a v meste St. Louis v štáte Missouri. V r. 1963 sa stal editorom časopisu *This Day* (Tento deň) a až do svojho dôchodku pôsobil ako editor kníh v naklada-

teľstve *Concordia Publishing House* v St. Louis. Toto nakladateľstvo vydalo v r. 2003 kompletnú zbierku jeho duchovných piesní pod anglickým názvom *Sing Peace, Sing Gift of Peace – The Comprehensive Hymnody of Jaroslav J. Vajda* (Spievajte pokoj, spievajte dar pokoja – Súhrnná zbierka duchovných piesní Jaroslava J. Vajdu). V našom slovenskom Evanjelickom spevníku je jedna jeho originálna pieseň a tri, ktoré preložil z angličtiny (ES 363, 601, 621).

Prerod „Jaryho“ z farára, prekladateľa a editora na jedného z najpoprednejších skladateľov duchovných piesní v Amerike sa začal v r. 1968. J. Vajda stál pred výzvou – mal totiž zaplniť jednu prázdnu stranu v časopise *This Day*. Hovorí: „Keď som sa jedného rána holiť, premýšľal som nad slovami žalmistu Dávida: „Radoval som sa, keď mi hovorili: Poďme do domu Hospodínovho!“ (Ž 122, 1). Vajda sa tak znovu dostal k premýšľaniu nad otázkou, s ktorou zápasil väčšinu svojho života. Aký majú mať charakter služby Božie – teda miesto, kde sa stretáva Boh s človekom? A ako tak premýšľal nad vlastnosťami liturgických služieb Božích, spomenul si na úvodné slová jednej z básní P. O. Hviezdoslava: „Ó, praňte mi ticha, žičte pokoja“ (*Praňte mi ticha, Letorosty I*). Ani nie o pol hodinu mal hotovú báseň bez rýmu či interpunkcie, ktorá sa začínala: „Teraz ticho, teraz pokoj“ (v ES je pod č. 302 – *Tu je ticho od Boha*). Keď k týmto slovám vytvoril hudbu Vajdov dobrý priateľ a skladateľ melódií k duchovným piesňam Carl Schalk, stala sa táto duchovná pieseň míľnikom v skladaní a písaní amerických duchovných piesní. A tiež sa vtedy začalo nové poslanie Jaroslava Vajdu ako autora duchovných piesní.

I keď Jaroslav Vajda pripravil slovenský text piesne *Tu je ticho od Boha* (ES 302), dovoľím si poskytnúť aj jej anglický text a doslovnejší slovenský preklad.

Now the silence,
Now the peace,
Now the empty hands uplifted;
Now the kneeling,
Now the plea,
Now the Father's arms in welcome;
Now the hearing,
Now the power,
Now the vessel brimmed for pouring;
Now the body,
Now the blood,
Now the joyful celebration;
Now the wedding,
Now the songs,
Now the heart forgiven, leaping;
Now the Spirit's visitation,
Now the Son's epiphany;
Now the Father's blessing,
Now, now, now.

Teraz ticho,
Teraz pokoj,
Prázdne ruky sa zdvihli;
Teraz pokľaknúť,
Teraz prosiť,
Teraz víta Otcovo náručie;
Teraz počúvať,
Teraz moc,
Teraz je džbán naplnený na nalievanie;
Teraz telo,
Teraz krv,
Teraz radostná oslava;
Teraz svadba,
Teraz piesne,
Teraz skáče srdce odpustené;
Teraz Duch navštevuje,
Teraz sa Syn zjavuje,
Teraz Otec požehnáva,
Teraz, teraz, teraz.

J. Vajda vnímal túto pieseň ako úvodnú pieseň, v ktorej sa vymenúvajú všetky tie úžasné a vzrušujúce veci, ktoré človek očakáva na službách Božích a ktoré napokon vyvrcholia vo Večeri Pánovej a požehnaní. Keďže bola táto pieseň napísaná bez akéhokoľvek rýmu, záležalo veľmi na rytme a opakovaní, aby „zapasovala“ do hudby Carla Schalka.

Takisto obrátil normálny trojčinný poriadok požehnanja, aby naznačil poriadok, v akom k nám prístupuje Trojjediný Boh vo svojom Slove – hovorenom a sviatostnom – a v bohoslužbe. Pripomína nám tiež, ako zostúpil Duch Boží na Máriu a Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami ako zjavenie lásky a požehnanja Boha, nášho Otca.

Ďalším veľmi nezvyčajným poňatím známeho textu bola duchovná pieseň, ktorú zložil v r. 1979 pre každoročné vydanie *Vianoc*. Vajda píše, že keďže navrhovaná téma – Pieseň anjelov – už bola spracovaná v stovkách piesní a kolied, začal uvažovať nad tým, ako sa anjeli pripravovali na zvestovanie narodenia Spasiteľa. Vo svojej piesni ide J. Vajda do akéhosi „zákulisia“, aby opisal, ako si Boh, jednoznačne Trojjediný, zavola všetkých anjelov a dal im ich úlohu. Dal im posolstvo, zvesť, ktorú mali priniesť pastierom a ktorá sa mala potom opakovať po všetky generácie, ktoré majú prísť. Uverejnili ju v r. 1981 s novou melódiou od C. Schalka. Táto duchovná pieseň *Before the Marvel of the Night* (Pred zázrakom večera) je na dobrej ceste, aby sa stala klasickou vianočnou duchovnou piesňou. Odráža totiž zreteľný teologický obsah, ktorý tak jasne charakterizuje piesne J. Vajdu. Škoda, že sa ešte nepreložili do slovenčiny Vajdove piesne zhudobnené C. Schalkom. Znova môžeme poskytnúť iba do-slovný preklad tejto nádhernej piesne:

Before the marvel of this night,
adoring, fold your wings and bow;
then tear the sky apart with light
and with your news the world endow.
Proclaim the birth of Christ and peace,
that fear and death and sorrow cease:
sing peace; sing peace; sing gift of peace
sing peace; sing gift of peace!

Awake the sleeping world with song:
this is the day the Lord has made.
Assemble here, celestial throng,
in royal splendor come arrayed.
Give earth a glimpse of heavenly bliss,
a teasing taste of what they miss:
sing bliss; sing bliss; sing endless bliss;
sing bliss; sing endless bliss!

The love that we have always known,
our constant joy and endless light
now to the loveless world be shown,
now break upon its deathly night.
Into one song compress the love
that rules our universe above:
sing love; sing love; sing God is love;
sing love; sing God is love!

Ďalšiu moju obľúbenú pieseň napísal J. Vajda v r. 1983 na waleskú melódiu *All through the Night* (Celú noc – AR HYD Y NOS). Je to pieseň s pozhnaním na záver služieb Božích. Jaroslav Vajda robí znova niečo unikátne, nezvyčajné. Koncipuje slová, ktoré spieva zhromaždenie, akoby vychádzali zo samotných Božích úst. Pán Boh prepúšťa zbor či zhromaždenie s pozhnaním, ktoré tiež pripomína všetko, čo sa odohralo alebo odohráva v liturgii služieb Božích. Svojím spôsobom je akoby spoločníkom už skôr spomenutej piesne *Tu je ticho od Boha*. Aj v tomto prípade vám môžem poskytnúť taký kostnatý slovenský preklad bez rýmu a rytmu. Verím však, že pocítite ten silný teologický a liturgický charakter piesni Jaroslava Vajdu.

Pred zázrakom tejto noci
s láskou zložte krídla a pokloňte sa;
potom roztrhnite oblohu svetlom
a vašou správou obdarujte svet.
Zvestujte narodenie Krista a pokoja,
že strach a smrť a smútok prestanú:
spievajte pokoj; spievajte pokoj; spievajte dar pokoja;
spievajte pokoj; spievajte dar pokoja!

Prebud'te spiaci svet piesňou:
toto je deň, ktorý učinil Pán.
Zostavte tu nebeský dav,
do kráľovskej krásy príd'te odetí.
Dajte zemi záblesk nebeského blaha,
draždívú chuť toho, čo premeškali:
spievajte blaho; spievajte blaho; spievajte nekonečné
blaho; spievajte blaho; spievajte nekonečné blaho!

Láska, ktorú sme vždy poznali,
naša neustála radosť a nekonečné svetlo
sa teraz ukážu do sveta bez lásky,
teraz sa prelamuje smrteľná noc.
Do jednej piesne vtlačte lásku,
ktorá vládne nášmu vesmíru nad nami:
spievajte láska; spievajte láska; spievajte Boh je
láska; spievajte láska; spievajte Boh je láska!

Go, my children, with my blessing, never alone.
Waking, sleeping, I am with you; you are my own.
In my love's baptismal river
I have made you mine forever.
Go, my children, with my blessing; you are my own.

Go, my children, sins forgiven, at peace and pure.
Here you learned how much I love you, what I can cure.

Here you heard my dear Son's story;
Here you touched him, saw his glory.
Go, my children, sins forgiven. At peace and pure.

Go, my children, fed and nourished, closer to me;
Grow in love and love by serving, joyful and free.

Here my Spirit's power filled you;
Here his tender comfort stilled you.
Go, my children, fed and nourished, joyful and free.

I the Lord will bless and keep you And give you peace;
I the Lord will smile upon you and give you peace;
I the Lord will be your Father,
Savior, Comforter, and Brother.
Go, my children; I will keep you. And give you peace.

Chodte, deti moje, s mojím požehnaním, nikdy sami.
Či sa zobúdzate, či spíte, som s vami, ste moji.
V mojej láske krstnej rieky
som vás mojimi navždy učinil.
Chodte, deti moje, s mojím požehnaním – ste moji.

Chodte, deti moje, hriechy sú odpustené,
v pokoji a čistí.
Tu ste sa naučili, ako veľmi vás milujem, čo
môžem vyliečiť.
Tu ste počuli príbeh môjho drahého Syna.
Tu ste sa Ho dotkli, videli Jeho slávu.
Chodte, deti moje, hriechy sú odpustené.
V pokoji a čistí.

Chodte, deti moje, nakrmené a posilnené,
bližšie ku mne.
Budujte sa v láske a milujte slúžením, radostne
a slobodne.
Tu vás naplnila moc môjho Ducha.
Tu vás upokojila Jeho útecha.
Chodte, deti moje, nakrmené a posilnené.
Radostne a slobodne.

Ja, Pán, vás požehnám a ochránim a dám vám pokoj.
Ja, Pán, sa na vás usmejem a dám vám pokoj.
Ja, Pán, budem vašim Otcom,
Spasiteľom, Utešiteľom a Bratom.
Chodte, deti moje, ja vás ochránim. A dám vám
pokoj.

Jaroslav Vajda si vždy udržiaval a chránil evanjelickú vieru a svoje slovenské korene a dedičstvo. Krátko pred smrťou pripravil anglický preklad životopisu generálneho biskupa Pavla Uhorskaja *Ako to bolo*.

Svojím spôsobom pokračoval v tradícii Juraja Tranovského, slovanskej a slovenskej hymnológie v Novom svete a novým jazykom. Ale poslanstvo, zvesť ostali stále tie isté. A to, aby sme Pánu Bohu vzdávali slávu a oslavovali Ho (aj) spievaním dobrej správy – evanjelia o milosti Božej.

NAPÍŠAL DAVID P. DANIEL, PH.D

PRELOŽILA MGR. SLÁVKA DANIELOVÁ

PREČO SÚ VIANOCE RADOSTNÉ?

Tak zmýšľajte medzi sebou ako aj Ježiš Kristus, ktorý mal podobu Božiu a svoju rovnosť s Bohom nepokladal za lúpež, ale vzdal sa hodnosti, vzal na seba podobu služobníka, podobným sa stal ľuďom, a keď sa zjavil ako človek, ponížil sa a bol poslušný do smrti, a to až do smrti na kríži. Preto Ho aj Boh nadmieru povýšil a dal Mu meno nad každé meno, aby v Ježišovom mene pokľaklo každé koleno tých, čo sú na nebi aj na zemi aj pod zemou, a každý jazyk aby na slávu Boha Otca vyznával, že Ježiš Kristus je Pán.

F 2, 5 - 11

V severských krajinách aj v niektorých cirkvách v Nemecku je zvykom tešiť sa z príchodu Krista tak, že vytvoria živý Betlehem, v ktorom vystupuje množstvo postáv – od tých najstarších až po malé deti. V jednom takom nemeckom mestečku mali však problém. Nemohli za ten svet zohnať brata, ktorý by hral postavu hostinského, toho ktorý mal Márii a Jozefovi povedať, že v hostinci už nie je pre nich miesto. Po dlhšom čase prehovorili jedného starého mládenca. Bol to veľký dobrák, ani muče by neublížil. Napokon rolu vzal. Máriu zasa hrala jedna veľmi milá a krásna mládežníčka. Keď sa hra priblížila k scéne Jozef a Maria pred hostincom, stala sa zvláštna vec. Vo chvíli, keď hostinský otvoril dvere, aby ich poslal preč, Mária začala prosiť, či sa nenájde aspoň kúsok miesta, lebo bola v pozhnanom stave. Hostinský mal podľa scenára povedať, že tam miesta niet. Keď však uvidel Máriu, ako ho prosí, tak sa rozľúťosť, že zabudol na svoju rolu a ako veľký dobrák okamžite roztvoril náruč a prijal ich hovoriac: hostinec je síce plný, ale určite niečo nájdeme, len poďte ďalej.

Nevieme, ako sa ten príbeh skončil, ale jedno vieme isto, ak sa priblíži nebo, ak je človek postavený pred nebeskú udalosť, tak sa v ňom musí niečo pohnúť. Musí ho to zmeniť aj napriek predpísanému scenáru, napriek zaužívaným zvyklostiam, napriek všetkému, v čom už dlhé roky kráča. Vianoce nám práve takúto príležitosť ponúkajú aj tohto roku.

Často si vo vedení cirkevného zboru i v presbyterstve kladieme otázku v spojitosti s prí-

pravou vianočných sviatkov, ako má cirkev fungovať? Podľa akého vzoru? Ako sa má náš cirkevný zbor prejavovať? Ako ich pripraviť, aby boli radostné? Podľa akého kľúča má cirkevný zbor fungovať, aby sme sa mohli nielen z Vianoc, ale aj z každého jedného dňa tešiť spoločne, všetci – ako takmer 3 000-členná duchovná rodina, ktorá za niečo stojí. Do ktorej patríť je česť a potešenie zároveň.

Zo skúseností poznávame, že cirkev je radostná vtedy, keď sú v nej ľudia, ktorí jeden pre druhého vedia podstúpiť obeť. Vedieť niečo pre túto rodinu stratiť, vedieť sa niečoho vzdať, len aby sme nestratili Krista. Nie je to ľahké. A nikdy to ľahké nebude. Náš biblický text nám o tom niečo hovorí. Nie je priamo vianočný, ale hovorí o Kristovej ceste do tohto sveta. Nehovorí o Vianociach, ale vysvetľuje, prečo sú Vianoce radostné. Pretože Ježišova cesta bola najväčšou obeťou, akú tento svet kedy videl. Ak z tohto miesta zaznelo k nám posolstvo, že k Vianociam a k vianočnej radosti patrí aj bolesť, tak o obeti možno povedať, že nielenže patrí k Vianociam, ale je ich základom. Radostné Vianoce prežívame preto, lebo sa Boží syn stal človekom, lebo nebeskú slávu vymenil za maštaľku, za biedne bývanie v okolí Getzaretského jazera, za kameň pod hlavou v Getsemanskej záhrade a nakoniec za kríž len preto, aby zachránil nás ľudí pre blahoslavený život časný i večný. Obeť za obeťou, pokora za pokorou, strata za stratou, bolesť za bolesťou, toto je život, ktorý je blahoslavený. Nie preto, že trpel, ale preto, že trpel za iných.

My máme Krista v jeho ceste nasledovať, pripodobňovať sa. Ísť, obrazne povedané, z neba na zem, máme ísť odtiaľ, kde nám je dobre, tam, kde to je potrebné. My máme zobrať odkaz tých prvých Vianoc vážne; *tak zmýšľajte medzi sebou ako aj Ježiš Kristus, a vzdal sa hodnosti...* Toto je spôsob, ako urobiť niečo kvalitné, trvácne a radostné, niečo, čo bude mať rozmer neba. Ak má nebo aj tohto roku prísť k nám, do našich príbytkov, tak aj preto, že ty a ja sme nielen pochopili, ale aj prijali toto poslanstvo za svoje.

Som Pánu Bohu vďačný, že každý rok máme príležitosť si to vyskúšať naplno práve pri príprave vianočných sviatkov. Zakaždým sa na to teším. Aj keď mám obavu, či práve toto poslanstvo nebude príliš slabé, nevýrazné, neschopné konkurovať tomu, čo tento svet ako Vianoce ponúka. Bojím sa, či nás neprehluší, nepomýli či budeme schopní vymyslieť niečo nové a oslovujúce. Či budeme ochotní

tak zmýšľať medzi sebou ako Kristus? A keď bude treba, tak svoju slávu, svoje pohodlie a svoju perspektívu vymeníme za Jeho perspektívu a Jeho slávu.

Uvedomil som si aj to, aké by to bolo krásne, keby sme každý zobrali kus tej obete za náš cirkevný zbor na seba. Keby sme dokázali jeden pre druhého niečo stratiť, niečo sa vzdať, možno aj pretrpieť. Nebo by sa dotklo zeme a my by sme zažili atmosféru pravého Betlehema, v ktorom sa narodil aj môj či tvoj Spasiteľ.

Nebojme sa, že pôjdeme „mimo scenár“, že porušíme naše staré zvyky, náš spôsob života, možno aj naše životné princípy, o ktorých si myslíme, že nám zaručia „šťastné a veselé“. Nebojme sa stratiť čokoľvek pre Krista, lebo len vtedy sa z nás nestanú hostinskí, u ktorých sa pre Božieho syna ne-nájde ani kúsok miesta. Amen.

VIANOČNE

VÁŠ ZBOROVÝ FARÁR MILAN KUBÍK

SLÁVA TOBĚ, MOCNÝ BOŽE, Ó PANE VĚČNOSTI!

Sláva Tobě, mocný Bože, ó Pane věčnosti!
 Sláva Tobě, Svatý Bože, ó Otče milosti!
 Lásky Tvá vysoká, moudrost Tvá hluboká.
 Moc a sláva, nekonečně široká. :/:

Ó, co jsme my na té zemi, žes' nás tak miloval?
 Žes' nám svého Syna ctného k Spasení daroval?
 Raduj se, zemšťane. A plešej křesťane!
 Bůh jest s námi, kdo proti nám povstane? :/:

Dobrá vůle vládni dole v světle Boží slávy;
 Nebo z něho jde věčného Kníže míru pravý;
 Bohatý nuznému, vznešený nízkému
 Podej ruku, jděte spolu vstříc Jemu. :/:

Zrod' nás znovu ve svém Slovu Duchem Svatým, Pane!
 Ať se do Tvé říše svaté lid věrný dostane;
 Ó milosti slávo! Ó spasení hlavo!
 Uděl věrným dítek Božích své právo! :/:

Michal Miloslav Hodža
 Zp 39 Jako: Čas radosti

Na Vianoce

P. O. HVIEZDOSLAV

Ó, dajte miesto ubolenej duši,
kde odpočínate aspoň chvíľku malú!
Hurt ohlušil ju, profánneho tresku
lomozy skrúšili ju smrteľnými
biedami biednu! Dajte miesto duši
na tichej čistinke stred hustej hory,
na medzi, na úvrati rodnej nivy!
Bo hrozné zjavy vidím zôkol-vôkol:
Výšina tupo mračí sa a chmúri,
namiesto vďaky za pot, krv a spásu
len odkopnutie, hrdé nevidenie,
len hluché uši pre ston ľudí mrúcich!
Kto vzbudí ľútosť nadoblačných nebies,
kto vyprosí nám milosť Hospodina?

Už oltár spustnul, dvere chrámu z pántov
vyvalili sa: maľované okná
zber kameňmi rozbila i fučí
vetrisko nimi, zápar šľahá krutý
a zmýva farbu z tvári svätých ikon!
Už nežnie z veže zvona nápev milý,
lež poplašného rehu zavýjanie,
do nehož dúcha hudba nežnaboha.
Snáď skromný útulok dá duši škola,
tá semenica blahej budúcnosti?
Had vliezol oknom, lavicou sa plazí
a zanecháva slinu brucha svojho,
jed žľazov svojich pre úbohé deti.
Tak domu tichý kút: snáď u prípecka,
snáď po komôrkach chlebom voňajúcich,
tam u postieľky nemlúvniat, pri truhle
ružami, tulipánmi opestrenej,
v záhradke podobločnej, kde si deva
svoj rozmarín a majoránok pestí,
snáď nájdeš pokoj ubolená duša?

Nie! Pošpatil náš útulok bes hladný,
hukotom prázdny spríkril milú izbu,
mier porušil, lež sily nepribudlo,
chvast vnikol do svätyně, natriasanie
pochabých lachtikárov život ničí,
cit otravuje, radosť blenom mŕtvi
a už i nádej hluší, kvári, hyzdí.
Obrazotvornosť, tvoje milé háje
nech skryjú bôľnu dušu – nepripustí
ta špinu dňa, kal všednosti a zloby
ohrada silná, verná stráž a čistá
vybraných duchov, spočin duša verná!

Ó, beda! Ta sa vietor tiská,
z nečistých mrakov zhubná hrdza padá
i schnú a vädnú kvety fantázie,
krčia sa formy, hasnú svetlá ducha,
satyrov opičiacich rehot škrečí!

Ó, čistinka, ó, medza, úvrať poľná,
ó, samota, skál opustený kútik,
vy vysočiny nemé, nemá hĺbka
jaskyne tajnej, ešte nenájdenej
všetečnou nohou cudzinského blázna,
ó, dajte miesto duši ubolenej,
nech zabudne sa v tichom zamieraní,
len sama sebe dost', len sama sebou
nech žije, nyje, prostá hrozných bóľov.
I mizne pre ňu špata politiky:
posmešné tváre, rozšklabené oči,
lieň tupá výšky, háved' snemovníkov,
sprznenej múzy zohyzené prse,
v chliev prevrátená svätyňa a v bordel
chlípníkov prevrátené siene domu.
Nepočuť škreku luzy zdivočenej,
lže satanickej zámoty a klamu
ohavné, drzé, podľa zápolenie.
Hurt pobláznenej ulice už mlčí,
trúb fanfarónskych nepočuješ jaku,
smrad samochvály nedotkne sa čuchu,
hlas reklamného bubna nehrmotí.

A ticho, ticho na výšine nemej
a ticho, ticho v zemskej hlbokosti,
nevinný vetrík šumí čistinkami,
motýlik pestrý na medzu si sadá;
pipíška zrnká na úvrati hľadá!
Či tak, ó, duša večná, nesmrteľná?
Tak nekáže Boh! Útek pred bolesťou
je duši hrozná, kliata samovražda.
Ty musíš žiť a vplývať, smútiť, tešiť,
ty musíš jasať, tešiť sa i plakať,
ty musíš hnať i trpieť, letieť, čakať,
ty musíš bolesť znášať, revniť, túžiť,
tak Bohu, rodu, ľudstvu verne slúžiť.
A miesto, ktoré dá ti milosť Božia,
bys' spočinula, znovu pookriala,
síl nabrala a nádej novú našla,
je tamno v skromnej stáji Betlehema,
je tamno na Golgote skrvavenej,
je tam na hore krásnej Olivetskej,
je tam u studne v zemi Kananajskej,
je tam na brehu jazera, pod krovom
tesára v zabudnutom Nazarete!

A inej rady nieto, inej spásy!
 Už prišli časy príchodu, už broní
 sa zora nová, krvavá a hrozná:
 zvrat veľký zhrmí, až sa vnútornosti
 zemegule vulkanicky pozatrasú,
 otvoria hroby, skaly rozpukajú,
 opona neba roztrhne a sprasťí
 zvod nebeský nad celým človečenstvom.
 Či snáď milosť ešte neumrela,
 zbadaná strašným nevďakom a zlobou,
 a pošle ešte na poslednú skúšku
 svätého Jána, predzvestovateľa?
 Či otvoria sa ústa profetove
 a nájdu čujné uši, mäkké srdcia,
 zbor učeníkov verných, odhodlaných:
 On rozprchne sa medzi ľudí dobrých
 a zastaví ich pred otvorom bezdny,
 kam nerozumní divoko sa rútia?

Či ešte skrsnú znaky varujúce
 na planinách i na búrlivom mori,
 na suchej zemi, na slnku i lune,
 pred nimiž spamätá sa národ celý
 a padne na kolena v pokajani?
 Ó, dajte miesto ubolenej duši,
 kde odpočinie aspoň chvíľku malú!
 Hurt ohlušil ju profánneho tresku
 lomozy skrúšili ju smrteľnými
 biedami biednu. Dajte miesto duši
 tam pri jasličkách Krista Spasiteľa,
 kde Mária sa nad Dieťaťom skláňa,
 kam prostý pastier dar a pieseň nesie,
 kam múdri od východu prichádzajú,
 kde nová hviezda novej spásy svieti.
 Ó, dajte miesto ubolenej duši.

V pozostalosti môjho strýka na fare v Liptovskom Trnenci, v Sobraných spisoch P. O. Hviezdoslava, som našla báseň napísanú strojom na prieklepovom papieri s takýmto jemne „archaickým“ komentárom: „Báseň Na Vianoce nebola pojatá do Sobraných spisov P. O. Hviezdoslava a zostala širšej verejnosti kultúrnej neznáma. Má však čo povedať i dnešku, preto aj dnešný čitateľ ju prijme chápano a s láskou ako nádej a posilu do ďalšej borby.“ A naozaj, hľadala som vo viacerých zbierkach, na internete, ale konkrétne túto básnickú skladbu som nenašla. Báseň *Na Vianoce* je vzrušujúca svojou dramatickou silou, možno niekedy až patosom, ktorý nie je planý, ani falošný. Je však monumentálny a strhujúci. V porovnaní s ostatnými slovenskými básnikmi akoby z iného duchovného vesmíru. Z iného horizontu. Podobne ako napríklad slávna báseň *Prečo nie som víchrom* (Leterosty III). V lyrických textoch podobného ladenia akoby sa Hviezdoslav vtelil do starozákonného proroka zapáleného tajomným, „svätým hnevom“. Áno, absolútne verím tomu, že básnik pri písaní pociťoval „veľrozkoš... akoby sa prechádzal posvätným „Dodónskym hájom“, akoby vystupoval na nebesá a videl tvár samého Boha,“ ako zaznamenal jeho životopisec a blízky priateľ Albert Pražák.

ELENA HIDVEGHYOVÁ-YUNG, SPISOVATEĽKA A SINOLÓGIČKA
<http://www.prasestra.eu/p-o-hviezdoslav-a-basen-na-vianoce/>

DUCHOVNÝ ROZMER VIANOC OCITOL SA V KRÍZE

VLADIMÍR KNOŠKO

Vianoce nemusia mať čaro farebných pohľadníc,
správne vidíme len srdcom, povedal Malý princ
ani príťažlivosť Ladových vianočných obrázkov.
význam toho sviatku spočíva v poznaní hlbokom.

Keď dohviezdny večer povolá nás k sviatočnému stolu,
aby sme za príchod Krista vzdali vďaka Bohu,
niekto si význam sviatku pozornejšie všimne,
inému stačia rozprávky televízne.

Do pohody Vianoc znejú mi aj tóny disonantné,
akoby som počul nárek matiek pre deti zabité.
Neradi si teraz spomíname na zločin Herodesa,
ktorý nám správa Matúšova tak smutná priniesla.

Čas radosti, veselosti svetu nastal nyní...
spievali sme volakedy pod oknom uzímení.
Duchovný rozmer Vianoc ocitol sa v kríze,
túto pieseň nám už nikto zaspievať nepríde.

ČAS RADOSTI, VESELOSTI SVĚTU NASTAL NYNÍ

Čas radosti, veselosti svetu nastal nyní;
Neb Spasiteľ Vykupiteľ již jest narodený
V městečku Betlémě, v jesličkách na slámě
Leží malé pacholátko na zimě. :/:

Co jsme všickni lidé hříšní radostně čekali,
To anjelé dnes vesele nám již zvěstovali;
A protož plesejme, všickni se radujme,
Pacholátko, nemluvňátko vítejme. :/:

Spasiteli, kvítku milý, Pane náš Ježíši,
Z čisté Panny narodený, poklade nejdražší;
Králi náš, Pane náš, skloň se k nám jako Pán,
Dej milosti, Tvé radosti dojit nám. :/:

Spomienky na môjho otca

Dňa 11. decembra v roku 1942 sedel môj otec, martinský pán farár Jozef Bučko, vo svojej kancelárii aj so svojim kaplánom Jánom Chalúpkom. Možno si pripravoval nejakú kázeň, možno prednášku. To presne neviem. A potom dostal správu. Najprv od radosti vybozkával pána kaplána a potom cestou do nemocnice vyobjímal každého cirkevnika, ktorého stretol, každému známemu sa pochválil, aký je šťastný, že sa mu narodila dcéra Jelka.

Môj brat a ja slovo otec používame veľmi zriedka, a skoro vždy akoby s ostychom. Nepamätáme sa na toho, ktorému sme tak hovorili v detstve. Omnoho bližšie sú nám slová Mauthausen a Ebensee, tie sme počúvali od malička. Spolu s nimi nám mama odovzdala nesmiernu lásku a tiež nesmiernu bolesť, ktorú sme spolu nikdy nedokázali prekonať. Je to naše vzácné dedičstvo.

Z knihy, ktorú zostavila naša teta, profesorka Zora Frkáňová, zo všetkých dostupných dokumentov, kázni, článkov v Cirkevných listoch a Národných novinách, z osobných spomienok ľudí, ktorí ho poznali, a z korešpondencie počas väzenia sme sa dozvedeli, čo ho zaujímalo, na čom mu záležalo, čo ho tešilo a tiež s čím sa nevedel zmieriť a na čo neustále upozorňoval.

Citujem z kázni, ktoré si pripravoval, keď bol uväznený v bratislavskej väznici v čase od 21. novembra 1944 do 18. februára 1945:

„Hrozné sú zrúcaniny mravné. Spoločnosť sa zrútila. Stratil sa súcitiť a úcta k človeku. Láska v troskách leží. Boj všetkých proti všetkým, nenávisť rozleptala všetky zložky spoločnosti, ba i rodiny. Lahké vyhasenie života, radosť z utrpenia bližneho, sila nenávisť, ktorá nepozná hraníc a nezastavuje sa ani pred najhroznejšími výjavmi krutosti, ba ani pred hrobom, udávanie, vraždenie z osobnej pomsty svedčia o zborní zásad ľudskej spoločnosti. Zborená je výchova, ktorej kresťanstvo venovalo toľko pozornosti.“

„A jedno je zaujímavé i samozrejmé, že každý človek i národ, ktorý sa strojí k veľkým krivdám, najprv sa pokúsi Krista alebo pozmeniť, alebo z duše človeka úplne vytrhnúť.“

A ďalej „je hrozná tragika, že človek čaká úľavu vždy zo zmeny vonkajších pomerov.“

„Preto prosím vás, z tej duše prosím, kladte najvyššiu váhu na to, aby vás každé pomery našli nepoškvrnených a bez úhony, či už v otázkach života a smrti, majetku a krádeže, viery a neviery.“

V jeho písomnostiach sa často opakuje slovo mravnosť. To, o čo sa usiloval môj otec, je nekonečný proces. Každá generácia, každý jednotlivec si musí zvoliť a obhájiť svoj mravný postoj.

V zápisníku z bratislavskej väznice som – červenou ceruzkou napísané – našla posledné témy, ktoré si poznačil pred transportom do koncentračného tábora Mauthausen 18. februára 1945:

V Kristu sme mocní.
 Šťastie byť kresťanom.
 Sloboda.
 Láska nás robí synmi Božími.
 Počiatok múdrosti: poznať seba.
 Človek: chrám ducha.
 Boh neukladá viac, než unesieme.
 Moc a pád smrti.

Víťazstvo života nad smrťou.
 Ochota zomrieť.
 Zahynie dobro? Nie.
 Hrob láske neškodí.
 Prosba o čisté srdce.
 Kriste, navštív ma.

Dňa 30. 4. 2017 sa rodina Jozefa Bučka stretla v rakúskom mestečku Ebensee, ktoré leží pri jazere Traunsee neďaleko Salzburgu, aby sme 73 rokov po smrti Jozefa Bučka a na 110. výročie jeho narodenia pripevnili pamätnú tabuľu na mieste spoločného hrobu koncentračného tábora, kde v deň oslobodenia americkou armádou 6. 5. 1945 môj otec zomrel.

Pripomenuli sme si ho prečítaním listu, ktorý napísal 15. 12. 1944 v bratislavskej väznici našej mame, Lýdii Bučkovej, aby sme sa podelili s našimi deťmi a vnúčatami o ten najvzácnejší dar, ktorý sme od nášho otca dostali.

Korešpondentka s pečiatkou Bratislava 29. 12. 44 a parafou:
 IV 1b Doning a červenou čiarou cez adresu
 Ods. Jozef Bučko, Bratislava

Pani vd. Mária Pivková
 Väznica Krajského súdu
 nem. voj. Oddel.
 statkárka Benice

Príbovce Turiec

Drahá Lydka,

15. 12. 1944

list i balík som dostal v poriadku a rýchlo. Ďakujem. Už som ani písať nechcel, lebo som dúfal, že Vianoce budeme spoločne sviťiť v Beniciach. No začína sa mi to zdať nepravdepodobné, preto aspoň písomne Vám posiadam pozdrav k sviatkom. Veď i tak budú pre všetkých skôr dňami prosieb o posilnenie, pomoc do borby s ťažkosťami i bolesťami než dňami radosti. A vari v týchto prosbách ich budeme opravdovejšie sviťiť, než to bývalo v radostiach. A bárs by boli pre nás dňami skutočnej obživy i prípravy do všetkých ťažkostí, ktoré nás čakajú.

K sviatkom mi pošli balík. Nezabudni priložiť doňho jabíčkový koláč, lebo ujo Vladko ho má rád a pekne zaň poďakuje Anči. Nenapísala si mi, či je nábytok v našom byte úplne rozbitý, či zostalo aspoň niečo z mojej knižnice, či sú kostol a fara veľmi poškodené. Kabát som si nechal s ostatnými vecami. Zachovaj ho.

Srdečne Ťa, deti, matku, Igora, Marietu, všetkých pozdravujem a bozkávam.
 Napiš mojim rodičom. Veľa požehnaní, posilnenia na Vianoce.
 Deťom pod stromček položím modlitbu za ne.

Jozef

PRIPRAVILA JELA BUČKOVÁ

Navštívime koncentračný tábor
V EBENSEE?

PAMÁTNÍK PADLÝM A POZOSTALÝM

Koncentračný tábor v Ebensee vznikol v roku 1943 ako pracovný tábor Mauthausenu. Hlavnou úlohou tábora bolo vybudovanie štôľňového systému, ktorý mal slúžiť nacistickému priemyslu na výrobu nemeckých rakiet V2. V tábore bolo ubytovaných takmer 27 000 mužov, ktorí v neludských podmienkach 12 hodín denne razili do skaly 12 km dlhé štôľne, v ktorých bola umiestnená aj rafinéria ropy a fabrika na výrobu tankových motorov.

Tieto ťažké práce si vyžiadali 8 300 životov, medzi nimi i martinského evanjelického a. v. farára Jozefa Bučka.

Tábor bol oslobodený 6. mája 1945 jednotkami 3. Cavalery Reconnaissance Squadron pod vedením kapitána Timothy C. Brennana. V deň oslobodenia tábora Jozef Bučko zomrel na flegmónu.

Na mieste bývalého tábora bol zriadený pamätný cintorín. Štôľne sú sčasti sprístupnené a trpkú minulosť dokumentuje stála výstava, ktorá býva otvorená pre verejnosť:

máj, jún: sobota a nedeľa 10 – 17 h

júl, august, september: utorok – nedeľa 10 – 17 h

Okrem otváracích hodín sa prehliadka môže uskutočniť v dohodnutom termíne, a to pre skupiny s minimálnou účasťou 10 osôb.

Žiaci môžu dostať odborný výklad od bývalého väzňa Ladislawa Žuka.

V dedine Ebensee sa nachádza stála expozícia, venovaná dejinám politických udalostí Rakúskej prvej republiky, občianskej vojny v roku 1934 a odboju s dôsledkami trpkéj minulosti na dnešok. Výstava je umiestnená v Kirchengasse 6.

Kontakty na Múzeum v Ebensee:

Kirchengasse 5

A-4802 Ebensee Österreich

Telefón 0043/6133/5601

Fax 0043/6133/56014

e-mail:museum@utanet.at

http: www.ebensee.org

VIANOČNÝ ROZHOVOR PO DESIATICH ROKOCH

Z rozhovoru s Milanom Rúfusom (2008)

Zo svojho okna vidíte plynúť Dunaj. Je to veľmi upokojujúci pohľad. Je aj inšpirujúci?

M. Rúfus: Áno. V jednej básni hovorím „...rieky sa pritom opýtam, kto ťa to naučil tak bez výhrady plynúť... pretože vedieť bez výhrady prichádzať, ale aj odchádzať, tá rieka to vie.“ Keď sme sa sem prisťahovali, tak kým som si na ňu zvykol, sedával som celé dni pri okne, to fascinuje, hej. Voda je predsa základom života a nemôžem si sťažovať, výhľad je zelený. Svojho času som v básni o Dunaji povedal „...zelené tiahne za sebou jak zástup za Kristom“, takže on naozaj to zelené za tou riekou ťahá a dáva mi inšpiráciu.

Narodili ste sa v Liptove. Je veľmi krásny a svieži, ale počas vášho detstva bol aj veľmi chudobný. Aké ste mali detstvo?

M. Rúfus: Šťastie detstva veľmi často závisí od šťastia či smoly mat' rodičov takých, alebo onakých. Vráťim sa zasa ku knižke, kde hovorím v básničke venovanej svojim rodičom, „mal som na Vás šťastie, môj Ty Pane, mal som šťastie, chváliť netreba, sústa Vami odtrhané od úst dláždia Vašu cestu do neba“ a podľa toho vyzeralo aj moje detstvo. Skrátka mal som šťastie na dobrých ľuďoch okolo seba. V kraji čistom a krásnom, v tej kotlinku hornoliptovskej, dookola vrchy a prostriedkom Váh. Jak taká zovretá Božia hrsť a tá drží.

Kto okrem rodičov určoval alebo ovplyvňoval vaše ďalšie smerovanie?

M. Rúfus: V detstve to bola viera, ktorá mi zostala na celý život. Viera v Boha, bez ktorej

by som nemohol existovať, a vzťah k prírode. V Bratislave to kompenzujem tým, že aj keď už toho veľa nenachodím, vyrážame občas, takmer na celý deň, niekde do zeleného.

Slovo je vašim údelom. Čo ešte pokladáte za svoj údel?

M. Rúfus: Naozaj, čo je napísané, platí. Viete, všetko je údel. Niekedy mám pocit, že je to taká zvláštna väzba, čo na tomto svete človek môže a čo musí. Niekedy si myslím, že robí to, čo môže, ale aj to, čo môže, urobí preto, lebo to bolo nejakým spôsobom dané. Človek si nevyberá čas, ani to, kde sa narodí. Je to, ako keby bol do istej situácie položený, a on sa potom s tým, tých približne 70 rokov, nejako vyrovnáva. Hráme sa na slobodu, ale priestor na ňu je dosť zúžený. Je veľa vecí, ktoré jednoducho zvládnete, ak na ne máte. Keď na ne nemáte, tak oni zvládnu vás. Dost často používam slovo údel... a tak mi to vychodí, že je to čosi akoby stanovené, ale niečo pred čím človek môže alebo nemôže obstáť, s čím sa musí vyrovnáť.

Ste so svojim osudom stotožnený? Považujete ho za spravodlivý?

M. Rúfus: Človek si na osud zareptá vždy a tak trochu sa mu uľaví, ale vedieť ho uniesť, o tom je to. Niekedy mám také strašné podozrenie, že medzi dobrým a zlým osudom nie je až taký rozdiel. Čo je dobrý osud? Tzv. zlý osud odmeňuje tých svojich, zatiaľ čo tí, povedzme, ako sa o nich hovorí, zasiahnutí náhlym blahobytom „vyľahšievajú a vyľahšievajú“, až si sami komplikujú svoj vlastný údel. A či ja považujem svoj osud za sprá-

vodlivý? To mi pripomína jednu Seifertovu strofu „Nebyl život ke mně spravedlivý, ale to už dávno neboli“.

O poézii ste kedysi povedali, že básnik si jej tajomstvo chráni a nevydá ho len tak každému. Patria básnici podľa vás medzi vyvolených, zasvätených?

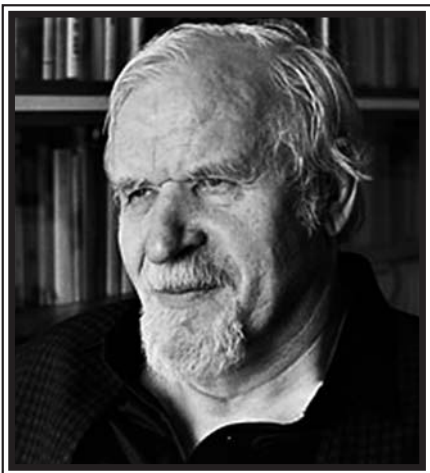
M. Rúfus: Holan o básni povedal: „Je to něco pro někoho, nic pro všechny.“ Každý má ten svoj bod, svoj spôsob poetiky a ja jednoducho zostávam pri tom svojom, ale nevnučujem ho nikomu. Jediné, čo by mi prekázalo, je zmeniť básní z jej podstatného a východiskového, pôvodného bodu. Lebo podľa mňa základom lyriky boli žalmy. Blízkosť básne a spovede, blízkosť básne a výpovede. Teda nie básne ako hra. Lebo i básne má svoje telo, anatómiu, dá sa s ňou hrať. Metafora je tak trochu hra na prekvapujúce videnie a kto si ide za tým, môže si vytvoriť hru. Vofakedy to bola taká poetika.

„V našom pretechnizovanom svete je čoraz menej miesta na poéziu. Neobávajú sa, že padne do zabudnutia?“

M. Rúfus: Myslím si, že poézia je potrebná. Kým bude potrebná, bude ešte nádej, že sa ten balast zastaví. Veď nemožno na to neprísť, že je to všetko po povrchu, len do času. Vycucnúť z tejto chvíle iba to, čo je priam biologicky najpríjemnejšie a na ostatné sa vykašľať... Veď to nejde donekonečna. Poézia je ešte veľmi potrebná, i keď je pravdou, že je spoločenskou outsiderkou. Ale pomaly sa ňou už stáva celá kultúra.

Hovorí o vás často ako o ikone, o bardovi národa. Ako sa cítite vy sám?

M. Rúfus: Bardzo ne jako bard. Tieto veci si nezapisujem do slovníka, tak ako nemám na stene vyvesené ani zarámované nejaké literárne ceny. Je to uložené v jednej skrini v takej malej izbičke, voláme ju kapustáreň, lebo v tej istej izbe máme aj sud s kapustou. Tam sú zavreté. Hoci neprejde rok, aby neprišlo niečo z Cambridge, či už návrh na

novú knihu alebo návrh na zaradenie medzi osobnosti roka Who is Who. Píšu, že za 1 000 dolárov ma tam zaradia a pošlú mi to. Obyčajne neodpovedám na takéto ponuky. Stále mi patrí to Wolkrove „stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě“. O to ide. Pokiaľ so svojím okolím nesplyniete, nestanete sa jeho prostou súčasťou, tak sa o ňom nič nedozviete. Nič vám nepovie. Pyšným nepovie nič. Ja nie som taký typ, dávať hlasno o sebe vedieť. Býva to tak v živote, ako aj v kine lepšie vidieť zo zadných lavíc.

Kedy ste si uvedomili, že ste dostali dar od Boha?

M. Rúfus: Je to tak trochu zaplatený dar. Ak ideme až k starému gréckemu mýtu, tak i vtedy bohovia žiadali za oheň zaplatiť. Takže ak je nejaký dar, tak nie je zadarmo.

Žijete tak trochu bokom, v izolácii od ľudí, v dome, ktorý je veľmi príjemný, a s milovanými ženami, manželkou Magdou a postihnutou dcérou Zuzankou. Jej ste venovali i básne...

M. Rúfus: Svoje som o Zuzanke povedal v Pamätničku a v skladbe Žalmy o nevinnej.

Niekedy mám dokonca pocit istého vyznamenania, pretože to, že som v blízkosti niečoho iracionálneho, niečoho, čomu sa dlhé roky hovorilo anjel, čo iba u detí, všetkých detí nájdete. Je to strašne namáhavé, chce to viac ako celého rodiča, ale dáva to i takú odmenu, ktorú iní nie sú schopní dať. Trochu fifty-fifty.

M. Rúfusová: Ja si myslím, že je to aj dosť nespravodlivé. Má ako každé postihnuté dieťa a podľa stupňa postihnutia, pravdaže, krásne črty a potom črty, ktoré sú postihnuté najmä v motorike. A keďže sa motorika nerozvíja, potom sa nerozvíja ani všetko to, čo k tomu patrí, pretože to všetko je ukryté niekde v mozgu, v očiach. Viete, od prekliatia pôrodníka som sa dopracovala ešte k väčšiemu prekliatiu. Je to tragédia. Človek sa pýta, čo bude potom, keď odíde... Mój muž hovorí, že začne voňať zemiačky odspodu. Spoločnosť nedosahuje takú úroveň, aby sa postarala o tieto deti aspoň na bežnom nadštandarde. Veď každý, kto sa narodí ako človek, má právo pokračovať i zomrieť ako človek.

Kedy ste šťastní?

M. Rúfusová: Keď je manžel zdravý.

M. Rúfus: Keď príde Zuzka. V sobotu a v

nedeľu sa nepohne odo mňa ani na krok. Čo budeme robiť teraz, čo potom... Niekedy šťastie príde samo odseba, niekedy je to vizuálny vnem – keď je deň pekný. Ale čo je šťastie? Neviem, sú to skôr drobné radosti. Keď sa mi podarí básnička. To áno. Vtedy som šťastný.

M. Rúfusová: Šťastná je každá žena, ktorá má partnera, ktorý sa nedá kúpiť, vyžije z toho, čo má, nevzplanie obdivom k niečomu, čo je pominuteľné, ale zistí, že hodnoty nie sú až také číre, čiže zachová si zdravý úsudok a je obdarený niečím, že dopredu vie vtedydukaovať, ako čo dopadne.

Vianoce sú časom, keď rekapitulujeme, čo sme za rok prežili, rozmýšľame viac o tajomstve zrodu a smrti. Našli ste vy odpoveď na tieto závažné a bytostné otázky našej existencie?

M. Rúfus: Áno. Je to i taký blízky oblok. Od Dušičiek do adventu nie je ďaleko, život a smrť sú prepojený oblúk, ktorý by mal ľudí znútorňovať, priviesť k tomu, aby premýšľali, čo žijú, prečo žijú... Treba tieto sviatky svätiť v sebe, trošičku chrbtom k svetu a tvárou k tomu mýtu, ktorý táto židovsko-kresťanská civilizácia vytvorila.

TASR 24. 12. 2008

ZVONY

MILAN RÚFUS

Budievajú ma zo sna zvony.
Prisnije sa mi krajina.
Celá sa chveje. Ako biela loď
kľže sa po nej z vlny na vlnu
svetlo. To hľadané.
Otvorím oči. Vidím toľko tmy,
že sa mi do nich slzy nahrnú.
Usínam tak.

VIANOČNÁ KOLEDA

MILAN RÚFUS

V mestečku Betleme,
v jasličkách na slame
leží to dieťaťko,
na ktoré čakáme.

Anjelik bez krídel,
Boží i človečí.
Nikto ho nevidel,
každý ho dosvedčí,
darček mu nesie tam...

A ja mu do diaľky
srdiečko posielam
namiesto hrkálky.

TVOJE A MOJE VIANOCE

MILAN RÚFUS

Vianoce detí.
A veľké deti Vianoc.
Každému inak pravdivé.
Každému iné.

Ja sa už chystám na noc.
Ty v nekonečnom údive
Ježiška počúvaš
a sýtiš sa tou pravou.
Ja to už neviem.
Nemám síl.

Už ho len myslím
zasneženou hlavou.
A prosím, aby odpustil.

Vianočné divadlo SVETLO SVETA

- Agátka:** Ahojte, deti, taká som šťastná, že vás tu vidím.
- Jakub:** No ale ja nie!
- Agátka:** Čo je ti, Kubko? Si chorý? Nemáš teplotu?
- Jakub:** Daj mi pokoj! Ešte aj ty si škaredá ako to počasie! Slnko som už nevidel dva týždne. Sneh je len za polárnym kruhom alebo na Lomnickom štíte a mne sa nič nedarí.
- Agátka:** Kubko, ty máš depresiu. (Jakub: Čože? Ja mám čoó?) To sa stáva, mesiace november a december sú najpochmúrnejšie, chýba nám slnko a temnota sa vkráda nielen do krajiny, ale aj do našich duší.
- Jakub:** No a nemáš nejaké lieky alebo niečo na to?
- Agátka:** Počúvaj, dám ti takúto osvedčenú medicínu: mliečnu čokoládu.
- Jakub:** Ale prosím ťa, čokoláda je dobrá možno tak pre baby. Ale chlap ako ja po trebuje..., no... akoby som to...
- Agátka:** Tak vieš čo, poviem ti vtip: Je to čierne, biele a trochu červené, čo je to ? Panda, keď sa hanbí.
- Jakub:** Ja som ho už počul,... ale aj tak ho nechápem.
- Agátka:** Deti, poraďte mi, čo by rozveselilo Jakubka? Čo by mu vrátilo radosť? (Deti hovoria svoje nápady.)
- Agátka:** Kubko, toto určite zaberie. Venujem ti poukážku do Dráčika.
- Jakub:** Ale Agátka, keď ja už mám všetko, a všetko musím upratovať, neviem ani, kde by som to dal, a čo nemám, tak to si vydrankám na Vianoce.
- Anjelik:** Vianoceeee? Vianoceeee? Nieкто hovoril Vianoce? (Príde s lampášikom, kde svetia farebné LED svetielka.)
- Agátka:** Anjelik, vitaj, som taká šťastná, že si prišla, lebo Jakubko je veľmi smutný a skormútený, asi je meteosenzitívny.
- Jakub:** Tento lampášik je taký kráááasny. Nič také krásne som ešte nevidel, tie svetielka majú rôznu farbu.
- Anjelik:** Jakub, svetlo je Boží dar. Prvá vec, čo Boh stvoril, bolo SVETLO.
- Agátka:** Veru tak, Anjelik má pravdu, každý človek potrebuje svetlo.
- Anjelik:** Áno, budú Vianoce a vtedy Boh dal svojho Syna ako SVETLO pre nás. Biblík! Biblík! (Spolu aj s Agátkou.)
- Biblík:** Ahojte, som Biblík a poviem vám veršik z Biblie: *Ježiš povedal: Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť v tme, ale bude mať svetlo života.*
- Agátka:** Aha, tak preto v advente potrebujeme svetlo, aby nás nielen potešilo, ale aby sme aj vedeli, že Ježiš Kristus je to SVETLO PRE CELÝ SVET!
- Jakub:** Anjelik, ďakujem za taký krásny lampášik, hneď mi je lepšie, len mi ešte povedz, kde si ho kúpila?
- Všetci:** Ale Kubko, ahojtéééé!

Vianočná kázeň pre deti – rodinné služby Božie,
9. 12. 2018
A všetci ľudiavidia Božie spasenie (L 3, 6)

Milé deti, milí rodičia, milí prítomní bratia a sestry!

Dnes sa nám Jakubko v divadielku asi necítil veľmi dobre, však?

A čo mu vlastne bolo? To upršané, mrznúce, oblačné počasie ho asi úplne odrovnilo....

A Agátka povedala, že Jakubko je meteosenzitívny – viete, čo to znamená?

Senzitívny znamená citlivý a meteo znamená počasie – teda keď je niekto citlivý na počasie, napr. keď ho v takom sivom a zachmúrenom počasí zvykne bolieť hlava, a potom aj celé telo, aj duša – a to asi nie je žiadna výhra, však?

A viete, aká je dnes nedeľa?

Druhá adventná – keď sa všetci adventno-senzitívni ľudia tešia na príchod niekoho veľkého!

A byť adventno-senzitívny je úžasná vec, pretože na rozdiel od meteosenzitivity – **ľudia citliví na advent sa veľmi tešia a zároveň aj pripravujú na tie veľké veci, ktoré si na Vianoce každým rokom pripomíname.**

A to sú práve tie veci, ktoré sa udiali v Betleheme – **keď sa Boh rozhodol, že daruje ľuďom ten najväčší dar zo všetkých – seba samého!**

Boh sa na Vianoce stal človekom, aby sme ho aj my mohli poznať a vidieť!

A to je pre adventno-senzitívnych ľudí obrovský dôvod na radosť

A už Ján Krstiteľ toto všetko vedel, a dokonca pred ním už prorok Izaiáš o ňom povedal, **že Ján bude tým hlasom** oznamujúcim všetkým ľuďom Božie spasenie, a ide len o to, aby tí ľudia počuli, čo im to Božie slovo hovorí, pretože to Božie slovo sa nám rovnako ako vtedy prihovára aj dnes – **a my musíme najprv chcieť počuť, aby sme raz mohli vidieť.**

A keďže Ježiš je svetlo celého sveta – tak ho každý raz uvidí, ako sme to dnes čítali aj v evanjeliu podľa Lukáša: že všetci ľudiavidia Božie spasenie. **VŠETCI.**

Ale zachránení budú iba tí, ktorí chceli počúvať Božie slovo a podľa tohto Slova chceli aj veriť a žiť (pretože iba ten, kto Krista nasleduje, bude mať svetlo života).

Tak budme aj my ľudia adventno-senzitívni, – aby sme na základe toho, čo v Božom slove počúvame, mohli aj veriť, aj Boha nasledovať a zo všetkých možných vianočných darov sa najviac tešiť práve z toho, že Ho raz uvidíme – tvárou v tvár. Amen.

Apologéta utláčaných

Na začiatku 20. storočia našli Slováci veľkého obrancu. Bol to Bjørnstjerne Bjørnson (1832 – 1910), syn evanjelického farára z malej horskej dediny v Nórsku. Nositeľ Nobelovej ceny za literatúru (1903). Autor nórskej hymny. O slovenskej otázke sa dozvedel v roku 1907.

Intermezzo – Nobelove ceny v jednotlivých odboroch udeľuje švédsko Kráľovská akadémia vied a Karolinska Institutet vo Švédsku. O Nobelovej cene za mier však rozhoduje komisia Nórskeho parlamentu. Je na mieste otázka: Prečo, keď Alfréd Nobel bol Švéd. Koncom 19. storočia bola Švédsko-Nórska únia v rozpade. Hrozilo rinčanie zbraní, potoky krvi, hory bolesti. Nórsky parlament a Bjørnstjerne Bjørnson, už známy literát a jeden z najdôležitejších aktivistov mierového hnutia v Európe [akéhosi predchodcu Spoločnosti národov, neskôr OSN], rozhodujúcou mierou prispeli k pokojnému rozchodu Nórov so Švédmi. Pohnutý Alfréd Nobel otvoril svoj testament a dopísal doň dodatok o Cene za mier, ktorú má právo udeľovať nórsky parlament.

O Bjørnstjerne Bjørnsonovi trochu viac: Koncom 19. a začiatkom 20. storočia bolo v Európe veľmi hlasno počuť nevysokého, no pevného človeka k obrane práv slabších, nárokov na Božie svetlo, na priester pre komplexný slobodný, teda aj politický život každého subjektu – osoby či spoločenstva.

Bjørnstjerne Bjørnson bol európskym hlasom utláčaných. Jedným z výrazných a vplyvných lídrov snáh o mierové spolutenie národov. Dajú sa riešiť veci aj bez vojen! Vtedy to bolo „nóvum“. Okrem literárnych diel, za ktoré dostal Nobelovu cenu, sa zachovalo aj tridsaťtisíc dopisov, v ktorých reagoval na dianie v Európe. V úcte ho mali a majú aj Rusíni, Rumuni

či Fíni, za ktorých práva sa takisto zasaďoval. O slovenskej otázke, o nebezpečenstve vykynoženia celého národa na „ostrove slobody“, ako Uhorsko radi prezentovali vysokí predstavitelia (minister školstva gróf Albert Apponyi a iní), sa dozvedel z apelatívneho – obšírneho listu predstaviteľov českej inteligencie E. Lederera, A. Heyduka a K. Kálala. V liste opísali katastrofálne postavenie Slovákov – „na smrť odsúdeného národa na uhorskom ostrove slobody“, v ktorom uviedli veľa faktografického materiálu (počet stredných škôl – ani jedna slovenská, počet kultúrnych ustanovizní – ani jedna slovenská). A počet slovensky hovoriaceho obyvateľstva – z uhorských štatistík – tri a pol milióna. Paradox: piati poslanci za Slovákov v parlamente! Štatistický materiál im poskytol A. Štefánek. „Tento dopis bol kľúčovým momentom pre poznanie sa svetovej verejnosti o ťažkom postavení slovenského národa v Uhorsku a upozornením na nebezpečenstvo likvidácie jednej z národných kultúr v strednej Európe.“ (L. Řezníček, 2010).

Citujme zo spomínaného listu Edvarda Lederera Bjørnsonovi: „V Európe však existuje ešte iná, krutejšia chátra, uhorská. Tri a pol milióna Slovákov trpí už viac ako šesťdesiat rokov týranie uhorských šovinistov. Nielen v žalároch. Sú utlácaní, pozbavení svojej kultúry, ktorá je tak odkázaná k zániku, lebo sa vzpieajú uhorskej pseudokultúre. Svet ale nevie nič o tom, že v tzv. slobodnom Uhorsku má padnúť za obeť imperialismu maďarskej osemmiliónovej menšiny viac než desať miliónov iných národností. V Uhorsku bol prijatý zákon o ľudovom školstve. Tento zákon odstráni posledné pozostatky práv národnostných menšín. Lebo ak chce napríklad sedem-

stotisíc slovenských evanjelikov naďalej udržiavať svoje cirkevné školy, tak len za podmienky, že sa v nich bude vyučovať maďarský jazyk dvadsaťštyri hodín týždenne. V súčasnej dobe nie je na území Slovenska ani jedna slovenská stredná škola. Slovenské a české knihy sú habané a pálené. Slovenské deti bez rodičov a často i polosiroty sú odvečené do južného Uhorska, kde sú u tzv. pestúnov zneužívané na otrockú prácu a tak žijú na dne spoločnosti. Majstre! Možno získate dojem, že nás k týmto slovám vedie nenávisť. Ak by ste však mohli overiť si na vlastné oči naše tvrdenie o pomeroch v Uhorsku, boli by ste prekvapení ich pravdivosťou...”

Práve v tom čase, na jeseň roku 1907, bol zvolaný XVI. medzinárodný kongres mierového hnutia do Mníchova. B. Bjørnson obratom reagoval – zverejnil komentár v mníchovskom časopise März. V komentári k uvedenému listu píše: „Menovite terajšia politika Uhorska proti Slovákom je to najpovážlivejšie, čo som videl.“ Týmto odštartoval kampaň neúnavnej politickej a diplomatickej aktivity za Slovákov a Slovensko. Slovenskej otázke venoval nielen svoju pozornosť, ale aj svoju popularitu, svoj čas, ktorý ubral literatúre, aby zobudil Európu (aj nás doma), a to prostredníctvom prestížnej mienkotvornej tlače v Paríži, Nemecku, Ríme a vo Viedni. Viedol neúnavný argumentačný boj pred tvárou celej Európy. O desaťročie neskôr tento bjørnsonovský medzinárodný zápas o Slovensko v nemalej miere pomohol vznikajúcemu Československu v argumentačnom boji povojnovej európskej politiky o právo na vlastnú existenciu.

B. Bjørnson po Ledererovom liste odmietol pozvanie na mníchovský kongres s odôvodnením, namiereným proti tendencne vystupujúcim zástupcom Uhorska, ktorí na takýchto kongresoch hrdo

vychvalovali „ostrov slobody“ v strednej Európe. Bjørnson o tom prezidentovi mierového kongresu prof. Ludwigovi Quidemu (neskoršiemu nositeľovi Nobelovej ceny za mier) napísal: „A tak keby sa na kongrese objavil napr. predstaviteľ maďarského národa, gróf Apponyi, ktorý ako minister vyučovania má na svojej duši hriech za utláčanie Slovanov, použil by som všetky prostriedky, aby som ho prinútil opustiť kongresový sál.“ Ledererov list, podpísaný a komentárom od Bjørnsona doplnený, bol uverejnený nielen v mníchovskom periodiku März, ale aj v rímskom Lo Spettatore a v parížskom Le Courier Europeén.

B. Bjørnson sa neuspokojil len s uverejnením listu v novinách. Jeho zať, syn významného nórskeho dramatika Ibsena, bol vyslancom Nórskeho kráľovstva vo Viedni. Aj jeho zapojil do získavania informácií z diania v strednej Európe.

Bjornsonov zápas o slobodu Slovákov, to nebolo len rozvírenie hladiny bojovníkov za mier na konferenciách a v tlači. 27. októbra 1907 sa totiž odohrala čerňovská tragédia. Málokto rá udalosť na Slovensku ako práve čerňovská udalosť mala taký ďalekosiahly ohlas v zahraničí. Aktivizovala i samotné Slovensko. Poslanec na uhorskom sneme Milan Hodža predniesol búrlivú, nebojácnu reč. Uhorská vláda na to vyhlásila výnimočný stav na území Slovenska a informačné embargo.

A Bjornstjerne Bjornson? O mesiac nato ho bolo opäť počuť v celej Európe. Ostro kritizoval čerňovskú strelbu. Analyzoval a ostro kritizoval maďarský zákon o školstve pod názvom „Najväčší priemysel v Uhorsku“. Pod ním rozumel fabrikovanie Maďarov z nemaďarských národov Uhorska. Keď tento článok preložil a publikoval Vladimír Hurban v Národných novinách, bol pokutovaný a uväznený.

B. Bjornson bol náročný na svetové publikum, ale to isté žiadal, očakával i od utláčaných národov. Celkom oprávnené sa pozastavoval nad nedôslednosťou boja slovanských národných hnutí. Z ohlasov na jeho účinkovanie uvedieme aspoň dva citáty: „Bjornsonove vystúpenia mali veľký medzinárodný i domáci ohlas. Pomohol tak prelomiť bariéry medzinárodnej izolovanosti slovenskej otázky.“ (L. Řezníček, 2010) „Vaše vystúpenie v náš prospech bude zachované vo večnej spomienke v dejinách nášho politického boja.“ (Vladimír Hurban)

Pri svojich 75. narodeninách B. Bjornson v rozhovore s maďarským novinárom uviedol: „Môj boj za Slovákov mi zaberá dosť času, ktorý vlastne potrebujem hlavne pre svoju literárnu prácu. Ale nenariekam, pretože mi to prináša radosť. Môžem vám povedať, že som ešte nikdy v živote nedostal toľko poďakovaní, a tie majú tiež svoju hodnotu.“ ... O B. Bjornso-

novi platí Turgenevova veta: „Dobré slovo v pravý čas je tiež skutok.“ Umrel v Paríži v roku 1910 ako sedemdesiatosemročný. Rakvu odprevádzali všetci ministri Francúzska a na vojnovnej lodi „Norge“ bol prevezený do rodného Nórska. V prístave ho čakali kráľ Hakon, celá vláda, celý národ.

Ako sa vám toto všetko vidí? Poznáme Bjornstjerne Bjornsona dostatočne? Aký je počas rozpadu historickej pamäte u Slovákov? Je konštantný? A bol vždy taký? Alebo sa dnes niečo zanedbáva a tí, ktorí sa o jeho predĺžovanie majú starať, spia na vlnách zašlej slávy? Stačí im občas spomenúť Cyrila a Metoda, Štúra, Memorandum, jednej časti národa kontroverzného Hlinku, len okrajovo rok 1918, potom hlasnejšie roky 1948, 1968...?

Len týchto pár zastavení charakterizuje našu štátnosť, náš národ? Apatia až antipatia k histórii a nečinné prihliadanie tých, ktorí by nemali byť ticho... Dnešný deň je len vďaka tomu, že bol ten včerajší. Aj toto storočie mohlo prísť len ako pokračovanie predošlého... V našom trojrozmernom časopriestore sa všetko odohráva v čase. Nezávisle od našej vôle má všetko svoj príbeh. Človek vytvára spoločnosť, štát, ktorý je sumárom príbehov osôb v ňom sa nachádzajúcich a ovplyvňovaných prostredím, blízkym i vzdialeným. A aké príbehy tvoria teda náš štát? Či len tie o futbale, o kauzách, o krimi TV? – Nie je nikto taký, čo by nemal svoj príbeh. Aj náš národ ho má. A nemuseli by sme sa podceňovať, ak by tí, čo to majú robiť, hovorili o našom príbehu s láskou, zoširoka, často a radi... Najmä deťom a detným deťom, ale i nám.

Ján Smrek sa k tomu príznačne vyjadril: „Slovenskí spisovatelia a duchovní tvorcovia, tu je váš program! Buďte Bjornsonmi! Urobte zo slovenského ľudu to, čo on urobil z nórskeho!“

Miroslav Zachar

Pri storočnici
Česko-Slovenska
opäť vyšla zbierka básní
Martina Rázusa
Hoj, zem drahá...

Rázusovu básň *Hoj, zem drahá*, ktorú napísal 14. októbra 1918, inšpiroval Tomášikov hymnus *Hej, Slované/Hej, Slováci* nielen nápevom, počtom veršov 24, ale i obsahom: hrom a peklo a ich vzteky jasne bijú a šprihajú nielen u Tomášika, ale aj u Rázusa. No obe básne hromom a peklu odolávajú, stoja pevne ako múry hradné. Kdo proti nám, keď Bůh s námi jest?

Za krátky čas – v čase prijímania Martinskej deklarácie – bola už Rázusova pieseň o drahej zemi rozšírenou nielen na Slovensku, ale i v Čechách sprevádzala zrod štátu Čechov a Slovákov.

Oblúba piesne rástla s hodinami. Nečudo, že sa rodila predstava, podľa ktorej by sa mohla stať hymnou, a to nielen slovenskou.

Rázusa k hymnickému „dotvoreniu“ básne *Hoj, zem drahá*, pôvodne čisto slovenskej, krivánskej a tatranskej, ktorá vyrástla zo slovenského osudového zápasu o vyslobodenie z otroctva a o vlastný život, vyzval Vavro Šrobár. Rázus čoskoro reagoval, do básne vkomponoval verše o „Vltavienke“, presnejšie o česko-slovenskom bratstve. Takáto „komplementárnosť“, ako

Hoj, zem drahá ...

*Hoj, zem drahá, slovenská zem
pohláňa sa s ranom,
bište sroľcia utýrame,
zore nad Kriváňom –
dovomne noc hromom svála
blesky, kila v temá:
otroční sme boli dosiaľ,
viacej nebudeme!*

*Puta' hrdoy, vorotrané
sotraly, nam udy,
sly naše, lialy došdom,
a krv tiekla pkydy –
ra cudnich sme vobeli, dnož čiť
pre seba iť' občeme:
otroční sme boli dosiaľ,
viacej nebudeme !!*

*Prisaháme na tie hrobky
padlych našich bratrov,
prisaháme na zem čistom,
čo nám drahou, svätou,
prisaháme – kec sa odvíkne
všetkých pekiel plamá:
otroční sme boli dosiaľ,
viacej nebudeme !!!*

Príbylina dňa 16. okt. 1918

Martin Rázus

sa myslelo, mohla by Rázusovu pieseň – básň priviesť k hymnickému výrazu, dobrému pre nový česko-slovenský štát a k česko-slovenskej akceptácii. V mnohom ohľade tak bolo. *Hoj, zem drahá* sa stala hymnicky známou, spievali ju slovenské zbory, recitovali na slávnostiach zrodu Česko-Slovenska. Posilňovala česko-slovenskú vzájomnosť. Ale štátnou hymnou sa nestala. Aj po pridaní „česko-slovenskej“ strofy zostala, tak sa vidí, viac slovenskou. Vytryskla zo slovenského srdca. Čechom nenahradila *Kde domov můj* a Slováci trvali na svojej *Nad Tatrou sa blýska*. O strofe ako o „dodatočnej“ v roku 1936 prednášal Ján Smrek a polemizovali o nej čitatelia jeho

Elánu. Po Rázusovej smrti sa o svojom iniciovaní doplnenej strofy osvedčil Vavro Šrobár. A diskutovalo sa o nej v celom rade časopisov. V novoročnom čísle Slovenských pohľadov 1938 sa k veci vyslovil Andrej Mráz. Rekapituloval stanoviská k „doplnenej“ strofe a verejnosti predstavil text Rázusovho sprievodného listu, datovaného 16. októbra 1918, adresovaného Elze Vančovej v Martine, ku ktorému priložil pôvodný text Rázusovej básne s prosbou, aby ho martinská mládež rozšírila po vtedajšom Slovensku. Andrej Mráz v prílohe čísla Slovenských pohľadov publikoval aj faksimile rukopisu prvotného trojslohového autentického zápisu básne zo 16. októbra 1918, a tým „upravil“ aj spôsob jej editovania. Literárni historici – editori básne – Andreja Mráza nasledovali. Urobil tak aj Michal Gáfrik, rešpektovaný slovenský rázusológ, ktorého editorské dôvody nasleduje aj najnovšie vydanie zbierky *Hoj, zem drahá...* v edičnej koncepcii Jána Juráša.

Vráťme sa však do Rázusových hymnických októbrových dní. Básnik ich signalizoval vidinou Revolúcie, písanej 26. októbra 1918, dva dni pred zrodom Československa a štyri dni pred Martinskou deklaráciou. Básnikovu tvár v tej básni osvecujú ohňové svetlá prichádzajúcej slobody: rabi budú oslobodení, bití nebudú viac šľahaní, starý svet sa ocitne v prachu. Básnik vysielala na adresu časov a času nadšené verše:

Ja tliekam – áno, farbám ohnivým,
a tliekam času, ktorý v spáde prudkom
orkánom hučí vymetajúc zem:
čo včera snom, dnes – prekonaným skutkom,
a zajtra? Úžas z netušených zmien,
keď hriešnych foriem stav sa stroskotá,
a pozajtre?? ó, pozajtre sa vteli
evanjelium pravdy – života.

V tých oslobodzujúcich dňoch v dvorane martinskej Tatra banky slávnostne zaznela Deklarácia slovenského národa, vymenovaná bola Slovenská národná rada, Matúš Dula vyronil slzu na počesť Woodrowa Wilsona a odoslal povestný telegram o súhlase slovenského národa so vznikom česko-slovenského štátu. A Martin Rázus napísal ďalšiu básnickú variáciu na politické oslobodenie slovenského národa, na Martinskú deklaráciu: Ó, rode, prápor vztýč! Aj v tejto básni kypí otrocká krv. Vojnou skrvavené národy vrhajú svoje stáročné putá k nohám tyranov. Dvíhajú sa prápory, striasajú okovy, skmásajú biče. Básnik túto báseň píše 2. novembra 1918, pár hodín po prijatí Martinskej deklarácie. Jasne v nej opisuje základný pocit doby, očividné vymanenie spod uhorského područia:

V snem bolesť naša nesmela
a nesmela stáť pred trónom,
nám pečať vtisli na čelá,
bijúc nás sľubmi – zákonom...
dnes štít ich v prachu, s nami je
Boh pravdy, všetkým prajúci,
i svet práv milujúci,
s nami i rekov légie...

(m k)

PAMIATKA REFORMÁCIE – 31. 10. 2018

Rozhodol som sa totiž, že medzi vami nebudem poznať nič iné okrem Ježiša Krista, a to toho ukrižovaného.

1 K 2, 2

Milí bratia a sestry,

31. októbra 1517 pribil Martin Luther 95 téz na dvere witemberského chrámu. Takúto odpoveď by sme možno dostali od mnohých, keby sme sa spýtali, čo sa udialo v dnešný deň. Martin Luther svoje tézy napísal proti hrubo deformovanej praxi pokánia, keď za zakúpenie odpustkovej cedule bolo možné, vraj, dosiahnuť odpustenie časných trestov, ako aj trestov v údajnom očistci za spáchané hriechy. Aby sa tieto odpustky lepšie predávali, vykreslovali sa pekelné muky v tých najdrastickejších farbách pre všetkých, ktorí váhali, či ich kúpiť alebo nie. Mních Johann Tetzel to robil veľmi pohoršlivým spôsobom. Luther sa o tomto všetkom dozvedel, keď k nemu ľudia prichádzali na svedenie. Keď počúval, čo mu ľudia hovorili, uvedomil si, že toto predsa vôbec nie je o evanjeliu. Chcel nápravu, ale vrchnosť nezasiahla. A keďže nevedel a v tomto prípade ani nechcel mlčať, napísal 95 téz, výpovedí, proti predávaniu odpustkov. Tieto tézy napísal Luther ako podklad pre teologický rozhovor, dišputu na univerzite – lebo tak to vtedy fungovalo. Dišputa sa síce neuskutočnila, ale jeho tézy sa vďaka nedávnemu vynálezu kníhtlače Johanna Guttenberga rozšírili za pár týždňov po celom Nemecku.

Výrok „Rozhodol som sa totiž, že medzi vami nebudem poznať nič iné okrem Ježiša Krista, a to toho ukrižovaného“ – bol pre Luthera veršom, ku ktorému sa často vracal. Hovoril, že jedinou teológiou, ktorá má skutočnú hodnotu, je teológia, ktorú nájdeme v ukrižovanom Kristovi. A preto ju aj tak nazval – teológiou križa. Luther bol, ak ho tak môžeme nazvať, učeníkom apoštola Pavla a jeho vnímania, chápania Pána Boha. Veril a vyznával, že práve v križi sa sám svätý Boh sklonil k tomu, čo je prosté, slabé, chudobné, choré a hriechne. Urobil tak vo svojom synovi – Ježišovi Kristovi.

Mnohým súčasníkom Luthera sa takáto teológia križa nepozdávala. Hovorili skôr o teológii slávy – o Bohu slávnom, majestátnom, ku ktorému sa dá prísť a spoznať Ho rôznymi inými spôsobmi – prostredníctvom filozofie, mysticizmu, morálky, náboženskými cvičeniami či dobrými skutkami. Všetky tieto spôsoby by viedli do neba, k svätému Bohu, a nie k Bohu, ktorý by zomieral na križi toho bolesťami sužovaného muža, ktorý „nemal postavu ani dôstojnosť, aby sme ho obdivovali, ani výzor, aby sme po ňom túžili.“ (Iz 53, 2)

Znelo to bláznivo. Neskutočne. Človek zomierajúci na križi nie je len obyčajným človekom. Je to Boh v tele. Táto myšlienka, že by sa samotný Boh nechal ukrižovať medzi kriminálnikmi znela neveriteľne. Veď predsa Boh nemôže trpieť. Nemôže krváčať. Nemôže zomrieť. Lebo Boh je Bohom. Nemá žiadne pocity – nemá nič spoločné s utrpením ľudí, nepocituje úzkosť, strach, zúfalstvo, choroby či smrť.

O takomto Bohu, o ukrižovanom Ježišovi Kristovi, písal aj apoštol Pavel kresťanom do Korintu. Píše im, aby im pripomenul všemohúceho Pána Boha, ktorý tak miloval človeka, že sa stal bezmocným, aby v ňom mohol človek zmocniť. Stal sa opovrhnutým, aby človek došiel posvätenia. Jeho smrť sa stala pre ľudské pokolenie vykúpením, spásou. Pavlovi veľmi záležalo na tom, aby kresťania v Korinte ostali vo viere. Aby ich rôzne spory, hádky, neporiadok v cirkevnom zbore či nemorálnosť neodviedli od drahej Božej milosti, ktorej sa

im dostalo. A preto im hovorí o svojom rozhodnutí - každodenne pozeráť na obraz ukrižovaného Pána Ježiša Krista a v Jeho skladať svoj život, svoje cesty. Vyznávať Ho, nasledovať a zvestovať svedectvo o Bohu, o Jeho evanjeliu...

Pre apoštola Pavla, ako aj pre Martina Luthera bolo prioritou vyznať Pána Ježiša Krista, toho ukrižovaného.

Dnes by sme sa mali my, bratia a sestry, samých seba opýtať: Aký má význam kríž pre môj život? Lebo kríž nemá význam iba pre našu spásu, ale aj pre náš život. Pán Ježiš hovorí: „Vezmi svoj kríž na seba a nasleduj ma!“ (Mt 16. 24) Byť kresťanom neznamená iba veriť, ale aj nasledovať Pána Ježiša. Kam? Všade tam, kde je to potrebné. A ako to robiť? Tak, že o Ňom budem hovoriť. Vyznávať Ho.

Vyznať Krista znamená postaviť sa za človeka v konkrétnych každodenných situáciách. Vyznať Krista znamená postaviť sa za pravdu, za nádej, za slobodu. Vyznať Krista znamená žiť svoj život pod Jeho krížom všade tam, kde pôsobíme: v rodine, v cirkvi, v škole, ale aj v úrade, biznise, politike. Niekedy sa môžeme stretnúť s výsmechom, nezáujmom, ponížením, neúctou..., lebo byť svedkom o pravde a o živom Bohu prináša konflikt, odpor a odmietnutie. Pán Ježiš však v Evanjeliu podľa Matúša hovorí, že ak Ho vyznáme pred ľuďmi, On nás vyzná pred svojím Otcem – a to je nádej, to je istota, ktorá nás aj v mnohých zmätkoch, konfliktoch, nepríjemných situáciách či v nepohode utíši a upokojí.

Rozhodnutie nepoznať nič iné okrem kríža Pána Ježiša Krista znamená tiež, aby sme si tak, ako apoštol Pavel, Martin Luther a mnohí iní, muži a ženy, dávali pozor, aby sme Toho ukrižovaného nezapreli: vtedy, keď sa očakáva, že sa podľa kresťanského vyznania zachováme – a my ho poprieme. Lebo nie sme schopní ho naplniť. Lebo nechceme a nemáme potrebu byť iní...

Zaprieť Ježiša Krista môžeme aj mlčaním. Keď sa neozveme proti zlu a zákernosti, ktoré sú okolo nás, a len mlčky okolo nich prechádzame. Keď sa neozveme, keď sa deje nespravodlivosť – v rodinách, v práci, v škole, v cirkvi, medzi priateľmi, medzi nami. A pritom sami dobre vieme, čo také mlčanie prináša.

Nepoznať, zaprieť Krista môžeme aj konaním – ak svoj život žijeme tak, akoby sme o tom, o čo išlo Pánovi Ježišovi, na zemi, v živote nepočuli. Vyhovaraním sa na komplikovanú dobu minulú, prítomnú či budúcu je zavádzaním a zrádzaním, zapretím Krista.

Bratia a sestry, zdá sa, že mať pred očami, nepoznať nič iné okrem Ježiša Krista, je náročné a preto môžeme viackrát od Pána Ježiša počuť „Nebojte sa!“ Pán Boh dozrie na to, aby pravda zvíťazila, a my budeme môcť zažiť, že On naozaj všetko drží vo svojich rukách.

Prvá téza, ktorú Martin Luther pribil na dvere chrámu vo Wittenbergu, bola, že náš život má byť každodenným, ustavičným pokáním. To vlastne znamená žiť život v rozhodnutí, že nebudeme nič iné poznať okrem ukrižovaného Božieho Syna. To je cesta každodennej obnovy. Lebo len vtedy si uvedomíme tú obrovskú obeť, lásku a milosť, ktorú sme v Ježišovi Kristovi dostali. My, ale aj všetci ľudia na tomto svete.

A aby tento svet spoznal Božie záujmy, musíme sa prejaviť ako tí, ktorým Božie slovo neznie nadarmo, ale vzbudzuje túžby niesť Kristove postoje.

Jeho milosť a prijatie potrebujú preniknúť všade tam, kde vládne zmätok a strach z komplexovaných, nemilovaných ľudí. Jeho odpustenie potrebuje preniknúť tam, kde je hnev, nenávisť, žiarlivosť a zákernosť. Jeho nádej potrebuje zaznieť tam, kde vládne beznádej, bezmocnosť, choroba a zármutok. Jeho láska chce preniknúť ku všetkým uboleným, neistým, slabým, osamoteným, zlomeným... Zvesť o kríži raz opäť a znovu potrebuje

zaznieť všetkým ľuďom a oslobodiť ich od akýchkoľvek predsudkov a posudzovaní, ignorácie a ponižovania.

Svet dnes od nás potrebuje počuť, vidieť a poznať na nás, že to tak naozaj je a že my tomu naozaj veríme.

Dnes si pripomíname reformáciu a myslíme predovšetkým na Martina Luthera. To, čo robil, bolo riskantné, spojené s ohrozením života. Vyžadovalo si to odvahu, plné osobné nasadenie. Na Wormskom sneme od Luthera žiadali, aby odvolal svoje tézy. On to však odmietol so slovami: „Ak nebudem presvedčený slovami Písma a jasnými rozumovými dôvodmi..., nemôžem a nechcem nič odvolať, lebo nie je radné robiť niečo proti svojmu svedomiu. Tak mi Pán Boh pomáhaj. Amen.“

Nemyslím si, že by Martin Luther súhlasil s tým, aby bol kdekoľvek a kedykoľvek predmetom kázne. Ale som si istá, že by chcel, aby sme premýšľali o Pánovi Ježišovi Kristovi a Jeho kríži. Aby sme nad sebou cítili moc Pána Boha, pred ktorým máme žiť v bázni a milovať ho viac ako ľudí. Aby sme sa navzájom, ako spoločenstvo cirkvi, posilňovali a povzbudzovali v tom, aby sme žili v pravde a stáli pevne v jej službe. Aby sme odvážne a s istotou mohli spolu s ním vyjadriť, že sme pevne chránení v Božích rukách, ako to Martin Luther vyjadril v závere hymny, ktorú budeme o chvíľu spievať: „Môžu zničiť všetko, rod i majetok, vziať česť, hrdlo dom; náš poklad nie je v tom. Nebesá nám zostanú!“ A najmä aby sme prišli každý deň nanovo k rozhodnutiu, že nebudeme poznať nič iné okrem Ježiša Krista, toho ukrižovaného. Amen.

Modlitba z knihy *Výber zo spisov Dr. M. Luthera*:

Všemohúci, večný, milosrdný Bože, Otče nášho milého Pána a Spasiteľa Ježiša Krista! Vidíme a cítime, čo je Tvoja cirkev v tomto živote a čo pokladá za šťastie. Preto Ťa prosíme pre Tvojho jednorodeného Syna, poteš a posilňuj naše srdcia svojím Duchom Svätým, aby nás mnohé a veľké nebezpečenstvo nepremohlo a aby sme mu nepodľahli. Zjasni a ukáž celému svetu svoju vernú a predivnú moc, ktorou sa staráš o svoju cirkev, spravuješ, chrániš, udržuješ a zachraňuješ ju. Lebo Ty žiješ a panuješ, večný Boh, Boh Otec, Boh Syn a Boh Duch Svätý od vekov na veky.

Bože, milý Otče, udržuj nás pri svojom svätom slove. Neodnímaj nám ho pre naše hriechy, nevďačnosť a lenivosť. Chráň nás pred roztržkou a falošnými učiteľmi. Pošli nám verných a pravých pracovníkov na svoju žatvu, verných a zbožných farárov a kazateľov. Tiež nám daj všetkým milosť, aby sme Tvoje slovo pokorne počúvali, prijímali, vážili si ho a zo srdca Ťa ďakovali a chválili Ťa.

Ty si predivný a láskyplný Boh! Predívne a láskavo nad nami vládneš. Pozdvihuješ nás tým, že nás ponižuješ. Ospravedlňuješ, keď nás usvedčuješ z hriechu. Vedeš nás do neba a dávaš nám víťaziť, keď dopúšťaš porážku. Tešíš nás, keď dopustiš zármutok. Rozradostňuješ a dávaš nám spievať, keď dopustiš plač. Posilňuješ nás, keď trpíme. Robíš nás múdrymi, keď z nás činíš nevedomých. Obohacuješ nás, keď nám posielaš chudobu. Robíš z nás pánov, keď nás posielaš slúžiť.

Milý Bože, daj nám milosť Tvojho Syna, nášho Pána Ježiša Krista, vždy Ho lepšie poznávať a silnejšie Mu dôverovať. Zachovaj nás stále až do konca vo vyznávaní Tvojho spasiteľného slova a daj nám odvahu vytrvať v rozhodnutí, nič iné nepoznať okrem Ježiša Krista, toho ukrižovaného.

Amen.

SLÁVKA DANIELOVÁ,
ZBOROVÁ KAPLÁNKA

NOVEMBER – STUDENÉ SÚ KVAPKY DAŽĎA TVOJHO VLADIMÍR KNOŠKO

November – neduživé už slnko prinášaš.
Vzdialení sme od šípov jeho
(už nás nezohrejú na holom konári).
Zmoknutý vrabec sedí ako bezdomovec.
Nevie, či ho jar ešte spozná.
Nad ním sa osamelé jablko vo vetre kolíše.

November – začínaš clivitou dušičkovou
a končíš nádejou adventnou.
Ešte v tebe doznievajú dozvuky babieho leta,
ale aj možnosť meluzíny zimnej ukrývaš.
Chcel by som sa ako za mladi rozbehnúť
cez oráčinu zamrznutú k šípkam na okraji lesa,
ale iba nostalgická spomienka ostala.

November – studené sú kvapky dažďa tvojho.
Keď uzriem videoklip November Run,
akoby som ten chlad na vlastnom tele cítil.
Nastal čas pri teplom kozube sedieť,
odložené hrubé romány čítať.
Zatiaľ čo vietor si na flaute nokturno hudie
a hmla svojím rubášom bielym
pusté už polia prikrýva.

NADĚJE JÁN KOLLÁR

Naděje, naděje v Ježíši milá! Ach, co by za radost v životě byla
V žalostném bídňíka okamžení, bez tvého naděje potěšení?

Všeho nás dni časné zbavují: slávy, rozkoší, mamony, zdraví;
Přesladká naděje, ale tvůj květ nevadne, bytby se podvrátil svět.

Trnité zahrady: života kvítí, nemůže dále v nich počestný jíti.
Ó, teď jen nechať se na tebe ptá, stín tvůj mu čerstvosti jistotně dá.

Patří, jak moře se strašlivě bouří, země se třese a z vrchů se kouří;
Nastojte v takovém vlnobítí, kdože nám zachová živobyťi?

Naděje v Ježíši, dennice jasná, ochránitelkyně života krásná,
Ty se jen ukážeš zoufalcům, již utíká všeliká neřest i kříž.

Zp 604

JAKO: KDE JSI, MŮJ PŘEMILÝ JEŽÍŠI KRISTE

Vážené predsedníctva evanjelických zborov augsburského vyznania Turčianskeho seniorátu ECAV

Stretávame sa vspolok v Bytči v turzovskom Svadobnom paláci, aby sme v zastúpení nášho Turčianskeho seniorátu odhalili pamätnú tabuľu veľkému mužovi uhorských a špeciálne slovenských dejín, palatínovi Jurajovi Turzovi, a to ako echo nedávnych veľkých výročí nášho evanjelického kresťanstva. Uplynul práve rok, ako sme si pripomínali 450. výročie Turzovho narodenia a zavŕšili spomínanie 500. výročia Lutherovej reformácie. Uprostred týchto slávností sa zrodila myšlienka stáleho pripamätávania týchto výročí. Patrí Kataríne Záskalickej, vernej evanjelickej kresťanke, ktorá navrhla, aby na vhodnom mieste – v žilinskom evanjelickom kostole napríklad – bola inštalovaná pamätná tabuľa na Juraja Turza, patróna – garanta Žilinskej synody z roku 1610. Myšlienka sa vyvíjala, hľadala čo najvhodnejší pamätný turzovský priestor, začas sa spájala s hradom Lietava, kde sa Juraj Turzo narodil, aby konečne našla miesto v bytčianskom Svadobnom paláci, ktorý Turzo vybuďoval vo svojom sídle.

Hlavným dôvodom pre takéto rozhodnutie bol a je genius loci, duch miesta. Práve tu vo Svadobnom paláci nachádzame nad akúkoľvek pochybnosť au-

tentické – pamätné miesto turzovské, a v tomto zmysle aj kresťansko-evanjelické – nerozlučne späté s Jurajom Turzom.

V Bytči je datovaný list, ktorým Juraj Turzo pozýval k účasti na pamätnej Žilinskej synode, na ktorej bola v roku 1610 utvorená evanjelická a. v. cirkev v Hornom Uhorsku so zákonne ustanoveným bohoslužobným jazykom domácich viery a v tomto rámci vlastne prvá definične slovenská organizácia. V Bytči sa zásluhou Juraja Turza a jeho manželky Alžbety rozvíjal reformačný duch. V Bytči pôsobil Eliáš Láni, Turzov najbližší spolupracovník, prvý náš superintendent – evanjelický biskup. Zaznievala tu dávna naša liturgia, zneli tu pamätné reformačné kázne, požehnané sa vyučovalo na nezabudnuteľnom latinskom bytčianskom evanjelickom gymnáziu. Evanjelikom sa odtiaľto dostávalo mnohorakej podpory. Uskutočňovali sa tu dôležité porady prvých superintendentov a evanjelického duchovenstva. Posudzoval sa, privítaný a do života tu bol uvedený Malý katechizmus Martina Luthera v preklade troch superintendentov – známy aj ako Lániho katechizmus z roku 1612. V Bytči sa uskutočnila v roku 1616 smútočná rozlúčka s Jurajom Turzom, ako aj pamätná slávnosť pri storočnom slávení Pamiatky reformácie v roku 1617.

Dostalo sa mi cti navrhnuť text pamätnej tabule, ktorá bude na tomto mieste pripomínať mohutné verejné i duchovné dielo Juraja Turza. Je to dielo mimoriadne košaté, s množstvom udalostí a počinov, ktoré boli vpísané do Turzovho životopisu. Poetika pamätnej tabule si však vyžaduje čo najkratšie texty, symbolické a všeobecné zároveň, nadčasové, overené, platné, a preto rešpektované. Má mať dikciu zákona. Aj preto som s bázňou navrhol text, ktorý má osloviť všetkých, ktorí do tohto paláca vstúpia, navštevujú ho a prijímajú množstvo informácií a výkladov, aby sa zastavili práve na tomto mieste, boli oslovení pamätnou tabuľou a počúvali od profesionálnych či príležitostných domácich sprievodcov pamätnú históriu veľkého uhorského palatína, zvolávateľa Žilinskej synody – rád to opakujem: historicky najstaršej definične slovenskej organizácie, zakladateľa a ochrancu Evanjelickej a. v. cirkvi v Hornom Uhorsku.

Pri tejto príležitosti ďakujem všetkým, ktorí na projekte tejto pamätnej tabule so mnou spolupracovali. Ďakujem milovníčke evanjelickej histórie Kataríne Zásalickej zo Žiliny za myšlienku, milému seniorovi TUS ECAV, Mariánovi Kaňuchovi za starostlivosť Turčianskeho seniorátu o uskutočnenie myšlienky, výber miesta pre pamätnú tabuľu a jej príhodné uvedenie do života, ako aj majstrovi Pavlovi Chomovi za jej výtvarné stvárnenie.

Ďakujem Hospodinovi za všetko požehnanie, za Turčiansky seniorát ECAV, za všetkých vás v tomto zhromaždení, ďakujem vám, drahí moji, vospolok! Buď Bohu chvála naveky. Soli Deo Gloria!

Eliáš Láni, turčiansky rodák zo Slovenského Pravna, prvý slovenský evanjelický superintendent

Dňa 5. novembra 2018 uplynulo 400 rokov od úmrtia Eliáša Lániho, superintendenta – biskupa Evanjelickej a. v. cirkvi v Hornom Uhorsku, prvej definične slovenskej organizácie, ktorá bola založená pričinením dvoch veľkých mužov Lutherovej reformácie, Juraja Turza a Eliáša Lániho.

Eliáš Láni patril k vynikajúcim slovenským evanjelickým teológom 16. a 17. storočia. Významne sa pričínil o zachovanie sakrálneho umenia v evanjelických chrámoch. Zdôvodnil ich používanie v „učiacej“ role: vyučovali – tvorili nielen obrazy, ale i znalosti kresťanského náboženstva. Mali význam a boli prijateľné iba v takom prípade, ak sa im nepreukazovala božská úcta

a nevyvolávali modlárstvo. Pričinil sa o prijatie Formuly svornosti v evanjelických zboroch v Turci i v celom Hornom Uhorsku, a tým vytvoril predpoklady pre ich integráciu v jednotnej Evanjelickej cirkvi a. v., založenej na Žilinskej synode v dňoch 28. – 30. marca 1610. Na tejto synode bol zvolený za superintendenta – biskupa spolu so Samuelom Melíkom a Izákom Abrahamidesom. V spolupráci s nimi pripravil na vydanie Malý katechizmus Martina Luthera, ktorý je známy aj ako Katechizmus troch superintendentov (K 1612). Úzko spolupracoval s palatínom Jurajom Turzom na všestrannom zakladaní a budovaní zborov a štruktúr evanjelickej cirkvi. Písal obrany evanjelickej viery proti

rozičným hrubým útokom. V roku 1616 kázal na pohrebe Juraja Turza. V roku 1617 organizoval v Bytči veľké slávnosti storočnice Lutherovej reformácie. V roku 2010 – pri príležitosti 400. výročia Žilinskej synody – vyšlo faksimilné vydanie zákonov synody pod názvom Akty a závery/Zákony a ustanovenia Žilinskej synody. Žilinský výtvarník, vážený akad. maliar Stanislav Lajda, namaloval do knihy portréty Juraja Turza a Eliáša

Lániho. Turza stvárnil podľa historickej predlohy a Lániho portrét (ktorý sa nezachoval) pripravil ako fiktívny. Portréty sú jedinečné.

Z rešpektovanej Lániho piesňovej tvorby vyberáme stáročia i dnes spievanú pieseň Ač mne Pán Bůh ráči trestati. Jej verše i jej melódia sú veľmi podmanivé, utešujúce a povzbudzujúce. V minulosti bola často spievaná, obľúbená a milovaná.

Ač mne Pán Bůh ráči trestati,
však smrti hned' nepoddáva.
Ačkoľvek zdá se i hněvati,
však těšiti nepřestáva.
Tvár zúrívú,
mysl dobrú
vždy k svým zachováva.
I proč se smútiš
a proč mne rmútiš,
duše truchlá?

Hněv Páně rád nositi budu,
neb sem Jemu těžce zhřešil.
Ať bych se tudy jeho sídu
a spravedlnostem naučil:
Jeho metlu,
mne pametrú
rád líbati budu.
I proč se smútiš
a proč mne rmútiš,
duše truchlá?

Odstupež vy všickni ode mne,
kteríž činitě nepravost,
neb sám Hospodin jestiť při mně
a přijal jest mne na milost.
On zarmúti,
on potěší,
pokorných povýší!
I proč se smútiš
a proč mne rmútiš,
duše truchlá?

Turčiansky seniorát ECAV spomínal na Eliáša Lániho 4. novembra 2018 na slávnostnom stretnutí, ktoré sa uskutočnilo ako súčasť slávnosti pri príležitosti odhalenia pamätnej tabule Juraja Turza vo Svadobnom paláci v Bytči.

(mk)

PRI OTCOVI JE DOBRE

Kázeň na pamiatku posvätenia chrámu – Martin 11. 11. 2018

*Odpovedal im: Čo, že ste ma hľadali?
Či ste nevedeli, že ja musím byť vo veciach svojho Otca?*

L 2, 49

Milé sestry, milí bratia,

v Jeruzaleme je množstvo fascinujúcich miest, ktoré môžete navštíviť a vidieť tam úžasné veci. Jedno z tých miest je Múr nárekov, Western Wall alebo Západný múr, ktorý je pozostatkom západnej časti vonkajšej hradby, ktorá ku koncu obdobia druhého jeruzalemského chrámu obklopovala Chrámovú horu. Dnes je to najposvätnšie miesto Židov a zároveň miestom smútku nad zničením chrámu. Podľa rabínov však šechina (Hospodinova prítomnosť) i po zničení chrámu zostala na mieste Múru nárekov, čím sa zachovala posvätnosť miesta. Židia sa tam chodia modliť, prosiť Pána. Veria, že Boh je tam prítomný, lebo u nich viazaný na chrám. Mal som príležitosť tam byť viackrát. Je to naozaj fascinujúce miesto. Mocné, posvätné. Vy sami cítite a vnímate, že toto nie je obyčajné miesto. Židia veľmi milujú Múr nárekov, ale dnes nemajú chrám. Majú plány na stavbu tretieho, ale nie je to také jednoduché. To, čo však majú, starajú sa o to. Vyzerá to dobre. Investujú do toho, lebo je to pre nich dôležité.

Aj vy ste tu maľovali kostol, obnovovali zariadenia, okná, lebo to považujete za dôležité a potrebné. Je dôležité a zodpovedné starať sa o veci pre nás i pre ďalšie generácie.

Chrám je potrebné miesto pre zdravý duchovný život.

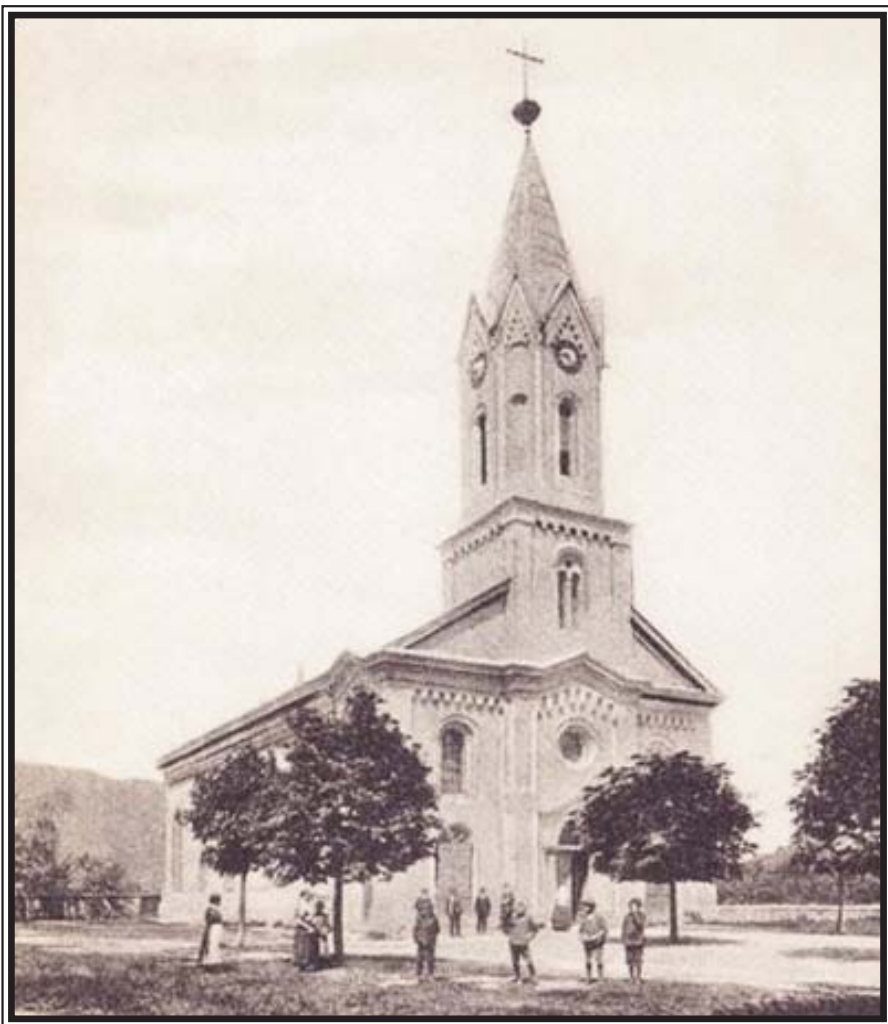
Dve dôležité poznámky: (1) My samozrejme vieme, že Boha môžeme stretnúť aj mimo chrámu. Kde sú dvaja, traja, kde sa ľudia zídu v Jeho mene, tam sa dejú úžasné veci. Všade tam, kde sú ľudia zidení v mene Ježiš, On je prítomný. (2) Vieme tiež, že Boh si buduje chrám Ducha Svätého v nás. Naše telá, naše životy sú chrámom. A tam Boh sústredil svoju prítomnosť. Je to nové a vzácne naplnenie zaslúbenej Božej prítomnosti, ktorú spoznáваме cez Novu zmluvu.

Ale v kultúre individualizmu, prudko osobnej viery hovorí o spoločenstve, o chráme, je pre mnohých zaťažujúce. Každý si individuálne buduje vieru, ľudia nepotrebujú druhých, ale potom to ide celé do „stratena“. My potrebujeme spoločenstvo. Potrebujeme byť spolu.

Chrám je výborné miesto, kde sa môžeme spolu stretnúť, modliť, chváliť Pána Boha, oslavovať Jeho meno, vzdelávať sa. Budovať vzájomné vzťahy. Cirkev je vzácny dar pre tento svet. A je mnoho požehnaní z takýchto chvíľ.

Potrebujeme sem chodiť, lebo je dobré byť pri Otcovi.

Dnešný evanjeliový text je úžasný. Ježišovi rodičia zobrali svojho syna do chrámu. Mal 12 rokov – to bol dôležitý okamih pre mladého chlapca. Vtedy sa začínala dôležitá výchova vo viere. V tom čase sa konali veľkonočné sviatky. Rodina išla do Jeruzalema. Do hlavného mesta. Do chrámu mali prísť všetci dospelí muži. To bola ich náboženská povinnosť. Rodiny ich spravidla nasledovali. Išli s nimi. Zaujímavý moment: muži povinne do chrámu. Keď muž, otec ide, tak rodina ho spravidla nasleduje. Aj dnes je príklad otcov, mužov veľmi dôležitý. Ak oni pôjdu – ak oni prídu – ostatní členovia rodiny ich budú nasledovať. Dokonca intuitívne. Mnohé ženy by boli radi, keby muži boli v tomto iniciatívni. Mnohé ženy, manželky, dcéry by sa tak potešili, keby mužovia, otcovia, manželia išli s nimi do spoločenstva. A dokonca to sami iniciovali.

A tak mnoho ľudí vtedy prichádzalo do spoločenstva chrámu. Prišli aj Ježišovi rodičia so synom. Strávili tam nejaký čas na slávnostiach a potom sa vracali domov. Pookriali na duchu.

Cestou domov nešiel s nimi, ale verili, že ide s niekým iným z rodiny. Dnes by niekto povedal, že boli veľmi nezodpovední rodičia, a ktovie, či by im to dieťa nejaký štátny úrad nevzal, pretože sa oňho nestarajú.

Ale hľadali ho. Vrátili sa nazad do mesta. Keď ho našli, boli zľaknutí, či sa niekde nestratil. Trochu mu to aj vyčítali: Synu stratil si sa nám. Báli sme sa o teba, kde sa nachádzaš.

On im však povedal: Ste prekvapení? Hľadali ste ma? Mali ste ísť predsa (1) rovno do chrámu, ja som chcel byť vo (2) veciach svojho otca.

Nie je to jednoduchý text na výklad. Vedú sa o ňom viaceré diskusie.

Ja chcem byť pri Otcovi, lebo pri ňom je dobre. Je dobré byť s Otcom. Tam je zdroj istoty. Bezpečia. Dieťa vie, že keď je s Otcom, je v bezpečí. Dieťa to vie. Ale dôležité je, aby to vedel aj otec.

Raz som cestoval vo vlaku a dievčatko išlo so svojím otcom. Dieťa mu stále niečo vysvetľovala, hovorila, to malé dievčatko radi robia – tak dobre, hrdo sa cítia pri svojich otcoch. A teraz išli iba oni dvaja, mala ho úplne pre seba a on chmuľo, pardon, nemám lepšie slovo, sledoval mobil, stále niečo riešil. A to dievčatko bolo tam s ním. A tak veľmi sa tešilo, že je s otcom. A on si ju vôbec nevšimával.

Rodič je veľmi dôležitý pre emocionálne napredovanie dieťaťa. Ježiš bol rád so svojím Otcom. Ani sa tomu nečudujeme, že sa mu nechcelo odísť z chrámu. Lebo dobre je s otcom. Dobre je pri otcovi. Vtedy bola Božia prítomnosť viazaná na chrám. Aj preto tam bol rád. Preto mu tam bolo dobre. Preto to miesto a rozhovory s múdrymi ľuďmi o viere boli také vzácne, pozhnané, že ani nechcel odtiaľ ísť.

A bol taký zahľbený do vecí viery, že si ani neuvedomil, že medzitým prešli tri dni, a ani nehľadal svojich rodičov, ale oni ho tri dni hľadali. Tak dobre mu tam bolo. Pri otcovi je dobre. Prináša to veľké pozhnanie do života. Čas beží rýchlejšie, ako sa nám mnohokrát zdá.

Pán Ježiš bol rád vo veciach, ktoré sa týkali Jeho otca. A to mal 12 rokov. Vedel, čo je dôležité a potrebné. Byť vo veciach otca je veľký dar a pozhnanie.

Bol nesmierne múdry. Evanjelium hovorí, že „...všetci, ktorí Ho počúvali, žasli nad Jeho rozumnosťou a nad Jeho odpoveďami“. Prekvapoval múdrosťou. Keď si s otcom či s mamou, keď si s rodičom, ktorý je normálny, tak tvoj život rastie, dvíha sa, je naplnený múdrosťou.

Preto je dobré viesť deti k Bohu od malička, privádzať do spoločenstva chrámu. Je to veľmi vzácne a prináša to pozhnanie nielen deťom, ale nakoniec celým rodinám. Je dobre, keď rodič venuje čas deťom v uponáhľanej dobe nielen v množstve aktivít, ale aj v tichu, pokoji.

Dieťa má byť vo veciach svojho otca. Kresťan má byť vo veciach svojho Otca. Pri Otcovi je dobre. Tak som nazval dnešnú kázeň. Ale sú aj rodiny, kde otec nie je. Sú rodiny, kde to nie je jednoduché. Kde je iba jeden rodič. A vtedy si to vyžaduje mnoho síl. Rodič sa namáha, lebo je sám. Či otec, či mama. Pán Ježiš povedal v Mt 11, 28: „Podťe ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení; ja vám dám odpočinutie!“ A nielen odpočinutie, ale platí aj Iz 54, 5: „Lebo tvoj Tvorca je tvojím manželom, Jeho meno je Hospodin mocností, tvoj Vykupiteľ, Svätý Izraela, bude sa volať Bohom celej zeme.“ Boh je tvojím manželom. Je blízko. Najbližšie s ním. A deti môžu počuť i ďalšie silné vyznania Žalm (27, 10): „Keby ma aj otec môj a matka moja opustili, Hospodin sa ma ujme.“ Hospodin sa ujíma tých, ktorí sú osamelí a opustení. Veď v Žalme 68, 6 čítame: „Sirotám je otcom, vdovám zástupcom, Boh vo svojom svätom prilytku.“ V ňom je všetko, čo potrebuješ. Otec nebeský má čas. Otec nebeský miluje. Dvíha. Uzdravuje. Poď k Bohu! Prines to, čo máš!

Posledné tri nedele cirkevného roka veľa hovoria o živote, smrti, večnosti, preto aj dnes a vždy v chráme by sme mali zbystriť pozornosť a veriť, že Boh je Pánom nad životom i smrťou. A byť s Ním je vždy dobrá voľba a istota.

Bratia a sestry, človek v modlitbe môže mnohé odovzdať. Zároveň v chráme veľa prijímame, čerpáme, preto sa potešme z času, ktorý s Ním a s Božím ľudom dnes môžeme mať. Prijaté pozhnanie. A potom z neho dávať vo svojom okolí. Nech nám je Pán milostivý. Amen.

ZBOROVÝ DOM A EVANJELICKÁ SPOJENÁ ŠKOLA

Evanjelické školstvo na Slovensku patrí medzi to lepšie v našej evanjelickej cirkvi. Naše školy si dlhodobo udržiavajú vysokú kvalitu, v spoločnosti sú vnímané ako moderné inštitúcie, ktoré sú otvorené svetu a dokážu produkovať úspešných absolventov. Duchovný vplyv je však ťažšie merateľný aj preto, že nie všetky školy úzko spolupracujú s lokálnymi cirkevnými zbormi. My v Martine sa snažíme, aby študenti nachádzali v cirkevnom zbere (CZ) svoj duchovný domov, študenti sú dôležitou súčasťou stretnutí evanjelickej mládeže, raz do mesiaca žiaci ZŠ vystupujú v rámci nedelňných SB. Na druhej strane CZ podporuje školu finančne, podieľa sa na organizácii a financovaní Dňa detí. Tých spoločných aktivít a prepojení je omnoho viac ako som, spomenul. Vlastne od svojho vzniku je Evanjelická spojená škola v Martine (EŠŠ) duchovne i materiálne prepojená na cirkevný zbor. No a nasledujúci príbeh nášho zborového domu to aj pekne demonštruje.

Budovu zborového domu postavili martinskí evanjelici počas komplikovaného obdobia 2. svetovej vojny ako centrum zborovej práce s deťmi a mládežou. V hlavnej, na tú dobu moderne vybavenej sále sa nacvičovali a hrali divadlá. Budova mala aj špeciálnu sálu na bábovkové divadlo, knižnicu, čítareň a rôzne ďalšie priestory, kde sa mladí ľudia stretávali, vzdelávali a povzbudzovali vo viere. Aká rozvinutá a kvalitná práca s deťmi a mládežou musela byť vtedy v cirkevnom zbere, keď sa martinskí evanjelici cez vojnu rozhodli postaviť takú priestrannú a multifunkčnú budovu! Požehnaná práca v nej však dlho netrvala. Po roku 1948 ju komunistický režim skonfiškovoal a okrem angažovaného proletárskeho divadla sa tam pravidelne organizovali hlavne podujatia, ktorých cieľom bolo kresťanstvo vykoreniť z mysli a srdca mladých ľudí. Skoro sa to aj podarilo, pretože keď v roku 1989 komunizmus padol, v kostoloch sedeli hlavne dôchodcovia a takmer žiadna mládež.

Evanjelický CZ ju dostal po roku 1989 späť v reštitúcii v pomerne zachovanom stave. Keď sa práca s mládežou a deťmi obnovila a napre-

dovala, počty detí ani rozsah aktivít zďaleka nedosahovali stav pred rokom 1948, takže zborový dom nebol dostatočne využitý. Aj preto sa martinskí evanjelici rozhodli jeho časti dlhodobo či krátkodobo komerčne prenajímať. Finančný príjem z týchto prenájmov bol veľmi zaujímavý a pomáhal cirkvi postupne sa stavať na nohy. V roku 2003 sa však nepodarilo otvoriť prvú triedu EŠŠ v prenajatých priestoroch štátnej školy na sídlisku Sever. Prihlásilo sa iba desať detí a mnohí evanjelici videli príčinu neúspechu aj v lokalite školy. Veď martinské evanjelické školstvo má predsa svoj *genius loci* na Memorandovom námestí, a preto je potrebné školu otvoriť práve tu a nie medzi panelákmi na anonymnom sídlisku! Avšak jediná budova na Memorandovom námestí, ktorá prichádzala vtedy do úvahy, bol zborový dom.

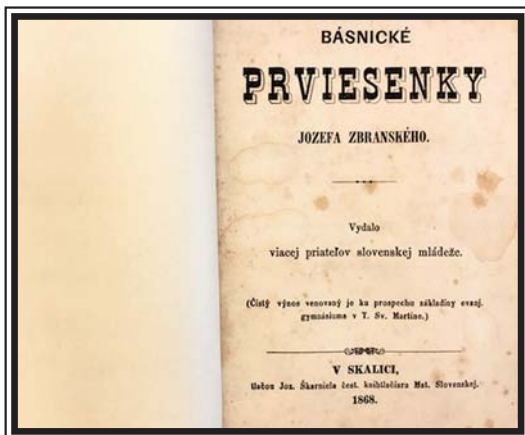
Takže otázka pre zborové presbyterstvo vtedy znela jasne: Podporiť neistý projekt školy, ale tým stratíť zaujímavý finančný príjem z prenájmu? Alebo zahrať na istotu, podržať si stály príjem a školu podporovať hlavne modlitbami a dobrými radami. Rozhodovanie nebolo jednoduché, diskusia medzi presbytermi bola búrlivá. Veď aj samotná budova a jej priestory neboli ideálne na školu a vôbec nebolo isté, či aj po rekonštrukcii budú vyhovovať prísnyim kritériám ministerstva školstva. Nakoniec sa väčšina presbyterov rozhodla pre školu, lebo duchovný úžitok je dôležitejší ako hmotný. Tieto slová zazneli na záver rozpravy pred hlasovaním ako priznanie sa nielen k histórii podobných činov martinských evanjelikov, ale aj k odkazu Ježiša Krista a prvotnej cirkvi, ktorá bola bohatá hlavne na skutky lásky a milosrdenstva. Týmto rozhodnutím martinských evanjelikov získala EŠŠ nielen dôležitého patróna a podporovateľa, ale aj misijného partnera pri výchove a vzdelávaní mladých ľudí. A tak vlastne od počiatku sú tieto dve inštitúcie prepojené a našou spoločnou úlohou je túto spoluprácu naďalej rozširovať.

ADRIAN KACIAN,
ZBOROVÝ DOZORCA

Pred stopäťdesiatimi rokmi, v osmičkovom roku 1868, vyšli prvotiny Pavla Országha Hviezdoslava pod názvom Básnické prvieSENKY Jozefa Zbranského.

Vydanie malo za cieľ povzbudiť talentovaného básnika a čistým výnosom z predaja podporiť základinu Nižšieho slovenského evanjelického patronátneho gymnázia v Turčianskom Svätom Martine.

...NB. Ešte jedno. Jedon šuhaj, V-toklasník v Kežmarku, menom Pavol Országh, zeman z Vyšnieho Kubína, predtým v Miškovci a teraz v Kežmarku vychovávaný, nesmierne nadaný, jedným slovom neobyčajný talent. Duchom Svätým pudený, ač k maďarónstvu vedený, Adolfom Medzihradským a mnou upozornený na slovenstvo a slovanstvo. Básnil už krásne po maďarsky a dostal odmenu za maďarskú báseň 2 dukáty. Počas vakácií v júli a v auguste 1867 dal sa do čítania Kollára, Sládkoviča, Hollého a druhých kníh slovenských, tak láskou zahorel k národnosti našej, že cele venovať sa chce slovenstvu a ľudu nášmu. Šuhaj je 17-ročný a dal sa do básnenia po slovensky a vypracoval mnoho, ale mnoho podarených básní, a tak jeho básnický talent obdivujem. Bude to druhý Sládkovič, ale prevýši ho. Jeho spisy poslal som nášmu Paulinyemu k posúdeniu a uverejneniu. On a my sme na tom, aby sa básne tieto k prebudeniu mládeže a k zbudeniu národnej hrdosti u mladíka tohto vydali osobitne tiskom.

SAMUEL NOVÁK V DOLNOM KUBÍNE PETROVI MAKOVICKÉMU 3. SEPTEMBRA 1867

...Nuž moje básničky predsa len ohlas našli – veľmi ma teší a oduševňuje i na ďalšie pokroky vo výlevoch citov pre národ a pre jeho krásu! – Ach, vidím, vďačných synov má Tatransko naše – vďačných, dobrých, v láske neustálych, – ale nech len budú, nech podopierajú stromok mladý – ja im ustavične spievať budem. Lež že je spev nie dosť za tú povďačnosť – srdce mám! Ním mojich úprimných milovať a jednotlivu v najvrelšej láske od nich závisieť budem. – – Tak je! Nezabudnite na Vášho syna, čo Vás verne opravdivo ľúbi.

PAVOL ORSZÁGH ADOLFOVI MEDZIHRADSKÉMU 27. SEPTEMBRA 1867

KRVAVÉ SONETY

Pavol Országh Hviezdoslav

Ó, ľudstvo! ľudstvo! Tak si vzdialené
nebolo nikdy od príkazu Krista:
Blížneho miluj ako seba, sčista
a bez výhrady splna, iskrenne.

Nač bolo jeho spásne učenie,
stvrdené smrťou, pravda, cesta istá:
keď bratu brat zmar stonásobne chystá,
preň zažiha hoc pekla plamene?

Čo mrav tvoj stojí, plň vied, umien perá,
keď vášňam sa dáš zaslepiť a viesť
i pášeš potom ako divé zvierá?
A čo si veniec pripravíš hen z hviezd,
neujdeš poroku, že dnes i včera
si v zlovesť spotvorilo blahovesť!

*

Kresťanstvo tvoje – lož je, faloš, mam!
Mlč o pohanoch! zle sa vyhováraš:
čo Tatár, Vandal raz, Hun, hľa! to stváraš,
sa v majstra vyučiac ich remeslám.

K oltárom lezieš, utieknuť sa v chrám;
však modlu na srdci, v jej službe háraš:
hej, o pokore, bázni leda táraš,
si ošemetník pred Bohom i tam!

Že vyslanec si svetla? Za misie!
prírody deťom odurmaniť um
a s vierou vposled opantať im šije –
Oj, dovidia včul' na grunt tvojich dúm,
ich cvične núkaš začrieť do Biblie:
krvavé vážiť – evanjelium!...

*

– Nuž, človeče, tys' pánom prírody?
ty že máš právo rozhodovať nad ňou?
Prv seba opanuj! skroť kázňou vládnou:
kto pán je nad sebou, ten vývodí

i hrdina je pravej slobody,
bo s každým zdielny na nej mierou riadnou;
ináč je otrok, čo rukou kradmou
tak seba, ako iných oškodí.

Och, plytkosť srdečná! Och, zmätok umov!
I azúrovo čistí duchovia
pohrdli naraz veľkolepou dumou
u dlátka, farieb, zvukov, u slova;
šli v zmes...
Nuž, v barbarstva noc, v cmíter rumov
ľa, človeče, ta vracia výchova!?

Krvavé sonety
recitovala Zuzana Bukovská
pri príležitosti 100. výročia skončenia Veľkej – 1. svetovej vojny
na slávnostných službách Božích 18. 11. 2018
v martinskom evanjelickom kostole.

Čítanie a modlitby
k 100. výročiu prímeria,
ktoré ukončilo Veľkú – 1. svetovú vojnu
11. novembra 1918,
v martinskom evanjelickom chráme Božom

V dnešný deň pred 100 rokmi bola formálne ukončená vojna, ktorá mala byť tou poslednou – mala ukončiť všetky vojny. Ako si pripomenúť koniec vojny, v ktorej sa stratilo a zničilo toľko životov?

Dnes, samozrejme, mnohé z jaziev a rozdielov, ktorými trpíme, nie sú výsledkom konvenčného/tradičného boja, ale krutého a ničivého násilia. Dokonca aj teraz, v nadväznosti na pretrvávajúce konflikty a krehký mier, pozdvihujeme naše hlasy, aby sme vyjadrili nádej na Kristovo pokojné kráľovstvo, modliac sa za mier, pracujúc na zmierení.

Dnes sa rozpomíname, ale takisto sa musíme zaviazat', že budeme spolutvoritelia pokoja a mieru. Zmierenie je rovnako darom Boha, ako aj stále prebiehajúcou prácou celého ľudstva.

Začneme čítaním čerpajúcim z Knihy žalospevov: Nastane čas, nateraz trochu vzdialený, no ešte predtým, než vymizne pamäť, keď budeme musieť čeliť odpornej a zmrzačujúcej brutálite vojny. „Ó, Bože!“ plačeme, ale zvuk nášho hlasu sa stráca na prázdnej oblohe... Ale zlu budeme čeliť, hoci slová budú slabnúť hneď na jazyku a v našom vnútri budeme cítiť tichý výkrik. „Aká skaza, aký horor!“ „Ako sa to mohlo stať!? Prečo, och, prečo bolo dovolené pokračovať v tomto premyslenom šíalenstve – rozbíjajúc krajinu, ničiac mesto na sutiny, kruto trieštiac životy navôkol?“ Ten tichý výkrik nemožno potlačiť. Hľadáme slová, ktoré by vyjadrili náš nárek: „Aké osamelé sedí mesto... Ako je podobné vdove... ustavične plače za noci, slzy jej kanú po lícach, Jeruzalem je spustošený... Povstaň, nariekaj... Vylievaj svoje srdce ako vodu pred tvárou Pánovou.“

Keď sa rozpomíname na tých, čo položili svoje životy v službe iným.

Pane zľutuj sa!

Keď dovolíme národným a osobným záujmom urobiť nás slepými k utrpeniu sveta.

Kriste, zmiluj sa!

Keď zabúdame na cenu slobody, v ktorej môžeme žiť.

Pane, zľutuj sa!

V Biblii nachádzame tieto Ježišove slová:

„Keď vojdete do ktoréhokolvek domu, povedzte najprv: Pokoj domu tomuto!“

„Nikomu sa neoplácajte zlým za zlé. Dobrorečte tým, ktorí vás prenasledujú. Ak je možné, majte pokoj so všetkými ľuďmi.“

„Blažoslavení, ktorí tvoria pokoj, lebo synmi Božími budú sa menovať.“

„Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam, nie ako svet dáva, vám ja dávam. Nech sa vám nermúti srdce a nestrachuje sa!“

Ako jedna rodina dnes premýšľame nad hrôzami minulosti, ktoré naďalej mátajú ľudstvo a stemňujú náš svet. Obraciame sa k Bohu v modlitbe:

Pane, kde bolesť ohromuje, prines uzdravenie.
 Kde sa lámú srdcia, prines útechu.
 Kde sú národy utláčané, prines oslobodenie.
 Kde sú komunity diskriminované, prines spravodlivosť.
 Kde sú deti týrané, prines súcitiť.
 Kde sú životy gniavené, dodaj nádej.
 Kde sa pácha zlo, prines pokánie.
 Kde ešte zúri vojna, prines mier.

Ale predovšetkým, kdekoľvek sa v tme zdvihne jediný hlas, spájaj nás v mene lásky, ktorú nesieš vo svojom srdci pre všetkých ľudí, všetky národy a všetko stvorenie. Amen.

Ó, Bože, stvoril si nás na svoj obraz a vykúpil nás skrze Ježiša, svojho Syna. Pohliadni so súcitom na celú ľudskú spoločnosť, odním zo srdca aroganciu a nenávisť, ktoré infikujú naše srdcia, znič steny, ktoré nás oddeľujú, spoj nás v putách lásky i cez náš zápas a zmätok. Spôsob cez nás dosiahnutie Tvojich cieľov na zemi tak, aby v Tvojom čase všetci ľudia a národy Ti mohli slúžiť v harmónii okolo Tvojho nebeského trónu. O to prosíme prostredníctvom Ježiša Krista, nášho Spasiteľa a nášho Pána. Amen.

„Viac ako len v slovách, naozaj, v skutočnosti – v tento deň, keď si pripomínáme obnovenie mieru, pozdravme sa navzájom: Kristov pokoj je s vami.“

Na flámskych poliach

J. McCRAE

Na poliach flámskych kvitnú maky divé,
 rad za radom lemujú biele kríže clivé.
 Tu ležíme.
 Na oblohe škovránky statočne svoju pieseň spievajú,
 hukotom zbraní pod nimi neprestajne rušenú.
 My už však nevstaneme a je to možno zdanie,
 že včera ešte žili sme, milovali a boli milovaní.
 Teraz len ticho ležíme na tejto flámskej pláni.
 Náš boj však zasa iní prevezmú.
 Do vašich rúk dáme svoju pochodeň
 a vy ju neste v diaľ.
 Ak by vám zhasla, spomeňte si na náš žiaľ,
 že sme tu padli zbytočne.
 Len divé maky červené
 ďalej rastú na poliach flámskych.

Posledná nedeľa cirkevného roka – Nedeľa Krista Kráľa – 25. 11. 2018

Pilát teda opäť vošiel do vládnej budovy, predvolal si Ježiša a opýtal sa ho: Ty si kráľ Židov? Ježiš odpovedal: Hovoríš to sám od seba, alebo ti to o mne povedali iní? Pilát odpovedal: Vari som ja Žid? Tvoj národ a veľkňazi mi ťa vydali. Čo si vykonal? Ježiš odpovedal: Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta. Keby moje kráľovstvo bolo z tohto sveta, moji služobníci by sa za mňa bili, aby som nebol vydaný Židom. Lenže moje kráľovstvo nie je odtiaľto. Nato mu Pilát povedal: Tak predsa si kráľ? Ježiš odpovedal: Ty hovoríš, že som kráľ. Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počuje môj hlas.

J 18, 33 - 37

Pán Ježiš povedal učeníkom: „Vy sa teda modlite takto: ... príď kráľovstvo tvoje!“

Mt 6, 10

Milí bratia a sestry,

v Jánovom evanjeliu sa Pilát dvakrát pýta Pána Ježiša, či je kráľom. Zdá sa, že ho táto otázka – otázka jeho identity – veľmi zaujímala. Možno ani nie preto, aby sa naozaj dozvedel pravdu, ale preto, aby sa vyhol akémukoľvek konfliktu s búriacim sa davom Židov. Ale priamej odpovede sa nedočkal. Najprv mu Pán Ježiš odpovedá protiotázkou a potom len opakuje to, čo hovorí sám Pilát. Ale predsa len povie Pilátovi niečo, čo je veľmi dôležité. A to, že má kráľovstvo. Nie z tohto sveta, ale má. Je teda Ježiš kráľom, alebo nie? A aké kráľovstvo má vlastne na mysli? Toto nie je prvýkrát, keď Pán Ježiš spomína kráľovstvo.

Veľmi skoro na začiatku, keď už mal okolo seba svojich učeníkov, povedal im a naučil ich slová modlitby, ktoré hovoríme, predpokladám, dennodenne aj my: *Príď kráľovstvo Tvoje!*

Prečo Pán Ježiš chcel, aby sa učeníci modlili túto prosbu? A prečo sa ju máme modliť my dnes? Čo znamená?

Pán Ježiš počas svojej služby často kázal o kráľovstve. Máme niekoľko podobenstiev,

v ktorých hovoril práve o Božom kráľovstve a o Jeho príchode. V Matúševom evanjeliu (24, 14) sám Ježiš hovorí: „Toto evanjelium o kráľovstve bude sa zvestovať po celom svete na svedectvo všetkým národom a potom príde koniec.“ A v Jánovom evanjeliu sme čítali, že Jeho kráľovstvo nie je z tohto sveta. Musí byť teda iné, aké boli v minulosti alebo sú dnes.

Tisíciky rokov ľudských dejín nám ukázali, že krajiny, vlády, ľudia akoby nedokázali vyriešiť svoje problémy s inými. Iba tak, že s nimi vošli do vojny. Predstavte si, že za 3 500 rokov civilizovaného sveta sme mali iba 230 rokov mieru. A najhoršie na tom bolo posledných 100 rokov. Takže z toho viac-menej vyplýva, že ľudia medzi sebou neustále bojujú. A nielen zbraňami, ale aj slovami, skutkami, myšlienkami. Ublížujú iným bez toho, aby premýšľali, ako veľmi to tých druhých zraňuje. Robia to len preto, aby ich pravda „zvĺazila“, aby oni boli víťazmi. Nestarajú sa, či je to v súlade s tým, čo očakáva Pán Boh. A to v žiadnom prípade nie je charakter Božieho, kristovského kráľovstva.

Aj preto nás Pán Ježiš vyzýva, aby sme sa modlili „Príď kráľovstvo Tvoje“, aby sme sa modlili za príchod Jeho kraľovania. Aby sme prosili za to, aby sa vo všetkom – v človeku, v rodine, spoločnosti, v cirkvi – bezo zvyšku uplatňovala Božia vláda. To je taký stav, v ktorom už niet odporu proti Pánu Bohu.

A preto nás Pán Ježiš vyzýva, aby sme sa modlili: „Príď kráľovstvo Tvoje!“ Aby prišlo kráľovstvo **do tohto sveta**. Lebo snahou „civilizovaného sveta“ je zbaviť sa Boha, Jeho slova. Odstrániť Ho postupne z verejnosti, zo škôl, z kultúry, zo života človeka. Keď ľudia zabudnú na Boha, keď zabudnú na cesty, po ktorých majú kráčať, stratia duchovné vedenie, ktoré tak zúfalo potrebujú. Sami vidíme, čo všetko sa deje – ako sa mení kultúra, v akom strachu a zároveň „akože“ v slobode žijú ľudia. Nemáte pocit, že sa tento svet so svojimi názormi a postojmi vrhá do katastrofy? Každodenné správy o vojnách, násilí, nenávisti, vraždách, podvodoch, klamstvách svedčia o tom, že tento svet nevyhnutne potrebuje Boha, vieru v Neho a prítomnosť Jeho kráľovstva medzi nami. Čo s tým môžeme urobiť? Aká je naša úloha? Veď sme predsa príliš malí a slabí, aby sme niečo zmenili, či nie?

My kresťania, ako vykúpení Kristom a Kristovi, sme povolani, aby sme sa stali **Božími služobníkmi** v tomto svete. To znamená, že v našom okolí máme byť práve my tími, ktorí budú prinášať Božie kráľovstvo. Že sa my staneme ostrovčekmi Božieho kraľovania. Aj to znamená prosba **príď kráľovstvo Tvoje**, aby sa čím viac ľudí už teraz, uprostred mora zla, bolesti, nenávisti, stávali ostrovmi Božieho kraľovania, lebo len tak môže prísť zmena do nášho sveta.

Pán Ježiš nás vyzýva, aby sme sa modlili „Príď kráľovstvo Tvoje“ – aj do **môjho sveta**. Táto prosba nás znova a znova vedie k tomu, aby sme sa kriticky pozreli, ako ďaleko sme od kráľovstva Božieho. Je toľko

vecí v nás, v našich životoch, ktoré sú v rozpore s Božím kraľovaním. Ktoré sú tie veci, musíme objavovať sami – kritickým pohľadom, skúmaním a porovnávaním, keď čítame Božie slovo. Práve tam nájdeme návod a zároveň cestu, ako žiť. Môžeme sa aj teraz samých seba opýtať a zároveň si aj odpovedať: „Odráža sa v mojom živote Božia láska? Jeho pokoj? Mám v srdci radosť, alebo sa neustále sťažuje? Žijem svoj život podľa Božích prikázaní?“ Lebo Pán Boh nás v Ježišovi Kristovi vykúpil a tak sme sa stali v krste Božími deťmi – dcérami a synmi. A to je veľmi dôležité. Lebo tak, ako majú deti istotu, že s rodičmi im je najlepšie, že tam sú v bezpečí, tak aj my môžeme a máme veriť. A potom to bude radosť, aby sme chceli aj v našich životoch Božieho kraľovanie.

Pán Ježiš nás vyzýva, aby sme sa modlili „Príď kráľovstvo Tvoje“ aj **do cirkvi**. Každý Kristov nasledovník by mal byť ostrovom kráľovstva Božieho. A cirkev ako spoločenstvo týchto ľudí by mala byť miestom, kde vidno mnoho z uskutočneného kráľovstva Božieho. Akú radosť máme, keď sa v cirkvi, v našom cirkevnom zbore niečo dobré podarí, čo vydá svedectvo o Pánu Bohu. Takáto radosť nás prenikne a privedie k tomu, aby sme o takýchto veciach hovorili ostatným a pozývali ich s nadšením medzi nás. Musíme však povedať, že zažívame v cirkvi aj veci a situácie, ktoré sú v rozpore s kráľovstvom Božím! To by nás malo a musí veľmi zarmucovať. A preto by sme sa mali modliť: Pane Bože, naprav a očisť svoju cirkev a toto dielo obnovy začni najmä od mňa. Lebo my sme tí, povolani, **svätí**, vykúpení, Kristovi! My sme tí, ktorí tvoríme cirkev. My sme cirkev. A keď je neporiadok v nás, bude aj v cirkvi, v cirkevnom zbore, v rodine, v spoločnosti.

Keď sa modlíme „Príď kráľovstvo Tvoje“, nemodlíme sa len za príchod Jeho kráľovstva pri 2. príchode Pána Ježiša Krista, ale tiež, aby sa Božie kraľovanie odohrávalo, konalo už teraz, tu medzi nami, pri nás.

Aby bol Pán Boh viditeľný vo svojej sláve úplne VŠADE!

S prosbou „Príď kráľovstvo Tvoje!“ by mala byť vždy spojená aj **vďaka**. Vďaka za to, že nám Pán Boh poslal svojho Syna, ktorý urobil všetko potrebné pre príchod Božieho kráľovstva. Proti všetkým prekrúteným predstavám o Božom kráľovstve nám jasne ukázal, ako ho treba správne chápať. Vykonal dielo zmierenia, bez ktorého by sme o Božom kráľovstve nemohli hovoriť. On sám celým svojím životom ukázal, ako vyzerá život v Božom kráľovstve. A preto čím viac budeme študovať Jeho život, tým lepšie budeme vedieť, čo pre každého z nás

znamená život pod Božím kralovaním. Budeme mať pred očami kráľovstvo Božie, ktoré síce nie je z tohto sveta, ale ktoré tento svet potrebuje ako soľ. Toto kráľovstvo sa začalo uskutočňovať už teraz a raz sa uskutoční aj v plnosti, v sláve Boha Otca.

Bratia a sestry, máme teda Kráľa – Pána Ježiša Krista, ktorého kráľovstvo nie je z tohto sveta, ale ktorý nás všetkých pozýva, aby sme ho uskutočňovali už tu a teraz, v realite každodenného života. Ježiš Kristus nás povzbudzuje k tomu, aby sme Ho nasledovali ako Pána a vydávali svedectvo pravde, ktorú On priniesol a zvestoval. Amen.

Modlitba: Pane Ježiši Kriste, ďakujeme Ti, že si nám celý tento rok ukazoval na svoje úžasné dielo vykúpenia, spásy a zmierenia. Ďakujeme Ti, že si nás k tomuto dielu pozýval. Ďakujeme Ti, Pane Bože, že Ty si Alfa i Omega, že si začiatkom aj koncom. Nielen tohto sveta, ale aj každého ľudského života. Veríme, že Ty stojíš na začiatku aj na konci našich životov. Ďakujeme Ti, že Ty si Pán, ktorý je s nami každý deň. Ďakujeme Ti, že si stále ten istý – verný, spravodlivý, láskavý a milostivý Boh – včera, dnes i naveky. Že Tvoja milosť sa ešte nekončí a Ty sa nemeníš. Vstupuješ do tohto sveta a do našich životov svojím kráľovstvom, ktoré je úplne iné, aké poznáme. Prosíme, daj nám odvahu a vytrvalosť v modlitbách a prosbách o príchod Tvojho kráľovstva. Vidíme, že v našich osobných životoch je mnoho toho, čo potrebuje byť uzdravené a obnovené. Potrebujeme Tvoje vedenie a pomoc pri riešení našich rozbitých a pokazených vzťahov. Potrebujeme, Pane, veľa Tvojej lásky, aby sme vedeli odpustiť samým sebe, ale aj ľuďom okolo nás, lebo Ty nám odpúšťaš pri úprimnom vyznaní. Daj, aby Tvoje kráľovstvo pravdy, pokoja a lásky prišlo do našich rodín, manželstiev, vzťahov, do zamestnaní, škôl, do cirkvi. Potrebujeme každodenne zažívať úprimnú a hlbokú pravdu Tvojho slova. Pane Ježiši, začni pri každom jednom z nás dielo obnovy, aby sme mohli byť Tvojimi svedkami tam, kde nás postavíš. Aby sme mohli prinášať ľuďom Tvoje evanjelium.

Pane Ježiši, v krátkej tichej chvíli prinášame pred Teba tých, o ktorých sa bojíme, lebo sú chorí; tých, ktorí sú vo svojom živote zmätení a hľadajúci; tých, ktorí podľahli závislostiam; tých, ktorí sú nespokojní aj nepokojní; tých, ktorí pochybujú; tých, ktorí prechádzajú krízami v manželstve, vo vzťahoch, v práci, v škole..., všetkých tých, ktorí potrebujú, aby do ich životov prišlo Tvoje kráľovstvo...

Pane Ježiši, daj a pomáhaj nám k tomu, aby sme vyznali, že Ty si naším Pánom a Kráľom, že Ty si Kráľom tohto sveta. Daj, aby Tvoje kráľovstvo prichádzalo už tu a teraz. Použi si nás na Tvoju chválu a slávu. Amen.

Požehnanie: Milosť vám a pokoj od Toho, ktorý je, ktorý bol a ktorý príde. Jemu, ktorý nás miluje, ktorý nás svojou krvou oslobodil od našich hriechov a urobil kráľovstvom, kňazmi svojmu Bohu a Otcovi, Jemu sláva a vláda naveky vekov! Amen.

Ženy od Ševrlorcov

Pán Boh niekedy veľmi zvláštnym a človeku ťažko pochopiteľným spôsobom preukáže Božskú milosť pri niektorých svojich verných. Medzi takéto prejavy Jeho milosti by sme mohli zaradiť členku nášho cirkevného zboru Hanku Ševrllovú (tento príspevok píšem s jej súhlasom) a jej dcéry Moniku a Vlastu. Naším cirkevníkom ich netreba bližšie predstavovať, mnohí ich poznajú z návštev služieb Božích.

Začnem týmto: Ten zlý (ako jemne nazývame satana či diabla) zneužil Hankinu dôveru, ktorá darovala trojizbový byt na sídlisku Ladoveň, v ktorom bývala s dcérami, cudzej osobe za cenu naivných príslubov. Že to boli nereálne podmienky neprekážalo ani notárovi, ktorý pripravil darovaciu zmluvu, ktorú Hanka podpísala v dobrej viere, hoci nerozumela dôsledkom z nej vyplývajúcim. Z tzv. právnej stránky bolo všetko v poriadku až do chvíle, keď sa Hanka po troch rokoch priznala najbližšej rodine aj v našom cirkevnom zbere, čo vykonala. Nech mi čitateľ prepáči, ak vynechám podstatné detaily darovacej zmluvy a s tým súvisiace okolnosti. Tie nie sú predmetom tohto príspevku.

Keď sme sa oboznámili s celou kauzou, zistili sme, že ten zlý pracoval „profesionálne“. Vyriešiť problém v prospech poškodenej rodiny Ševrlorcov bude skutočne problém. Spojili sme sa s Centrom právnej pomoci v Žiline, ktoré nám dalo k dispozícii advokátku, ktorú platí v plnom rozsahu. Pre predstavu čitateľa stojí jedna hodina konzultácií 70 eur, pričom sme spolu s advokátkou strávili desiatky hodín. Súd, žiaľ, ani po vyše roku nerozhodol, na čiu stranu sa prikloní. Zatiaľ sa nepodarilo súdnou cestou celý akt darovania zvrátiť.

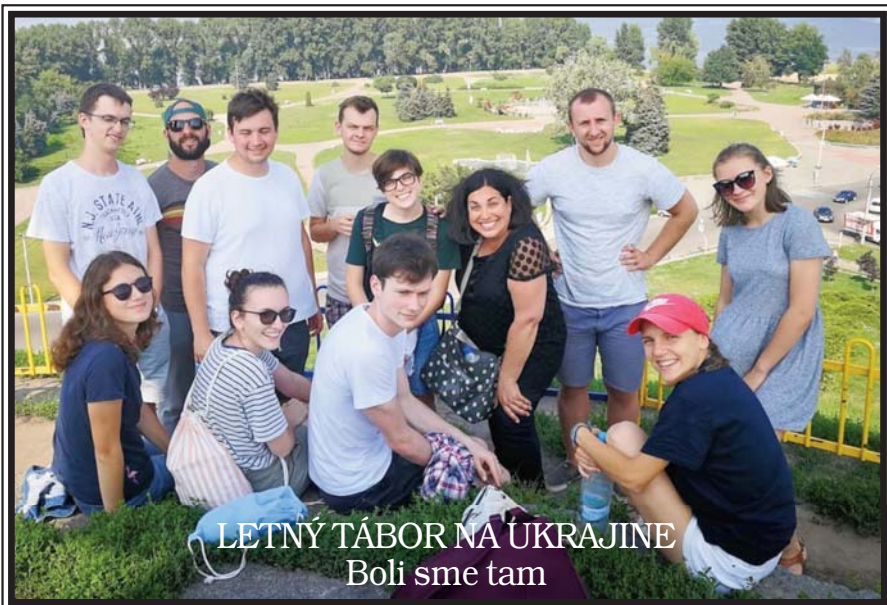
Rodina Ševrlorcov sa musela z predmetného bytu vysťahovať a presťahovala sa do Ďanovej, ku vzdialeným príbuzným, Zdene a Jarovi. Našli u nich – hoci v skromných pomeroch – nový domov. Zdena a Jaro sa o naše ženy dobre starajú, aj keď to nemajú – najmä s dievčatami Monikou a Vlastou – vždy jednoduché. Žijú v skromných pomeroch. Čitateľ tohto príspevku sa môže o tom presvedčiť návštevou domácnosti, radi ho privítajú. Že sa však Božia milosť v tejto rodine naplno prejavuje, svedčí aj to, že Hanka pred vyše rokom vážne ochorela, podstúpila operáciu i chemoterapiu. Pán Boh ju však neopustil, z choroby sa dostala a môžeme ju stretnúť v nedeľu na službách Božích alebo na modlitebnej skupinke v nedeľu o 9.30 h.

Na konci tohto stručného príspevku treba poďakovať Hanke za jej trpezlivosť a vieru. Osobitná vďaka patrí aj Zdene a Jarovi v Ďanovej, že tieto ženy v takejto krajnej núdzi prichýlili a príkladne sa o ne starajú. Takisto nášmu presbyterovi Ivanovi za ochotu pomôcť, keď treba niečo doviezť. Božia milosť je nekonečná. Kto sa v núdzi obráti na Pána Boha a jeho Syna Ježiša Krista, bude zaiste odmenený.

JAROSLAV KARÁSEK

P. S.

Po napísaní tohto článku nás naša pani advokátka informovala, že bol vystavený súdno-znalecký dokument, ktorý by mal urýchliť celý súdny proces v prospech poškodenej Hanky Ševrllovej.

Na rozhraní júla a augusta nedávneho leta som sa s Aničkou Hroboňovou a Lukášom Bahurinským zúčastnila na misijnej ceste na Ukrajinu. O možnosti ísť „robiť tábor“ tamojším deťom sme sa dozvedeli cez organizáciu Josiah Venture, ktorá pôsobí v mnohých krajinách po celom svete a na Slovensku sa nazýva Kompas. V Ukrajine táto organizácia (pod menom Epoque) organizuje tábory po celej krajine v miestnych cirkevných zboroch a pomáha získavať vedúcich a finančné prostriedky. Celý náš slovenský tím tvorilo desať ľudí poväčšine zo Žiliny, z Martina a jedno dievča z Košíc. Stretnutia sme mali aj pred cestou a jedno hlavné, na ktorom sme sa spoznali aj s ostatnými dobrovoľníkmi, ktorí išli pomáhať s tábormi do iných miest Ukrajiny. Dozvedeli sme sa, čo všetko nás bude čakať. Ďalšie potrebné informácie sme dostali na Ukrajine vo veľmi peknom historickom meste Lvov.

Z Lvova sme sa v typickom ukrajinskom nočnom vlaku „plackart“ presunuli do mesta

Čerkasy, ktoré leží v strede krajiny pri rieke Dneper. Tam sme spoznali cirkevný zbor a ukrajinských vedúcich, s ktorými sme ďalší deň cestovali k dedine Buzivka, kde sa nachádzal samotný tábor.

S deťmi sme si rýchlo porozumeli aj napriek jazykovej bariére. Snažili sme sa lámať ľady vo vzťahoch hlavne pri hrách, pri ktorých sme sa vedeli uvoľniť aj my, aj oni. Naučili sme sa spolu spievať aj „ukazovať“ slovenskú pesničku Budem ako strom, ktorá sa im veľmi páčila. Téma tábora bola *Vládne navelky*. Rozprávali sme sa o tom, ako Božie kráľovstvo a Božia láska sú stále, pevné a večné.

Celý pobyt na Ukrajine nám dal mnoho a sme vďační Evanjelickému a. v. cirkevnému zboru v Martine za modlitebnú a finančnú podporu. Veríme, že Pán Boh dal našej práci rásť a že mládežníci z cirkevného zboru Čerkasy sa aj naďalej budú stretávať spoločne pri Božom slove.

Zuzana Dagmar Kubíková

EVANJELICKÁ ŠKOLA HOSTILA KRAJANOV ZO SRBSKA

Detský zbor Základnej školy Jána Čajaka z Báčskeho Petrovca hosťoval koncom októbra opäť v Martine. Hostiteľom zboru Smejko, utvoreného z 21 spevákov a jednej recitátorky, bola Evanjelická spojená škola v Martine. Po vyše 600-kilometrovej ceste ich v aule Biblickej školy čakali zástupcovia vedenia ESS a hosťiteľských rodín, ktoré im počas ich štvordňového pobytu poskytli ubytovanie.

Hostia zo Srbska mali pre martinských študentov pripravený atraktívny umelecký program, pozostávajúci z pásma piesní ich školského spevokolu. Pre petrovský zbor boli naplánované aktivity v rámci dvoch piatkových školských služieb Božích. Počas prvých bolo v martinskom evanjelickom kostole vyše 200 detí zo škôlky a nižších ročníkov základnej školy a na druhých službách Božích boli prítomní žiaci vyšších ročníkov základnej školy a gymnazisti.

V sobotu sa petrovskí mladí zboristi ocitli na Festivale klobás, kde sa tiež ukázali v dobrom svetle a početnému publiku sa predstavili s 20-minútovým programom veselých detských piesní, s ktorým zožali dlhotrvajúci „standingovation“.

„Sme milo prekvapení vrúcnosťou a srdečnosťou prijatia našich študentov v slovenských rodinách, ktoré ich počas našej ná-

vštevky ubytovali a starali sa o nich. Aj touto cestou chceme veľmi pekne poďakovať za pestrý program, ktorý si pre nás evanjelická škola a predstavitelia mesta Martin pripravili. Cítili sme sa tu ozaj ako doma. Sme presvedčení, že takéto návštevy pomáhajú pri zachovávaní národnej identity krajanov žijúcich v Srbsku,“ opisala svoje zážitky dirigentka srbského zboru Mariena Stankovičová Kriváková.

V nedeľu Petrovčania vystúpili na slávnostných službách Božích. Program celého dňa sa niesol v duchu osláv 100. výročia založenia Československa. V Martine boli preto prítomné i delegácie všetkých partnerských miest, a tak z Báčskeho Petrovca boli predstavitelia miestneho spoločenstva, ako aj delegácia tejto obce.

Martinskí študenti už v roku 2015 podporili partnerskú základnú školu z Báčskeho Petrovca finančným darom vo výške 550 eur, ktorý bol výsledkom veľkonočného sociálneho projektu ESS. Ich vzájomná spolupráca sa tým však neskončila, práve naopak, šiesti báčski študenti – víťazi jednotlivých kôl Biblickej olympiády – navštívili Martin a zúčastnili sa na letnom gymnaziálnom tábore, ktorý martinská škola každoročne pripravuje pre svojich budúcich gymnazistov.

DUŠAN HAŠKO

AJ MARTINSKÍ ŠTUDENTI MAPUJÚ PRÍBEHY POLITICKÝCH VÄZŇOV

Študenti martinského evanjelického gymnázia počas prezentácie svojej práce

Príbehy ľudí, ktorých komunistický režim prenasledoval pre ich vieru, postoje a názory či túžbu po slobode, už desiatykrát zaznamenávali žiaci a študenti zapojení do projektu Nenápadní hrdinovia. Evanjelické bilingválne gymnázium v Martine reprezentovali na slávnostnej konferencii X. ročníka projektu študenti Jozef Sopoliga ml., Zuzana Kubíková a Marta Hulcová, ktorí prítomným hosťom priblížili životný príbeh evanjelického farára **Alexandra Baricu** (1911 – 2003).

Ťažké osudy 22 politických väzňov či nespravodlivo prenasledovaných predstavili študenti základných a stredných škôl na slávnostnej konferencii v bratislavskom Primaciálnom paláci 16. novembra, teda v predvečer Dňa boja za slobodu a demokraciu.

Porota, ktorá práce hodnotila, sa k práci študentov z martinského gymnázia vyjadrila nasledovne: „Voľba silnej osobnosti umožnila autorom vyrozprávať zaujímavý príbeh, ktorý vhodne doplnili pomocou výpovedí svedkov. Vizualna stránka práce pôsobí sviežo, použitie samostatne získaných archívnych dokumentov je dobre vyvážené a citlivo spracované so snahou priblíženia doby komunizmu.“

Účastníci projektu po konferencii a vyhodnotení odcestovali na spoločný zájazd do Prahy.

Keďže tento ročník projektu Nenápadní hrdinovia v zápase s komunizmom bol v poradi desiaty, rozhodli sa organizátori vyjadriť špeciálne poďakovanie aj partnerom: informatikovi Lubošovi Zemanovi, ktorý vytvoril databázu politických väzňov pre projekt, a Nadácii Konrada Adenauera, ktorá projekt od začiatku podporuje.

XI. ročník projektu Nenápadní hrdinovia v zápase s komunizmom otvorí o. z. Nenápadní hrdinovia v marci 2019, na 31. výročie Sviečkovej manifestácie. Zapojení študenti budú mať opäť možnosť spoznať nedávnú históriu z pohľadu konkrétnej obete totality, ako aj naučiť sa pracovať s primárnymi zdrojmi z archívov či s odbornou literatúrou a získať skúsenosti s prezentáciou vlastnej práce.

Článok vznikol v rámci X. ročníka projektu Nenápadní hrdinovia v zápase s komunizmom. Gestorom projektu je Mgr. František Neupauer, PhD., ktorý je zároveň predsedom o. z. Nenápadní hrdinovia. Viac informácií o projekte je možné nájsť na www.november89.eu

EVANJELICKÝ MARTÝR

Alexander Barica je jeden z mnohých slovenských evanjelických farárov, martýrov. Patrí k tým, ktorí trpeli za svoje presvedčenie, vieru, pravdu a nehradili. V službe evanjelického farára trpel za režimu slovenských ľudákov, ale ešte väčšmi za režimu komunistickej totality, ktorá sa v povojnových rokoch chcela čo najskôr vyrovnáť so svojím ideologickým nepriateľom – cirkvou.

Alexander Barica sa narodil vo Vrútkach 4. júna 1911 pobožným rodičom. Základnú školu navštevoval vo Vrútkach. Po maturite 9. júna 1931 na martinskom gymnáziu pokračoval v štúdiu teológie na Teologickej fakulte UK v Bratislave. Študoval aj v Erlangene v Nemecku. Po vysvätení v Košiciach nastúpil na kaplánske miesto vo Zvolene, potom ako farár slúžil v Horných Ozorovciach (okres Bánovce n. Bebr., 1938 – 1940 a opäť 1948 – 1959), vo Vrbovom (1940 – 1948), v Hornej Lehote (1965 – 1966) a v Lišove (1966 – 1986). Takmer osudovým miestom jeho pôsobenia sa stali Horné Ozorovce, kde sa počas svojich obidvoch pôsobení stretol so surovými represiami. Najskôr ho ľudácky režim podozrieval z prechovávaní „obrazov bývalého režimu ČSR“, a preto ho dal prenasledovať, špehovať a pokutovať aj za to, že širil protifašistické názory. A tak uvítal ponuku kolegu Jozefa Bučka, ktorý odchádzal z Vrbového do Martina, aby nastúpil na jeho miesto. Tu okrem pastoračnej činnosti (učil, aktivizoval mládež) cez povstanie pomáhal obyvateľom podhorských obcí. Aj napriek zákazu a ohrozeniu vlastného života zásoboval partizánov a pochoval ruských partizánov, intervenoval za svojich farníkov u nemeckých veliteľov. Počas prechodu frontu bol ranený, riskoval aj so svojou rodinou, materiálne zveľaďoval cirkevný majetok. V tejto službe pravde pokračoval aj počas svojho druhého pôsobenia v Horných Ozorovciach, kde ho pozvali aj preto, aby tamojšiemu zboru postavil faru (predtým tu postavil školu a zborový dom). Opäť aj tu presviedčal rodičov, aby svoje deti dali na náboženstvo, agitoval a aktivizoval mládež (SEM), oživoval cirkevné aktivity, prednášal, spoluzakladal tzv. reformačné hnutie povoj-

novej ev. a. v. cirkvi, organizoval kňazské stretnutia, zaslúžil sa o utvorenie Nitrianskeho seniorátu.

Toto všetko však muselo byť trňom v oku vtedajšej komunistickej verchuške, a tak jej odpoveď nedala na seba dlho čakať. 8. decembra 1959 vtrhlo na ozorovskú faru eštabácke komando z Nitry. Po celodennej prehliadke celej fary Alexandra Baricu večer odviezli a na 18 mesiacov sa nad ním „zavrela voda“. Okrem manželky sa 18 mesiacov stretával len s osobným ponižovaním,

s fyzickým aj psychickým týraním vyšetrovateľov a bacharov, s vlhkosťou a zimou väzenských ciel od Nitry cez Ilavu, Olomouc, Prahu, Bratislavu až po Valdice, skadiaľ ho prepustili na slobodu 7. júla 1961. Jeho pastoračnú, teologickú a pedagogickú aktivitu, organizovanie duchovného života v zbere aj dekanátnych schôdzok kňazov, obrodnú a prednáškovú činnosť v cirkvi choromyselný režim – jeho vyšetrovatelia aj súdy – kvalifikoval ako trestný čin rozvracania republiky a odsúdil ho na 2 a pol roka väzenia a na 5-ročný zákaz duchovnej činnosti. To však nebolo všetko. Musel sa aj s rodinou vysťahovať z ozorovskej fary. Ale pre odsúdeného farára nebolo ani vo výrobe miesta. Len vďaka intervencii ho zamestnali v topolčianskej továrni na nábytok. Po piatich rokoch manuálnej práce ho 8. júna 1965 vymenovali za námestného kňaza do Hornej Lehoty. Po ďalších životných skúškach zomrel 1. augusta 2003 v Martine, pochovaný je v mieste svojho posledného pôsobiska v Lišove.

Pozoruhodná a vzácna je aj jeho publikačná a vedecko-výskumná činnosť (genealogiko-heraldická). Život a životné poslanie martýra viery Alexandra Baricu by azda najlepšie vystihla parafráza jeho autobiografickej knižtičky – Horlil a trpieť za pravdu Kristovu (1994). Naozaj trpel a horlil za pravdu Kristovu. Ako vzácnemu človeku a rodákovi venujme mu tichú spomienku.

DALIMÍR ŽIAK
 ČLÁNOK BOL UVEREJNENÝ V ČASOPISE
 VRÚTOČAN 19, 2008, Č. 6, S. 5.
 PŮVODNÝ TEXT NEZMENENÝ

Komukoľvek môžeš pomôcť, pomôž mu rád, i celému svetu! Už dávno sa hovorí, že slúžiť a pomáhať sú vlastnosti vznešených pováh.

(Jan Amos Komenský) <https://sk.wikipedia.org/wiki/Pomoc>

Základná škola, Rokycany 46
082 41 Rokycany 46

udeľuje

ĎAKOVNÝ LIST

**Evanjelickej spojenej škole v Martine – vedeniu,
žiakom i rodičom,**

za organizáciu „zbierky pomoci“ pre žiakov

našej školy

Rokycany 27. 11. 2018

Markovičová
Mgr. Iveta Markovičová
poverená riadením školy

Nikto sa nerodí pre seba, všetci sa rodia pre ľudskú spoločnosť
a kto jej podľa svojich síl nepomáha,
ukazuje sa byť nehodným toho, aby mu pomáhali iní.

JAN AMOS KOMENSKÝ

UDALOSTI V NAŠOM CIRKEVNOM ZBORE OD NOVEMBRA DO DECEMBRA 2018

- ❑ 1. novembra sme si v Dražkoviach, Diakovej, na Bystričke a 4. novembra v Martine na službách Božích pripomenuli Pamiatku zosnulých.
- ❑ 4. novembra v priestoroch Svadobného paláca v Bytči sa uskutočnilo slávnostné odhalenie pamätnej tabule palatínovi Jurajovi Turzovi a uvedenie novozvolených predstaviteľov a funkcionárov TUS. Na oboch milých udalostiach sa zúčastnil aj biskup VD ECAV Mgr. Slavomír Sabol.
- ❑ 11. novembra sa konali rodinné služby Božie pri príležitosti Pamiatky posvätenia nášho chrámu. Kázňou poslúžil brat senior TUS Mgr. Marián Kaňuch, PhD. Zaspieval spevokol CZ Martin. Po skončení služieb Božích bol spoločný obed – hostina.
- ❑ 18. novembra sme si na službách Božích pripomenuli 100. výročie ukončenia Veľkej vojny. Spestrením programu bol prednes básne Krvavé sonety od P. O. Hviezdoslava, ktorú zarecitovala Zuzana Bukovská. Čítanie a modlitby k 100. výročiu príméria, ktoré ukončilo Veľkú vojnu 11. novembra 1918, predniesli Zuzana Kramárová a Karol Figura.
- ❑ Adventné večierne sme začali od 4. decembra v Dražkoviach.
- ❑ 14. decembra sa konalo vianočné stretnutie mládeže.
- ❑ 15. decembra sa uskutočnilo vianočné pečení medovníčkov. Akciu organizovala zborová kaplanka Slávka Danielová so spolupracovníkmi.
- ❑ 15. decembra EŠŠ pripravila v komunitnom centre na Bambuskách adventné podujatie a v Kultúrnom dome v Dražkoviach bolo ekumenické stretnutie.
- ❑ 16. decembra sa v našom kostole uskutočnil adventný koncert domáceho zborového spevokolu.

* 25 *

Vážení čitatelia, okamih jubilejného vydania Martinského evanjelika napokon prišiel, a to vo vzácnom čase Vianoc 2018 i v očakávaní nového roka 2019. Áno, Martinský evanjelik týmto vianočným dvojčísлом z milosti Božej zavŕšil 25. ročník svojej existencie. Redakčná rada časopisu sa chce pri tejto príležitosti s vďačnosťou podeliť o svoju radosť z Božieho požehnania so všetkými prispievateľmi i čitateľmi, ako aj so všetkými pomocníkmi a podporovateľmi duchovnej služby, ktorú časopis vykonal a naďalej koná v Evanjelickom a. v. cirkevnom zbere v Martine, ale i na Slovensku a v zahraničí, osobitne na Dolnej zemi. S úctou spomíname na zakladateľov časopisu, pána učiteľa Majerského a pána farára Jána Bohdana Hroboňa, ktorí časopisu udali tón, melódiu i smer štvrtstoročnej púte. Až potiaľto nám pomáhal Hospodin! Kladieme v tejto jubilejnej chvíli i my symbolický náš Eben-ezer, biblický kameň pomoci, aby sme sa poďakovali za stálu pomoc v mene Hospodinovom, ktorá k nám s najväčšou štedrosťou prichádzala. Aby sme vyslali i modlitebnú prosbu o Božiu pomoc – o príhodný čas, a to nielen na povzbudenie k tvorbe časopisu v nasledujúcom období, ale i o dobrú vôľu, vernosť a vytrvalosť, o lásku pracovníkov – dobrovoľníkov, ktorí budú nezištne pripravovať časopis v budúcnosti.

Pozdrav Pán Boh, požehnaj a ochraňuj časopis Martinský evanjelik.
Prichádzaj so svojou pomocou a túto pomoc neodkladaj.

Redakčná rada

SLUŽBY BOŽIE CIRKEVNÉHO ZBORU ECAV NA SLOVENSKU V MARTINE
POČAS VIANOČNÝCH A NOVOROČNÝCH SVIATKOV

ŠTEDRÝ VEČER – PONDELOK 24. 12. 2018

15.30

Štedrovečerné služby Božie

17.00

Štedrovečerné služby Božie

1. SLÁVNOSŤ VIANOČNÁ – UTOROK 25. 12. 2018

8.30

Slávnostné služby Božie

10.00

Slávnostné služby Božie

8.30

Služby Božie na Bystričke

2. SLÁVNOSŤ VIANOČNÁ – STREDA 26. 12. 2018

10.00

Slávnostné služby Božie s Večerou Pánovou

NEDELA PO VIANOCIACH 30. 12. 2018

8.30

Ranné služby Božie

10.00

Hlavné služby Božie

SILVESTER – PONDELOK 31. 12. 2018

16.00

Večerné služby Božie

NOVÝ ROK – UTOROK 1. 1. 2019

10.00

Slávnostné služby Božie s Večerou Pánovou

ZJAVENIE KRISTA PÁNA MUDRCOM – NEDELA 6. 1. 2019

8.30

Ranné služby Božie

10.00

Hlavné služby Božie

SOLI DEO GLORIA !

Niečo o mne

Pochádzam z Banskej Bystrice, kde som študovala na Strednej ekonomickej škole. Po skončení školy som v mojom rodnom meste pracovala do roku 1998. V tom istom roku som sa presťahovala do Martina a pokračovala v práci pre významnú slovenskú IT spoločnosť na pobočke v Žiline. V roku 2008 sa nám narodila dcérka Viktória a v roku 2011 sme sa rozrástli o ďalšieho člena rodiny, dcérku Nikoletu. V Martine som našla úplne nový duchovný domov. Som rada, že ja i moje deti sme živou súčasťou martinského evanjelického spoločenstva. Z Božej milosti sme tu našli ľudí, ktorých máme radi a ktorí sú pre nás vzácní. Aj preto sa veľmi teším, že môžem medzi týmito ľuďmi v našom cirkevnom zbore pracovať ako sekretárka na farskom úrade.

Katarína Majerová

Martin **RÁZUS****HOJ, ZEM DRAHÁ...**Spolok
Martina
Rázusa**MARTINSKÝ EVANJELIK**

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Milan Kubík, Peter Ďurík, Miloš Kovačka, Katarína Majerová,

Katarína Pížová, Alžbeta Stančevová-Kátlovská

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176